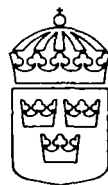

Kulturutskottets betänkande

1985/86:21

om Sveriges Radios verksamhet m. m. (prop. 1985/86:99)

KrU
1985/86:21

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1985/86:99 om Sveriges Radios verksamhet m. m. jämte ett antal motioner.

Utskottet har i ärendet inhämtat yttranden från konstitutionsutskottet (KU 1985/86:14 y) och trafikutskottet (TU 1985/86:1 y). Yttrandena fogas vid betänkandet som *bilaga 3* resp. *bilaga 4*.

På utskottets begäran har de verkställande direktörerna för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Riksradio AB, Sveriges Lokalradio AB och Sveriges Utbildningsradio AB lämnat information i ärendet.

Utskottet har uppvaktats av företrädare för Journalistklubben och SIF-klubben vid Sveriges Radio-koncernen, Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) och Handikappförbundens centralkommitté (HCK) samt – då det gäller vissa frågor om programbolagens distriktsorganisation – av företrädare för Västerås kommun samt Gävleborgs och Kopparbergs länsavdelningar av Svenska kommunförbundet.

I ärendet har ingetts ett antal skrivelser.

I propositionen behandlas frågor som rör Sveriges Radios verksamhet under nästa avtalsperiod. Perioden föreslås omfatta sex år. Propositionens huvudsakliga innehåll i övrigt redovisas i propositionen på följande sätt:

Den centrala målsättningen för verksamheten, dvs. att den skall stå i allmänhetens tjänst, förutsätts gälla även i framtiden. Det innebär bl. a. att företagets publicistiskt oberoende ställning måste garanteras.

I fråga om de grundläggande föreskrifterna för programverksamheten, som de återspeglas i radiolagen och gällande avtal, förutsätts inga större förändringar.

På vissa punkter bör koncernen få vidgade befogenheter för att smidigare kunna anpassa sig till en förändrad mediasituation. Sälunda bör Sveriges Radio själv få bestämma om nu riksdagsbundna frågor såsom t. ex. dem om sändningstidens längd samt om regional och lokal indelning.

Sveriges Television bör få ändra inriktningen av TV-kanalerna, så att distriktsverksamheten koncentreras till en kanal. Vidare bör inte regering och riksdag på samma sätt som hittills i detalj föreskriva hur den nya programsättningen skall tillämpas.

Samarbetet mellan riks- och lokalradion bör uppmuntras, och Sveriges Radio bör om man finner det påkallat kunna föreslå en mer radikal samordning.

Ett fjärde FM-nät bör etableras med början budgetåret 1987/88. Den nya kanalen avses i första hand tillgodose lokalradions behov.

Vikten av en omfattande frilansmedverkan och produktionsutläggning understryks. Vidare framhålls betydelsen av ett programutbud på svenska språket; i den nya mediasituationen är det angeläget att slå vakt om den nationella kulturen.

I propositionen behandlas också verksamheten på invandrar- och minoritetsspråk. Verksamheten har expanderat kraftigt under avtalsperioden. Viss samordning bedöms nödvändig. Även vad gäller programverksamheten om och för handikappade bör moderbolaget få ett samordningsansvar.

Sveriges Radio bör även under nästa avtalsperiod vara organiserat som en koncern med ett moderbolag och fyra dotterbolag (programbolag). I administrativt och ekonomiskt hänseende bör moderbolaget ges en starkare ställning.

Bortsett från vissa klart avgränsade områden, där moderbolaget har att utöva en viss samordning o. d., skall dotterbolagen som hittills åtnjuta programmässig självständighet.

Samtliga programbolag bör i de nya avtalen åläggas ett folkbildningsansvar. Bl. a. mot denna bakgrund bör det prövas om en del av utbildningsradions programproduktion kan samordnas med de övriga programbolagens. Inriktningen av utbildningsradions programverksamhet bör liksom hittills gälla förskola, ungdomsskola, högskola och vuxenutbildning. Användarinflytandet bör stärkas och olika möjligheter att öka självfinansieringen prövas.

Riktlinjer anges för planeringen av verksamheten under perioden. Koncernen föreslås få det fulla ansvaret för lokalförsörjning och fastighetsförvaltning, uppgifter som nu ligger på byggnadsstyrelsen. Möjligheten till lånefinansiering öppnas.

Den allmänna mottagaravgiften bör fr. o. m. den 1 juli 1986 höjas med 60 kr. till 708 kr. per år. Tilläggsavgiften för färg-TV bör ligga kvar på nuvarande nivå, dvs. 160 kr. per år.

Utskottet konstaterar att det inom utskottet uppnåtts en långtgående enighet om förslagen i propositionen, något som är naturligt mot den bakgrunden att en beredningsgrupp inom utbildningsdepartementet – vari ingått företrädare för samtliga partier i riksdagen – har behandlat frågor som rör förberedelserna för den nya avtalsperioden.

Utskottet tillstyrker i allt väsentligt propositionsförslagen men gör vid behandlingen av de olika delförslagen en rad kompletteringar och preciseringar av betydelse för Sveriges Radios verksamhet under avtalsperioden. I samband med propositionen behandlas även ett antal motioner som avser andra etermediefrågor än sådana som rör Sveriges Radios verksamhet. Utan att fullständighet åsyftas finns skäl att här redovisa följande i fråga om utskottets ställningstagande.

Utskottsmajoriteten avstyrker under hänvisning till pågående utrednings- eller beredningsarbete upprättandet av en tredje reklamfinansierad TV-kanal.

Utskottet anser att det under i propositionen angivna förutsättningar finns starka skäl att införa en kanalmodell inom TV som innebär att vi får en Stockholmskanal och en rikskanal. Beträffande förläggningen av ledningen för en rikskanal anför utskottsmajoriteten att det finns skäl att förlägga den till en ort utanför Stockholm. Vid val av förläggningsort bör i så fall hänsyn

tas bl. a. till ekonomiska och kulturpolitiska faktorer. I enlighet med det synsätt som präglar propositionen bör det ankomma på Sveriges Radio att fatta beslut i frågan.

Utskottet förutsätter – med hänsyn till Sveriges Radios kulturpolitiska ansvar – att FM 4-nätet inte kommer att utnyttjas på det sättet att nätet utöver lokalradions egna sändningar kommer att domineras av riksradios program 3.

Beträffande resursfördelningen mellan de olika radio- och TV-distrikten anför utskottet *dels* att radio och TV skall kunna spegla förhållandena likvärdigt i olika delar av landet och att detta måste kunna ske utan alltför stora resursmässiga skillnader, *dels* – med anledning av motionsyrkanden om ökad s. k. tung TV-produktion i norra Sverige – att det sagda inte bör hindra att särskilda resurser tillförs ytterligare något TV-distrikt för att ge detta möjlighet till produktion som kräver stora ateljé- och verkstadsresurser.

Utskottet anser att som riktlinje bör gälla att gränserna för programbolagens regionala och lokala enheter endast undantagsvis bör bryta någon länsgräns. Utskottet förordar att regeringen lägger fram förslag om särskilda insatser för områden där mer betydande resurser behövs för att invånarna skall få tillgång till regional-TV enligt den angivna principen.

Då det gäller Sveriges Utbildningsradio är det enligt utskottets mening önskvärt att ställning tas så snart som möjligt till de frågor som väntar på en lösning.

Företrädarna för moderata samlingspartiet och folkpartiet reserverar sig till förmån för upprättandet av en reklamfinansierad tredje TV-kanal utanför Sveriges Radio. Företrädarna för de båda nämnda partierna samt för centerpartiet anser i fråga om lokaliseringen av ledningen för en rikskanal bl. a. att de argument som redovisats för en förläggning av ledningen utanför Stockholm har betydande tyngd, att det är rimligt att möjlighet ges till en öppen debatt – grundad på ett allsidigt utredningsmaterial om konsekvenserna av föreliggande alternativ – innan beslut fattas inom Sveriges Radio i frågan samt att, om Sveriges Radio drar slutsatsen att ledningen bör förläggas utanför Stockholm, lokaliseringsfrågan får hänskjutas till regering och riksdag om en sådan förläggning inte kan ske utan en ökad belastning på radiofonden.

Moderata samlingspartiets företrädare motsätter sig en höjning av den allmänna mottagaravgiften och förordar en medelsberäkning för Sveriges Radio som är lägre än vad som föreslagits i propositionen. Vänsterpartiet kommunisterna har avgett sex reservationer. Dessa syftar bl. a. till att förbud mot reklam i radio och TV skall uppställas och att höjningen av mottagaravgiften skall bli större än vad regeringen föreslagit så att Sveriges Radio kan tillföras större resurser.

Tre särskilda yttranden har fogats vid betänkandet.

Hemställan beträffande övergripande frågor

I proposition 1985/86:99 har regeringen (utbildningsdepartementet)

dels föreslagit riksdagen att godkänna att de allmänna riktlinjerna för Sveriges Radio-koncernens organisation och verksamhet ändras och kompletteras i enlighet med vad i propositionen föreslagits om

1. sändningstidens längd och förläggning i radio och TV (avsnitt 3.2),
2. programsättningsprinciper i TV (avsnitt 3.3.1),
3. ett fjärde FM-nät för ljudradiosändning (avsnitt 3.3.2),
4. ansvaret för folkbildningen (avsnitt 3.4),
5. svenskt programutbud i radio och TV (avsnitt 3.5),
6. frilansmedverkan i radio och TV och om produktionsutläggning i TV (avsnitt 3.6),
7. regionala nyhetssändningar i TV (avsnitt 3.8),
8. sändningar på invandrars- och minoritetsspråk i radio och TV (avsnitt 3.10),
9. program om och för handikappade (avsnitt 3.11),
10. språkvård (avsnitt 3.13),
11. moderbolagets ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning (avsnitt 4.3.4),
12. rätten att besluta i frågor som rör programföretagens regionala och lokala organisation (avsnitt 4.3.5),
13. möjligheter till samordningsvinster beträffande vissa delar av utbildningsradions verksamhet samt om utbildningsradions uppgift att göra det allmänna programutbudet tillgängligt för utbildningsändamål (avsnitt 5.2),
14. användarinflytande över utbildningsradions verksamhet (avsnitt 5.3),
15. utbildningsradions förlagsverksamhet (avsnitt 5.4),
16. beställningsproduktion inom utbildningsradion (avsnitt 5.5),
17. utbildningsradions tekniska resurser för TV (avsnitt 5.6),
18. prövning av möjligheterna till ökad självfinansiering av utbildningsradions verksamhet (avsnitt 5.7),
19. finansieringen av sidoaktiviteter till sändningsverksamheten (avsnitt 6.5),

dels föreslagit riksdagen att godkänna vad i propositionen förordats om

20. avtal mellan staten och företagen inom koncernen (avsnitt 6.7),
21. planeringsförutsättningarna för Sveriges Radio-koncernen (avsnitt 7),

dels föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att

22. under perioden fram till utgången av budgetåret 1988/89 genomföra en förändring av handläggningsordningen för Sveriges Radios lokalförsörjning (avsnitt 7),
23. besluta i frågor som rör Sveriges Radio-koncernens byggnadsärenden enligt de riktlinjer som förordats i propositionen (avsnitt 7),

- dels* berett riksdagen tillfälle att ta del av vad i propositionen anförts om
24. regional produktion av program till rikssändningar i radio och TV (avsnitt 3.7),
 25. samarbete mellan riksradiation och lokalradiation (avsnitt 3.9),
 26. Sveriges Radio-koncernens roll i det nordiska radio- och TV-samarbetet med sändningar via Tele-X-satelliten (avsnitt 3.14),
 27. samordning av arkivresurserna hos Sveriges Radio-koncernen och arkivet för ljud och bild (avsnitt 6.3),
 28. programföretagens redogörelser för radionämndens beslut i vissa fall (avsnitt 6.6),
 29. lånefinansiering av byggnadsinvesteringar och vissa andra anskaffningar (avsnitt 7).

Hemställan beträffande medelsberäkningar för budgetåret 1986/87, m. m.

Regeringen har vidare i propositionen föreslagit riksdagen att

1. anta ett i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare (*bilaga 1*),
2. godkänna förlängningen av televerkets investeringsplan med ett år,
3. godkänna vad i propositionen förordats beträffande finansieringen av televerkets kostnader för ändrad lokal och regional indelning,
4. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets investeringar,
5. bemyndiga regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till televerket,
6. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. av investeringsmedlen mellan budgetåren 1986/87 och 1987/88 som skuld resp. tillgodohavande,
7. medge att regeringen lämnar televerket det beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. avseende investeringsändamål för budgetåret 1986/87 som förordats i propositionen,
8. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftskostnader,
9. bemyndiga regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl besluta om byggnadsinvesteringar motsvarande ytterligare högst 10 % av den investeringsvolym som förordats i propositionen samt att till Sveriges Radio anvisa medel motsvarande skäligena kapitalkostnader för dessa investeringar,
10. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen,
11. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen Sveriges Radio AB, att rekvirera högst 30 000 000 kr. från rundradiofonden i kostnadsutjämnande syfte,
12. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1985

I motion 1984/85:432 av Gunnel Liljegren m. fl. (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sveriges Radio AB inte bör ha ansvaret för betal-TV.

I motion 1984/85:513 av Marianne Karlsson (c) yrkas att riksdagen beslutar om en lag som ålägger TV- och radiomonopolet att förse program för invandrare med svensk översättning.

I motion 1984/85:806 av Alexander Chrisopoulos m. fl. (vpk) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:804 – att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag innebärande att särskilda medel ställs till utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och rikta sig till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund samt att sändningarna sker på tider då kvinnorna har möjlighet att ta del av dem.

I motion 1984/85:921 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:918 – såvitt nu är i fråga

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i nämnda motion anförts om en egen lokalradiostation i Sjuhäradsbygden.

I motion 1984/85:1017 av Kjell Johansson (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationen av den regionala televisionen i Södermanlands län.

I motion 1984/85:1167 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga,

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att betal-TV ej bör införas.

I motion 1984/85:1296 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande riksradios distriktsindelning.

I motion 1984/85:1300 av Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att Sveriges Radio-beredningen i ett nytt avtal beaktar

1. att den regionala nyhetsverksamheten i Mittnytt och Nordnytt delas i fyra nyhetsprogram,

2. att Sveriges Television får i uppdrag att starta regionala sändningar av allmän programkaraktär,

3. att tung TV-produktion av omfattning etableras i Västerbottendistriktet,

4. att TV-produktionen i Norrland omfattar minst 10 % av det inhemska utbudet.

I motion 1984/85:1303 av Bengt Lindqvist (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av det nya avtalet med Sveriges Radio.

I motion 1984/85:1800 av Gunilla André m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts rörande lokalisering av TV 2 till Göteborg.

I motion 1984/85:1809 av Elisabeth Fleetwood (m) och Barbro Nilsson i Visby (m) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att för textning avsedd programtid skall textas samt att mängden av textade program skall utökas.

I motion 1984/85:1814 av Stina Gustavsson (c) och Jan Hyttring (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag rörande utnyttjandet i framtiden av de AM-frekvenser som tilldelats Sverige.

I motion 1984/85:1831 av Olle Svensson m. fl. (s, m, c, fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationen av den regionala televisionen i Södermanlands län.

I motion 1984/85:2223 av Rune Ångström (fp) yrkas att riksdagen uttalar sig för att Sveriges Radio-beredningen prövar möjligheterna att

1. öka TV-produktionen i de tre nordligaste distrikten till minst 10 % av den inhemska allmän-TV-produktionen,
2. lägga inriktningen i ökningen på s. k. tung produktion,
3. fullfölja klyvningen av Nordnytt och Mittnytt,
4. utreda förutsättningarna för regional programverksamhet och att snarast starta försöksverksamhet.

I motion 1984/85:2308 av Karin Andersson m. fl. (c) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:2306 – att riksdagen beslutar överlämna de synpunkter som framförts i nämnda motion om preciseringar rörande program på invandrar- och minoritetsspråken i avtalet mellan staten och Sveriges Radio-koncernen till den särskilda beredning som har utarbetat ett förslag till nytt avtal.

I motion 1984/85:2488 av Hans Nyhage (m) och Arne Svensson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett självständigt lokalradioområde benämnt Radio Sjuhärad.

I motion 1984/85:2490 av Kenth Skårvik (fp) och Elver Jonsson (fp) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger Sveriges Television till känna vad som i motionen framförts om att finskspråkiga program i TV skall textas till svenska,
2. att riksdagen som sin mening ger Sveriges Radio till känna att även de finskspråkiga nyhetsprogrammen på radio bör sända på svenska för de svenskspråkiga finlandssvenskarna.

I motion 1984/85:2704 av Anders Björck m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för Sveriges Radios framtida organisation,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om reklam som finansieringskälla.

I motion 1985/86:Kr215 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbud mot reklam i radio och TV.

I motion 1985/86:Kr217 av Rune Ångström m. fl. (fp) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande möjligheterna att öka TV-produktionen i de tre nordligaste distrikten till minst 10 % av den inhemska allmän-TV-produktionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande möjligheterna att inriktningen i ökningen läggs på s. k. tung produktion,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande möjligheterna att klyvningen av Nordnytt och Mittnytt fullföljs,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande möjligheterna att förutsättningarna för regional programverksamhet utreds och att försöksverksamhet startas snarast.

I motion 1985/86:Kr226 av Rune Backlund (c) yrkas att riksdagen beslutar om byggandet av en TV 2-sändare med placering i Grännaområdet.

I motion 1985/86:Kr242 av Gunnar Thollander m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalradions behov av en egen kanal.

I motion 1985/86:Kr258 av Anders Björck (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en frizon i Jönköpings län för försök med nya medier och reklam.

I motion 1985/86:Kr259 av Alf Svensson (c) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till fri etableringsrätt av TV-sändningar, finansierade bl. a. genom reklam i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1985/86:Kr260 av Marianne Karlsson (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning med förslag till regler för uttag av differentierade priser för reklam i TV-medier.

I motion 1985/86:Kr261 av Elisabeth Fleetwood (m) och Gunnel Liljegren (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om textade TV-nyheter bör tas upp inför kommande avtal med Sveriges Radio/TV i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1985/86:Kr299 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalradions resurser.

I motion 1985/86:Kr301 av Börje Hörnlund m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar att TV-produktionen i Norrland skall omfatta minst 10 % av det inhemska utbudet och att tung TV-produktion etableras i Umeå.

2. att riksdagen beslutar att Sveriges Television får i uppdrag att starta regionala sändningar av allmän programkaraktär i första hand i glesbygdsområden som inte nås av kabel-TV och lokal-TV.

3. att riksdagen beslutar att den regionala nyhetsverksamheten i Mittnytt och Nordnytt delas i fyra nyhetsprogram samt att en delning också sker mellan Mellansvenska distriktet och Värmlands distrikt.

4. att riksdagen beslutar uttala sig för att ABC-området snarast får regionala nyheter.

I motion 1985/86:Kr302 av Maj Britt Theorin m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om höjda mottagaravgifter för Sveriges Radio.

I motion 1985/86:Kr303 av Margareta Hemmingsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att mottagaravgiften för TV bör höjas till en nivå som ger god kostnadstäckning för de närmaste tre åren.

I motion 1985/86:Kr304 av Margareta Hemmingsson (s) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att informationsprogram i TV typ Anslagstavlan bör textas.

I motion 1985/86:Kr305 av Karl-Gösta Svenson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om teckenspråkstolkat nyhetsprogram i TV.

I motion 1985/86:Kr306 av Elisabeth Fleetwood (m) och Gunnel Liljegren (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om text-TV-sidor för lokala nyheter och om text-TV:s informationskyldighet vid krigs- och katastroflarm.

I motion 1985/86:Kr318 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas. såvitt nu är i fråga.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående televiseringar.

I motion 1985/86:Kr333 av Ralf Lindström (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att TV:s nyhetsprogram på invandrarspråk i möjligaste mån bör textas till svenska.

I motion 1985/86:Kr339 av Alf Svensson (c) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1985/86:So253 – att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om radions och televisionens roll för att motverka drogmissbruket.

I motion 1985/86:Kr340 av Margareta Andrén (fp) och andre vice talman Karl Erik Eriksson (fp) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1985/86:So478 – att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts gällande nytt avtal mellan staten och Sveriges Radio/TV.

I motion 1985/86:Kr342 av Karin Israelsson (c) och Gunhild Bolander (c) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionala text-TV-sändningar,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av utbildning i Mun-hand-systemet i TV.

I motion 1985/86:A417 av Lennart Brunander (c) yrkas, såvitt nu är i fråga.

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en egen lokalradiostation i Sjuhäradsbygden.

Motionsyrkandet har överflyttats från arbetsmarknadsutskottet till kulturutskottet.

I motion 1985/86:A429 av Bengt Harding Olson (fp) och Margareta Mörck (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med s. k. förkörsrätt för lokalradion i Kristianstad.

Motionsyrkandet har överflyttats från arbetsmarknadsutskottet till kulturutskottet.

Motioner väckta med anledning av proposition 1985/86:99

I motion 1985/86:349 av Hans Nyhage m. fl. (m, fp, c, vpk) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en särskild och självständig lokalradio i Sjuhäradsbygden.

I motion 1985/86:350 av Ulf Adelson m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om skyndsamt förslag till lagändringar syftande till etableringsfrihet på medieområdet.

2. att riksdagen hos regeringen anhåller om skyndsamt förslag till sådana lagändringar att ett fristående, reklamfinansierat TV 3 kan skapas och påbörja sändningar på det sätt och vid de tidpunkter som anges i motionen.

3. att riksdagen hos regeringen anhåller om skyndsamt förslag till lagändringar syftande till att reklam och sponsring som finansieringskälla blir tillåten inom medieområdet i den omfattning som anges i motionen.

4. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

I motion 1985/86:351 av Hans Nyhage (m) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om användningen av radio och TV i undervisningen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om det fortsatta utredningsarbetet kring utbildningsradions verksamhet.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om eterdistributionen av utbildningsradions program.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildningsradions regionala organisation i samband med en utbyggnad av FM 4.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildningsradions teknikresurser för TV-produktion.

I motion 1985/86:352 av Alf Svensson (c) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inslag med underhållningsväld, alkohol och andra droger,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående lokalisering av huvudkontoret för TV:s distriktskanal,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående nyhetsservice för döva,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående fri etableringsrätt för folkrörelseägd television med reklaminslag.

I motion 1985/86:353 av Bengt Kindbom (c) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sagts om Sveriges Radios avdelning för publik- och programforskning.

I motion 1985/86:354 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en från Sveriges Radio fristående TV-kanal, finansierad genom reklamintäkter.

I motion 1985/86:355 av Olle Westberg m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att länen bör utgöra indelningsgrund vid distriktsindelningen inom såväl radions som TV:s organisation samt att en resursmässig utjämning mellan framför allt TV-distrikten bör eftersträvas.

I motion 1985/86:356 av Karl Boo (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande resursfördelningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att kansliet för TV:s riks/regionalkanal bör lokaliseras utanför Stockholmsområdet.

I motion 1985/86:357 av Hans Lindblad (fp) yrkas att riksdagen uttalar sig för att Sveriges Radios distriktsindelningar inte bör skära länsgränser.

I motion 1985/86:358 av Bo Hammar m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Sveriges Radio-koncernens organisation,

2. att riksdagen hemställer om en utredning för att se över finansieringen av Sveriges Radio-koncernen i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen med ändring i proposition 1985/86:99 beslutar att den allmänna mottagaravgiften för nästa budgetår skall vara 768 kr.

I motion 1985/86:359 av Rune Thorén m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts rörande lokalisering av rikskanalens ledning till annan ort än Stockholm.

I motion 1985/86:360 av Siri Häggmark m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om inriktningen av verksamheten vid Sveriges Radio/TV,

2. att riksdagen uttalar sig för att en decentralisering av ledningsfunktioner vid Sveriges Radio/TV bör komma till stånd i enlighet med motionens syfte.

I motion 1985/86:361 av Olle Svensson m. fl. (s, m, fp, c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om behovet av att i regional-TV-organisationen hålla fast vid principen att TV-distriktsgräns inte skall avvika från länsgräns.

I motion 1985/86:362 av Håkan Stjernlöf (m) och Rolf Dahlberg (m) yrkas

1. att riksdagen uttalar att hela länsdelen Gävleborg bör ingå i Gävle-Daladistriktet, som bildar en egen enhet,

2. att riksdagen uttalar att resursmässig likställighet bör skapas mellan distrikten.

I motion 1985/86:363 av Inga-Britt Johansson (s) och Marianne Carlström (s) yrkas att riksdagen uttalar sig för att förlägga rikskanalens ledningsfunktion till Göteborg.

I motion 1985/86:364 av Kurt Hugosson m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att rikskanalens ledning placeras utanför Stockholm.

I motion 1985/86:365 av Lars Ahlmark (m) och Gunnel Liljegren (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående prövning av televerkets roll visavi Sveriges Radio-koncernen m. m.

I motion 1985/86:366 av Kenth Skårvik (fp) och Barbro Sandberg (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i kommande avtal som staten sluter med programbolagen ges klara direktiv om skyldigheten att programutbudet så långt möjligt skall göras tillgängligt för handikappade med hörselnedsättning.

I motion 1985/86:367 av Börje Nilsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen uttalar att regeringen i förhandlingar med programföretagen verkar för att hela programutbudet görs tillgängligt för handikappade med hörselnedsättning.

I motion 1985/86:368 av Margareta Fogelberg m. fl. (fp) yrkas att riksdagen gör ett vägledande uttalande om lokalisering av rikskanalens ledningsfunktion i enlighet med vad i motionen anförs.

I motion 1985/86:369 av Margareta Persson (s) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att programutbudet senast vid avtalsperiodens slut skall vara tillgängligt för handikappade,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att barnprogram prioriteras i Sveriges Radios utbud,

3. att riksdagen beslutar att, under förutsättning att riksdagen bifaller yrkandet 1 eller 2, fastställa mottagaravgiften till 182 kr. per kalenderkvartal.

I motion 1985/86:370 av Arne Kjörnsberg m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av en egen lokalradiostation i Sjuhäradsbygden.

I motion 1985/86:371 av Elver Jonsson (fp) yrkas att riksdagen beslutar att det i avtalet mellan Sveriges Radio och staten skall framgå att konsumentinflytandet bör stärkas och garanteras.

Motion väckt med anledning av proposition 1985/86:121 om inriktningen av konsumentpolitiken

I motion 1985/86:405 av Ulla Orring m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vad i motionen anförts om konsumentinformation i radio och TV beaktas vid utformningen av det nya radioavtalet.

Motionsyrkandet har överflyttats från lagutskottet till kulturutskottet.

Motion väckt med anledning av proposition 1985/86:98 om invandrarpolitiken

I motion 1985/86:342 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga,

12 b) att särskilda medel ställs till utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och rikta sig till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund samt att sändningarna sker på tider då kvinnorna har möjlighet att ta del av dem.

Motionsyrkandet har överflyttats från socialförsäkringsutskottet till kulturutskottet.

Vissa bakgrundsuppgifter

År 1978 lade riksdagen fast gällande riktlinjer för Sveriges Radios verksamhet (prop. 1977/78:91, KrU 1977/78:24, rskr. 1977/78:337).

Sveriges Radio utgör en koncern med Sveriges Radio AB som moderbolag och fyra dotterbolag som programföretag, nämligen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Riksradio AB (RR), Sveriges Lokalradio AB (LR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR).

För närvarande gäller avtal dels mellan staten och det icke sändande moderbolaget, dels mellan staten å ena sidan och vart och ett av programföretagen å den andra sidan. Avtalen gäller t. o. m. utgången av juni månad 1986.

Sveriges Radio AB har i november 1984 inkommit till regeringen med förslag rörande organisation m. m. av Sveriges Radios verksamhet under nästa avtalsperiod (initiativskrivelsen), vid vilken fogats en utredningsrapport med anledning av riksdagens beslut år 1983 rörande utbildningsradioverksamheten. Delar av Sveriges Radios verksamhet har under senare år behandlats i olika utredningar (se prop. s 4). En beredningsgrupp inom utbildningsdepartementet – vari ingått representanter för samtliga partier som är företrädare i riksdagen – har behandlat frågor som rör förberedelserna för en ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen.

Inledning

Utskottet följer i betänkandet i huvudsak den indelning som gjorts i propositionen.

I propositionens inledning lämnas en relativt omfattande faktaredovisning, som avser bl. a. den organisatoriska uppbyggnaden av Sveriges Radio och statistiska uppgifter om ljudradions och televisionens program. Utskottet hänvisar till propositionen (s. 4–23).

Utskottet vill här – under hänvisning till hemställan i propositionen (första dels-satsen) – påpeka att i propositionen huvudsakligen tas upp frågor där en ändring krävs i förhållande till nuvarande avtalsbestämmelser eller vad som i övrigt uttalats av regering och riksdag och då främst i 1978 års proposition inför den nu gällande avtalsperioden. Detta innebär således bl. a. att i den mån riksdagen inte uttryckligen tar ställning till vissa frågor rörande Sveriges Radio-koncernens verksamhet, riksdagen genom sin behandling av propositionen konfirmerar vad som hitintills gällt för verksamheten.

Utgångspunkter

Riksdagens beslut år 1978 om radions och televisionens verksamhet under perioden 1978/79–1985/86 innebar avsevärda ambitionshöjningar. Under avtalsperioden har stora delar av reformprogrammet genomförts. Som en följd av att reforminsatserna efter beslut år 1981 skulle fördelas över en längre period har dock vissa av de beslutade kvalitetsförbättringarna ännu inte genomförts fullt ut (se prop. s. 84–85).

1978 års beslut innebar vidare bl. a. att Sveriges Radio konstruerades som en koncern med ett moderbolag och fyra dotterbolag som programföretag. Denna konstruktion föreslås bestå. Med anledning av gjorda erfarenheter förordas dock vissa förändringar för att man skall komma till rätta med oklarheter i den nuvarande organisationen. Bl. a. bör moderbolaget stärkas. Syftet är enligt propositionen att förändringarna skall stärka koncernens integritet och avlasta regeringen och riksdagen en del beslut rörande verksamheten. Det framhålls att den nya organisationen bör ge Sveriges Radio bättre möjligheter att hävda sig i den nya mediasituationen.

Utskottet kan i allt väsentligt ansluta sig till vad som anförs i propositionen i fråga om organisationen. I ett antal av de följande avsnitten tar utskottet upp till närmare prövning de olika delförslagen eller yttrar sig om de bedömningar som gjorts i propositionen.

Utskottet ansluter sig också till det synsätt som redovisas i propositionen i fråga om de centrala målen för Sveriges Radios verksamhet. Vi bör således även i fortsättningen ha en radio och television i allmänhetens tjänst (public service). Vad som ligger i detta begrepp – bl. a. den publicistiskt oberoende ställningen – utvecklas närmare i propositionen (s. 24–25). Det berörs också i det följande, nämligen i samband med behandlingen av motioner om etableringsfrihet på medieområdet.

I propositionen uttalas att, liksom varit fallet under innevarande avtalspe-

riod, nyckelorden kvalitet, integritet, mångfald och decentralisering utgör en god utgångspunkt för diskussionen av verksamheten under den kommande avtalsperioden för Sveriges Radio. Utskottet delar denna uppfattning som närmare utvecklas i propositionen (s. 26).

Under senare år har frågan om fri etableringsrätt på radio- och TV-området ofta diskuterats. Därvid har bl. a. krav på en från Sveriges Radio fristående tredje TV-kanal som skulle vara reklamfinansierad framförts. Även krav på reklamfinansiering av Sveriges Radio har tagits upp till behandling. I detta ärende har frågor av angivet slag aktualiserats genom en rad motioner. Konstitutionsutskottet har yttrat sig över dessa. Yttrandet, KU 1985/86:14 y, fogas vid detta betänkande som *bilaga 3*.

Då det gäller frågan om etableringsfrihet hänvisar konstitutionsutskottet inledningsvis till vissa uttalanden i främst public service-avsnittet i propositionen (s. 24–25), bl. a. uttalanden om *att* den nya mediasituationen inte innebär att public service-idén och det allmänna ansvar som följer med denna har spelat ut sin roll, *att* det råder en bred enighet om att det även i framtiden skall finnas en stark public service-organisation *och att* det i den nya mediasituationen behövs en garant för en programverksamhet som står i allmänhetens tjänst. Det framhålls emellertid också i propositionen att förutsättningarna för verksamheten vid Sveriges Radio förändrats och inte längre är desamma som i en faktisk monopolsituation. Detta leder till att Sveriges Radios uppdrag på vissa punkter kan behöva preciseras liksom att vissa organisatoriska förändringar kan behöva vidtas.

Konstitutionsutskottet anger bl. a. att yttrandefrihetsutredningen i sitt slutbetänkande behandlat frågan om etableringsfrihet ingående, att denna fråga ingår i det beredningsarbete som för närvarande pågår inom justitiedepartementet rörande yttrandefrihetsfrågorna och att förslag till riksdagen beträffande dessa väntas under den nuvarande mandatperioden. Vidare hänvisar nämnda utskott till att frågan om effekterna av reklam i TV utreds av TV-reklameffektutredningen, som väntas presentera sina bedömningar inom kort. Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1984/85:2704 (m) yrkande 3, 1985/86:Kr259 (c), 1985/86:350 (m) yrkandena 1, 2 och 3, 1985/86:352 (c) yrkande 4, 1985/86:354 (fp) och motion 1985/86:Kr215 (vpk). Sistnämnda motion skiljer sig så till vida från de övriga att det i denna yrkas ett tillkännagivande till regeringen om förbud mot reklam i radio och TV.

Kulturutskottet ansluter sig till den av konstitutionsutskottet gjorda bedömningen. De angivna motionerna avstyrks därför i här aktuella delar.

Även motion 1985/86:Kr258 (m), vari förordas en särskild försöksverksamhet i Jönköpings län med nya medier och reklam, avstyrks. Konstitutionsutskottet anför att det inte heller beträffande denna motion finns skäl föregripa det pågående berednings- och utredningsarbetet.

Enligt motion 1985/86:Kr260 (c) bör riksdagen begära en utredning som skall lägga fram förslag till regler för uttag av differentierade priser för reklam i TV-medierna.

Utskottet anser att, så länge statsmakterna inte tagit ställning i principfrågan huruvida reklam skall vara tillåten i TV, det inte finns skäl förorda en utredning om prissättningen på sådan reklam. Motionen avstyrks således.

Enligt vad utskottet inhämtat bereds inom regeringskansliet förslag i

betal-TV-frågan från bl. a. Sveriges Radio. Eftersom beredningen enligt utskottets mening inte bör föregripas, avstyrker utskottet dels motion 1984/85:432 (m), vari förordas att Sveriges Radio AB inte bör ha ansvaret för betal-TV, dels motion 1984/85:1167 (vpk), vari föreslås att betal-TV ej bör införas (yrkande 1).

Programverksamheten

Programverksamhetens inriktning

Föredragande statsrådet anför bl. a. följande (prop. s. 28):

Enligt min mening bör inte de grundläggande föreskrifterna i radiolagen om programverksamhetens utformning ändras. Vidare bör bestämmelserna i gällande avtal (med några kompletteringar) återfinnas i avtalen för nästa period. Det nu sagda gäller framför allt kravet på opartiskhet och saklighet i programverksamheten och på att programverksamheten i sin helhet skall präglas av skäligen balans mellan olika åsikter och intressen. Avtalsbestämmelser med innebörd att programbolagen skall bedriva programverksamheten med beaktande av resp. mediums centrala ställning i samhället samt dess betydelse för den fria åsiktsbildningen och för kulturens utveckling kommer jag också att förorda. Detsamma gäller bestämmelser av typen att programmen skall ge kunskaper och upplevelser, förmedla erfarenheter samt skänka god underhållning.

En grundläggande tanke bakom mina resonemang är, som har antytts i det föregående, att public service-uppdraget innefattar en skyldighet att förse hela befolkningen med ett mångsidigt utbud.

I detta sammanhang berörs även vissa frågor som behandlades utförligt i 1978 års proposition och som fortfarande har aktualitet. Beträffande flera av frågorna har motioner väckts. De motioner som i första hand är aktuella i detta sammanhang är motion 1985/86:Kr339 (c), motion 1985/86:352 (c) och motion 1985/86:Kr340 (fp). I motionerna tas upp frågan om radions och televisionens roll för att motverka olika former av drogmissbruk och för att begränsa skildringar av våld i underhållningssammanhang. Vissa av yrkandena innebär också att krav ställs på att programbolagen aktivt skall verka för en upplysningsverksamhet på drogområdet och då det gäller andra hälsofrågor. I motion 1985/86:Kr340 förordas att socialstyrelsen bör ges möjlighet att informera om centrala folkhälsofrågor. I detta sammanhang behandlar utskottet även yrkande 9 i motion 1985/86:405 (fp), i vilket yrkande viss kritik riktas mot nuvarande konsumentprogram i TV. Synpunkter framförs i fråga om lämplig utformning av sådana program. Beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisar utskottet till dessa.

Det anfördes i 1978 års proposition (s. 195) att det är angeläget att man i programverksamheten iakttar varsamhet vid speglingen av bruket av olika gifter, t. ex. alkohol. Denna uppfattning delas av föredragande statsrådet. Radions och televisionens genomslagskraft medför att ett stort ansvar vilar på programföretagen. Det är därför viktigt att program som speglar bruk och missbruk av *alkohol och droger* inte förhålls detta och på så sätt bidrar till en falsk bild av verkligheten. I likhet med sin företrädare anser han emellertid att särskilda avtalsbestämmelser med denna innebörd inte behöver införas.

Utskottet delar denna uppfattning. Med anledning av motion 1985/86:Kr340 finner utskottet skäl tillägga att den ökade kunskapen om rökningens allvarliga medicinska skadeverkningar självfallet är en omständighet som måste beaktas i programverksamheten, inte minst då det gäller program som riktar sig till ungdomar.

I fråga om *våldsinslag* i TV-program hänvisar utskottet i första hand till 1978 års proposition (s. 194) och utskottets betänkande KrU 1977/78:24 (s. 47–48).

I den nu behandlade propositionen anför föredragande statsrådet följande:

TV-program får som bekant inte förhandsgranskas av myndighet. Det är inte heller möjligt att stänga ute barn under en viss ålder. Med dessa utgångspunkter konstaterade min företrädare att ansvaret för vilka TV-program som barnen bör se vilar helt på hemmen. Han underströk också att det är viktigt att programsättningen i televisionen samverkar med hemmens strävanden att skydda barnen.

Min företrädare konstaterade vidare att radion och televisionen har skyldighet att informera om det våld som förekommer i verkligheten. Därvid bör självfallet en viss återhållsamhet i framställningssättet iaktas vid sändningar som äger rum på tider då barn kan förutsättas ta del av programmen. Man bör också ta hänsyn till de risker som följer av att flera program som skildrar våld sänds nära inpå varandra. Den ökning av underhållningsvåldet som hade ägt rum i biografilm och kommersiellt producerade TV-program borde inte återspeglas i den svenska televisionens programutbud.

Dessa principer äger fortfarande giltighet och har stöd i de allmänna reglerna för programverksamheten. Några särskilda föreskrifter behövs därför inte.

Utskottet uttalade år 1978 i sitt av riksdagen godkända betänkande att det är en oavvislig skyldighet för programföretagen att låta programutbudet präglas av stor försiktighet när det gäller våldsskildringar och våldsinslag. I alldeles särskild grad bör försiktighet iaktas när det gäller program som är avsedda för barn eller som genom sin placering kan beräknas bli sedda av barn. Utskottet anförde vidare bl. a. under hänvisning till ett yttrande av konstitutionsutskottet att inslagen av våld i underhållningsprogrammen bör minskas så långt det är möjligt.

Utskottet vidhåller med bestämdhet sin ståndpunkt från år 1978. Då det gäller behovet av särskilda föreskrifter gör utskottet samma bedömning som föredragande statsrådet.

Beträffande programbolagens skyldighet i fråga om *hälsoupplýsning* och *program om friskvård* vill utskottet anföra följande.

Som ovan angetts är avsikten att det även i de nya avtalen skall tas in bestämmelser med innebörd bl. a. att programbolagen skall bedriva programverksamheten med beaktande av resp. mediums centrala ställning i samhället och dess betydelse för den fria åsiktsbildningen och att programmen skall ge kunskaper. Av föreskrifter som nu ansluter till de nämnda framgår att programbolagen dels skall ge den allsidiga information som medborgarna behöver för att vara orienterade och ta ställning i samhällsfrågor, dels stimulera till debatt kring viktigare samhällsfrågor (se närmare 11 §

1 och 2 avtalet mellan staten och Sveriges Television AB).

Utskottet kan inte tillstyrka att det – med avsteg från vad eljest bör gälla på programområdet – tas in uttryckliga avtalsföreskrifter om skyldighet för programbolagen att sända program av här aktuellt slag. Med hänsyn till det anförda torde det inte heller vara erforderligt. Då det gäller myndighetsinformation hänvisar utskottet till att det nu finns en avtalsföreskrift om att programbolag på begäran av statlig myndighet skall sända meddelande som är av vikt för allmänheten. Utskottet utgår från att motsvarande föreskrifter kommer att tas in i de nya avtalen.

Vad utskottet ovan anført får också utgöra svar på motionskravet om *konsumentprogram*. Utskottet kan inte gå in på någon bedömning av kvaliteten på de nuvarande programmen men vill erinra om att stadgandet i 6 § radiolagen om opartiskhet och saklighet gäller utan undantag. Självfallet har denna bestämmelse central betydelse för utformningen av konsumentprogram.

Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86:Kr339, 1985/86:352 yrkande 1, 1985/86:Kr340 och 1985/86:405 yrkande 9.

Utskottet tar här också upp frågan om *rasdiskriminering*. I sitt slutbetänkande (SOU 1984:55) i rätt riktning har diskrimineringsutredningen berört Sveriges Radios roll vad gäller fördomar och diskriminering på etnisk grund. Där framförs önskemål om att statsmakterna genom ett uttalande fastställer att Sveriges Radios programbolag har att ansvara för att programutbudets långsiktiga effekter aktivt motverkar invandrarfientlighet och rasism samt att detta skrivs in i de nya avtalen med staten.

Radionämnden har i sitt remissvar på betänkandet anført att radiolagens bestämmelse om att ett programföretag i programverksamheten skall hävda det demokratiska statskicketets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet, innefattar en skyldighet för bolaget att verka för att rasfördomar och invandrarfientlighet bekämpas. Nämnden har vidare framhållit att lagbestämmelsen innebär att programföretagen har ett övergripande ansvar för hela programutbudet av det slag som utredningen önskar. Enligt radionämndens bedömning behöver därför inga ytterligare bestämmelser införas i de nya avtalen.

I likhet med föredragande statsrådet instämmer utskottet i bedömningen. Principen om *jämställdhet* mellan kvinnor och män bör avspeglas i programverksamheten.

Etermediernas betydelse för *språkvården* behandlas i 1978 års radioproposition (s. 195–196). Därvid framhålls bl. a. att radion och televisionen har ett stort ansvar för den språkliga kulturen och att språkbehandlingen i radio och TV måste tillmätas stor betydelse med hänsyn till mediernas genomslagskraft både på det allmänna språkbruket och på många enskildas språkbruk.

Utskottet anser att det sagda bör gälla även i fortsättningen. Den ökande insikten om att vi måste värna om den nationella kulturen gör att vården av vårt språk blir allt viktigare. I överensstämmelse med vad som anføres i propositionen är ett ökat engagemang i språkvårdsfrågor och i språkutvecklingen en självklar angelägenhet för Sveriges Radio i den nya mediasituationen.

Då det gäller bruket av svordomar i radio- och TV-program vill utskottet

understryka att samma linje som tidigare deklarerats av Sveriges Radio måste gälla även i fortsättningen, nämligen att svordomar bör undvikas i andra sammanhang än där konstnärliga krav och äkthetsvärde motiverar dem och att särskild restriktivitet iakttas när det gäller program för barn (se prop. 1977/78:91 s. 195–196).

I ett senare avsnitt behandlas frågan om samordningen inom Sveriges Radio-koncernen av ansvaret för språkvård (s. 33).

Utskottet vill här slutligen erinra om att radionämnden övervakar att programföretagen utövar sina sändningsrättigheter i enlighet med 6 § radiolagen och de avtal som staten har ingått med vart och ett av företagen. Utskottet har också noterat att radionämnden under innevarande avtalsperiod låtit uttalanden som gjorts i 1978 års proposition och i samband med riksdagsbehandlingen våren 1978, bl. a. kulturutskottets betänkande i ärendet, vara vägledande i sin granskningsverksamhet.

Sändningstider

Utskottet tillstyrker att hittillsvarande av riksdagen beslutade riktlinjer beträffande sändningstidens längd och förläggning upphävs. Det bör i stället ankomma på bolagen inom Sveriges Radio-koncernen att besluta i dessa frågor (prop. s. 30).

Liksom föredragande statsrådet utgår utskottet från att några drastiska förändringar inte sker i förhållande till nuläget. Då det gäller Sveriges Television, som nu sänder i två kanaler, återkommer utskottet i avsnittet om programsättningsprinciper i TV.

Utskottet förutsätter vidare att Sveriges Radios självständiga ansvar beträffande sändningstiderna inte kommer att leda till svårigheter för den av staten stödda verksamheten med radiotidningar för synskadade.

Programsättningsprinciper

Programsättningsprinciper i TV

Sveriges Television sänder för närvarande i Stockholmsbaserade TV-kanaler som är resursmässigt likställda och som i princip har samma uppdrag.

Sveriges Television har redovisat två alternativ till den nuvarande kanalmodellen, dels en modell med en Stockholmskanal och en rikskanal, dels en publik-TV-modell.

Det förstnämnda alternativet förutsätter att huvuddelen av produktionsenheterna i Stockholm bildar Stockholmskanalen. Rikskanalen bildas av befintliga distrikt samt ett elfte distrikt som byggs upp för Stockholms och Uppsala län. Planeringen av distriktens produktion som skall sändas i rikskanalen förutsätts bli mera styrd än vad fallet är i nuvarande system. Rikskanalen förutsätts sålunda sända regionalt material. I sammanhanget framhålls att förutsättningarna förbättras för att tillgodose kraven på att svenskt kulturliv ute i landet speglas i televisionen.

Publik-TV-modellen bygger å sin sida på BBC:s organisationsmodell, dvs. att två sändande enheter inom ett sammanhållet bolag har uppdraget att

komplettera varandra. Produktionen sker i specialiserade produktionsenheter, och den ena kanalen förutsätts ha en underhållande karaktär medan den andra är mer informativ.

Sveriges Television förespråkar för egen del alternativet med Stockholmskanal/rikskanal. Regeringen intar – om vissa förutsättningar kan uppfyllas – samma ståndpunkt. I propositionen föreslås sålunda att nuvarande program-sättningsprinciper i televisionen får ersättas med en modell som innebär att distriktsproduktionen koncentreras till en kanal; vi skulle därmed få en Stockholmskanal (TV 1) och en rikskanal (TV 2). Förutsättningen härför bör vara att rationaliseringsvinster kan uppnås samt att verksamheten fyller grundläggande krav på kvalitet, mångfald och intern konkurrens. Härutöver bör statsmakterna inte utfärda några detaljerade riktlinjer, anför det i propositionen. Av motiveringen för förslaget framgår att regeringen förordar att den angivna modellen med en Stockholmskanal och en rikskanal läggs till grund för de fortsatta övervägandena om en förändring av programstrukturen i TV (prop. s. 32–33).

Erinringar mot regeringsförslaget framställs i två motioner. Därutöver framläggs i ett flertal motioner synpunkter på lokaliseringen av ledningen för en rikskanal i TV.

I motion 1985/86:360 (m) uttalar motionärerna att en koncentration till en rikstäckande TV-kanal borde ge avsevärda rationaliseringsvinster. De vill också ha ett större programutbud från områden utanför Stockholm samt från Norden (yrkande 1). I motion 1985/86:358 (vpk) vill motionärerna med utgångspunkt i synsättet att statsmakterna inte i detalj skall reglera verksamheten inom Sveriges Radio att frågan om en kanalmodell med en Stockholmskanal och en rikskanal skall prövas självständigt av Sveriges Radio från bl. a. journalistiska och ekonomiska utgångspunkter (yrkande 1 delvis).

Utskottet anser – i likhet med vad som är utgångspunkten för propositionens förslag – att det även i fortsättningen bör finnas två TV-kanaler. Den förändrade mediasituationen kan visserligen i någon mån ha ändrat synen på behovet av en intern kanalkonkurrens. Behoven av ett omfattande kvalitetsmässigt högtstående svenskt TV-utbud har emellertid blivit större, och det torde knappast kunna tillgodoses inom ramen för en kanal; det är enligt utskottets mening viktigt att det, under den del av dygnet då större delen av befolkningen har möjligheter att se på TV, skall finnas en valmöjlighet mellan program i Sveriges Television där strävan till hög kvalitet och mångfald skall vara två av ledstjärnorna. Utskottet avstyrker således motion 1985/86:360 i motsvarande del (yrkande 1 delvis).

Utskottet anser i likhet med regeringen att frågan om kanalkonstruktionen är så viktig att riksdagen bör uttrycka sin mening i frågan. Utskottet avstyrker därför motion 1985/86:358 i denna del (yrkande 1 delvis).

Då det härefter gäller sakfrågan har utskottet på grund av den argumentation som förs i propositionen (s. 32–33) och med hänsyn till vad som inhämtats under beredningsarbetet inom utskottet blivit övertygat om att det under i propositionen angivna förutsättningar finns starka skäl att införa en kanalmodell inom TV som innebär att vi får en Stockholmskanal och en rikskanal samt att fortsatta överväganden med en sådan inriktning bör göras.

Upprättandet av en rikskanal i förening med den omständigheten att en

utbyggnad av den regionala TV-produktionen fortfarande pågår – 40 % av allmänproduktionen i rikssändningar beräknas bli uppnådd verksamhetsåret 1987/88 – bör tillgodose motion 1985/86:360 i motsvarande del. Då det gäller kravet i samma motion på större programutbud från övriga delar av Norden vill utskottet erinra om det planerade nordiska radio- och TV-samarbetet med hjälp av Tele-X-satelliten. Uppskjutningen av denna planeras ske under sensommaren eller hösten 1987. Sändningarna av program kan komma i gång tidigt 1988. De nationella rundradioföretagen i Finland, Island, Norge och Sverige har för kort tid sedan till Nordiska Ministerrådet redovisat ett förslag till programsamarbete via Tele-X. Enligt förslaget skall programverksamheten ske i två TV-kanaler, den ena med inriktning på nyheter och aktualiteter, den andra med inriktning på kultur och underhållning. Även ett förslag till sändning av nordisk musik i en radiokanal har utarbetats. Förhandlingar pågår mellan den danska regeringen och Ministerrådet om dansk medverkan i Tele-X-samarbetet. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen även i här behandlad del (yrkande 1 delvis).

I motionerna 1984/85:1800 (c), 1985/86:352 (c), 1985/86:356 (c), 1985/86:359 (c), 1985/86:363 (s), 1985/86:364 (s) och 1985/86:368 (fp) framställs krav på att ledningen för rikskanalen skall lokaliseras till någon ort utanför Stockholm. I några av motionerna förordas uttryckligen Göteborg som lokaliseringsort. I motion 1985/86:360 (m), som delvis behandlats i det föregående, föreslås att ledningen för den i motionen förordade enda TV-kanalen skall förläggas utanför Stockholm.

I motionerna samt vid uppvaktningar och utfrågningar har framförts bl. a. följande argument för en utflyttning av ledningen för en rikskanal. Det är rimligt att ledningen förläggs till något av de distrikt där programproduktionen skall ske. Det är viktigt att rikskanalens programledning kan hämta de direkta dagliga impulserna och stimulansen från någon annan debatt- och kulturmiljö än huvudstadens för att en verkligt berikande kanalkonkurrens skall uppstå. Nära detta argument ligger argumentet att det är mindre risk för likriktning inom TV om ledningen för de båda TV-kanalerna inte är lokaliserade till samma ort. En utflyttning av ledningen för en rikskanal skulle allmänt sett få stor regional- och kulturpolitisk betydelse.

I ärendet har å andra sidan också anförts en rad argument för att ledningen för en rikskanal skall finnas i Stockholm. Ledningen för den nya kanalen skall samordna olika intressen och därvid bl. a. balansera olika regionala intressen mot varandra. Programledningen bör stå neutral i relation till de olika produktionsorterna och inte belastas av det direkta ansvaret också för en utpekad produktionsenhet. Detta underlättas om kanalledningen inte lokaliseras till någon av de tio distriktsorterna. En annan viktig uppgift för rikskanalens ledning är att tillvarata distriktens intressen inom Sveriges Television och koncernen i övrigt. En fördel är då att de båda kanalledningarna har samma lokaliseringsort som företagsledningen. Det har vidare anförts att sändningsledning och sändningsteknik bör finnas på samma ort, något som gör att kostnaderna blir betydande för en utflyttning av kanalledningen.

De argument som redovisats i det föregående visar enligt utskottets mening att det finns skäl att – för den händelse beslut fattas om en

kanalkonstruktion med Stockholmskanal/rikskanal – förlägga ledningen för rikskanalen till en ort utanför Stockholm. Vid val av förläggningsort bör i så fall hänsyn tas till såväl ekonomiska som kulturpolitiska faktorer. Även regionalpolitiska skäl bör kunna vägas in i sammanhanget.

Det bör i enlighet med det synsätt som präglar propositionen ankomma på Sveriges Radio att fatta beslut i frågan.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1984/85:1800, 1985/86:352 yrkande 2, 1985/86:356 yrkande 2, 1985/86:359, 1985/86:360 yrkande 2, 1985/86:363, 1985/86:364 och 1985/86:368.

Programsättningsprinciper i radio

Riksdagen bör enligt propositionen godkänna följande:

Programsättningen i radiokanalerna bör även under den kommande avtalsperioden fastställas inom Sveriges Radio. Ett fjärde FM-nät bör i huvudsak förbehållas lokalradion. Om Sveriges Radio räknar med att det behövs ett resurstillskott för programproduktion för att det fjärde FM-nätet skall kunna tas i anspråk, bör principerna för programsättning i radio i sin helhet underställas regering och riksdag för prövning.

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag. Härvid konstaterar utskottet att regeringen räknar med att utbyggnaden av FM 4-nätet skall kunna påbörjas budgetåret 1987/88 (prop. s. 34 och 86). I fråga om den s. k. tappningsrätten anser sig utskottet – med hänsyn till Sveriges Radios kulturpolitiska ansvar – kunna förutsätta att FM 4-nätet inte kommer att utnyttjas på det sättet att nätet utöver lokalradions egna sändningar kommer att domineras av riksradios program 3, som huvudsakligen innehåller underhållning och lätt musik.

Motion 1985/86:Kr242 (s), vari framhålls lokalradions behov av en egen kanal, kommer i enlighet med det anförda att bli tillgodosedd genom tillkomsten av FM 4-nätet.

I motion 1985/86:A429 (fp) vill motionärerna ha en försöksverksamhet med s. k. förkörsrätt i P 3 för lokalradion i Kristianstad; lokalradion skulle ha rätt att gå in i rikskanalen med egna lokala program på tid och i en omfattning som man finner möjlig och lämplig (yrkande 5).

Genom tillkomsten av FM 4-nätet bortfaller det intresse som kan finnas för sådan förkörsrätt, som motionärerna pläderar för. I avvaktan på utbyggnaden av FM 4-nätet får de s. k. fönstertiderna – de tider då lokalradion äger sända på P 3:s frekvenser – i första hand bestämmas genom avtal mellan Sveriges Riksradio och Sveriges Lokalradio. En s. k. förkörsrätt skulle – om särskilda sändarresurser inte kan ställas till förfogande – innebära att ett av riksradios program inte skulle kunna avlyssnas mer än vissa tider, en lösning som utskottet inte kan ställa sig bakom. Med hänsyn till det anförda bör motionsyrkandet inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

Folkbildningsansvaret

Det föreslås i propositionen att ett folkbildningsansvar bör åvila samtliga programbolag inom public service-organisationen och att en föreskrift med

denna innebörd bör ingå i de avtal rörande programverksamheten som skall slutas inför nästa avtalsperiod (prop. s. 34).

Utskottet ser med tillfredsställelse att samtliga programbolag får ett uttryckligt folkbildningsansvar i sitt uppdrag och tillstyrker därför regeringsförslaget. Utskottet tar upp frågan om behovet av en precisering av folkbildningsbegreppet i samband med behandlingen av Sveriges Utbildningsradios verksamhet.

Svenska och utländska program

I de nya avtalen med dotterbolagen bör enligt propositionen framhållas betydelsen av ett mångfasetterat utbud på svenska språket och av att verk av svenska upphovsmän/eller med svenska utövare framförs i radio och TV. Det bör ankomma på moderbolaget att noga följa utvecklingen härvidlag.

Förslaget innebär att regeringen avvisar någon typ av kvotering.

Utskottet har i olika sammanhang ställt sig positivt till åtgärder för att främja den nationella kulturen (se bl. a. KrU 1985/86:18 s. 6). Mot bakgrund härav anser utskottet det vara av värde med avtalsbestämmelser på Sveriges Radio-området som är ägnade att tillgodose detta syfte. I likhet med föredragande statsrådet ställer sig utskottet avvisande till en kvotering. För närvarande upptas ca 40 % av den totala sändningstiden i TV av från utlandet inköpta program, och krav har ställts om minskning av procentsatsen lika väl som av andelen musikinslag med utländskt ursprung.

Utskottet är dock inte berett precisera någon ändring i detta avseende, utan det bör som föreslås i propositionen ankomma på moderbolaget att noga följa utvecklingen på området. I senare avsnitt återkommer utskottet till likartade frågor (nästa avsnitt och avsnitt på s. 32).

Utomstående medverkan, produktionsutläggning, m. m.

Moderbolaget Sveriges Radio AB bör verka för att omfattningen av *frilansmedverkan* håller en hög och jämn nivå i programproduktionen. För att främja *produktionsutläggning* av TV-program bör, likaledes enligt propositionen, moderbolaget försöksvis pröva kvotering av medelstilledningen till Sveriges Television.

Utskottet ansluter sig till den i propositionen gjorda bedömningen. I överensstämmelse med vad som anförs i propositionen är det av kulturpolitiska skäl både nödvändigt och önskvärt att frilansmedverkan och utläggning av produktionsuppdrag hålls på en hög nivå.

Regionalt producerade program i televisionens och radions rikssändningar

Den bedömningen görs i propositionen att ca 40 % av programmen i radions och televisionens rikssändningar bör produceras utanför Stockholm. Det distriktsproducerade programutbudet skall, liksom hittills, både ta till vara och spegla det egna områdets särprägel och egenart och på ett mera allmänt sätt bidra till mångfalden i programmen i radio och TV. En viss specialisering på olika programområden i distrikten är acceptabel av ekonomiska skäl, men

riskan för att specialiseringen kan leda till ensidighet i bevakningen av vissa frågor bör uppmärksammas.

Utskottet konstaterar att det år 1978 uppsatta målet, att ca 40 % av de egenproducerade programmen i rikssändningarna i radio och TV skall produceras regionalt, i det närmaste uppnått. I propositionen anføres att den sålunda under innevarande avtalsperiod gällande målsättningen bör ingå i riktlinjerna för verksamheten även under nästa avtalsperiod. Detta ställningstagande har inte mött någon erinran i de i ärendet aktuella motionerna. Vad som i denna del av propositionen främst tilldragit sig intresse motionsvägen är frågan om fördelningen av resurser mellan distrikten. Motionerna gäller såväl TV- som radiodistriktet. Även vid uppvaktningar inför utskottet har frågan tagits upp, såvitt avser vissa distrikt. Motionerna – 1985/86:355 (s) i här aktuell del, 1985/86:356 (c) yrkande 1 och 1985/86:362 (m) yrkande 2 – syftar främst till en resursmässig utjämning mellan distrikten. Beträffande det närmare innehåll i motionerna hänvisar utskottet till dessa.

Utskottet konstaterar att det i dag finns betydande skillnader mellan resurserna i olika distrikt. Särskilt markant är att Västra och Södra distrikten såväl på TV- som på radiosidan har relativt sett stora resurser, något som också avspeglar sig i programproduktionen (se bl. a. prop. s. 16 och 17). Samtidigt konstaterar utskottet att det även i fortsättningen självfallet måste ankomma på Sveriges Radio att fördela resurserna på olika distrikt. Utskottet vill dock framhålla att resursfördelningen bör göras med utgångspunkt i de mål som statsmakterna anser bör gälla för Sveriges Radios verksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om de principer som gäller för det distriktsproducerade programutbudet och som preciserats i propositionen, nämligen att utbudet skall både ta till vara och spegla det egna områdets särprägel och egenart och på ett mera allmänt sätt bidra till mångfalden i programmen. Det ligger enligt utskottets mening i sakens natur att härvid bör gälla vad som anføres i motionerna 1985/86:355, 1985/86:356 och 1985/86:362 av innehåll att radio och TV skall kunna spegla förhållandena någorlunda likvärdigt i olika delar av landet och att detta måste kunna ske utan alltför stora resursmässiga skillnader. Motionsyrkandena får anses besvarade med det anförda.

Det sagda bör enligt utskottets mening inte hindra att särskilda resurser tillförs ytterligare något TV-distrikt för att ge detta möjlighet till sådan produktion som kräver stora ateljé- och verkstadsresurser. Med detta uttalande anser utskottet motionsyrkanden om ökad s. k. tung TV-produktion i norra Sverige besvarade [motionerna 1984/85:1300 (c) yrkande 3, 1984/85:2223 (fp) yrkande 2, 1985/86:Kr217 (fp) yrkande 2 och 1985/86:Kr301 (c) yrkande 1 delvis].

I samma motioner yrkas att viss kvotering skall ske i fråga om TV-produktionen i de nordligaste distrikten eller, i en av motionerna, i Umeå.

Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan detaljreglering av TV:s verksamhet som föreslås i motionerna. Dessa avstyrks därför (motionerna 1984/85:1300 yrkande 4, 1984/85:2223 yrkande 1, 1985/86:Kr217 yrkande 1 och 1985/86:Kr301 yrkande 1 delvis).

Utskottet har inte heller något att erinra mot vad som anføres i propositionen om viss specialisering på olika programområden i distrikten. En viss

specialisering kan således vara motiverad av olika skäl men programbolagen måste uppmärksamma risken för att specialiseringen kan leda till en ensidighet i urval och behandling av de aktuella ämnena.

Utskottet behandlar i detta sammanhang även motion 1985/86:Kr299 som avser fördelningen av lokalradions resurser. Motionärerna anför bl. a. att nuvarande fördelningssystem inom Sveriges Lokalradio missgynnar sådana län som Jämtlands län, där det finns stora avstånd och gles befolkning. Motionärerna förordar i första hand ett direkt resurstillskott till Radio Jämtland, i andra hand en förändring av fördelningssystemet så att län av Jämtlands karaktär inte missgynnas.

Utskottet, som i ett senare avsnitt behandlar medelstilledningen till Sveriges Radio för nästa budgetår, anser att det liksom hittills bör ankomma på Sveriges Lokalradio att fördela de resurser som tilldelas bolaget mellan de olika lokalradiostationerna. Det får förutsättas att Sveriges Lokalradio fördelar resurserna med beaktande av bl. a. sådana faktorer som motionärerna pekat på i motionen. Denna avstyrks.

Regionala TV-sändningar

Regionala nyhetssändningar i TV förekommer nu över hela landet utom över Stockholms län och Uppsala län (ABC-området). Sändningarna sker över samma frekvenser som TV 2 måndag–fredag kl. 19.15–19.30. Över ABC-området sänds det regionala nyhetsprogrammet från någon av de övriga regionerna. Av *bilaga 5* framgår sändningsområdena.

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna dels att regionala nyhetssändningar i TV bör anordnas i hela landet, dels att det bör ankomma på moderbolaget att efter samråd med Sveriges Television bestämma om sändningstidens längd och områdesindelning.

Intentionerna i 1978 års beslut att regionala nyhetssändningar skall förekomma över hela landet bör fullföljas. Utskottet har inhämtat att Sveriges Television bedömer det vara möjligt att under 1987 påbörja sådana sändningar även över ABC-området. Motion 1985/86:Kr301 (c) är därför tillgodosedd i motsvarande del (yrkande 4).

I fyra motioner – 1984/85:1300 (c) yrkande 1, 1984/85:2223 (fp) yrkande 3, 1985/86:Kr217 (fp) yrkande 3 och 1985/86:Kr301 (c) yrkande 3 delvis – föreslås att de båda regionala nyhetsprogrammen Nordnytt och Mittnytt skall delas så att i stället fyra program sänds. Enligt motion 1985/86:Kr301 bör även Tvärsnytt, som sänds över Mellansvenska distriktet och Värmlands distrikt delas i två program (yrkande 3 delvis).

Utskottet delar regeringens uppfattning att Sveriges Radio-koncernen bör ha frihet att bestämma omfattningen av och områdesindelningen för de regionala sändningarna i TV; det är här fråga om såväl vilka ekonomiska resurser som kan ställas till förfogande som tillgången på sändningsfrekvenser. Motionsyrkandena avstyrks således. Utskottet vill här tillägga att områdesindelningen för regionala TV-sändningar har ett nära samband med distriktsindelningen för Sveriges Television och att utskottet tar upp denna fråga till närmare diskussion i ett avsnitt om lokal och regional organisation (s. 36). Bl. a. då det gäller regionala sändningar över Södermanland kan en

ändrad distriktsindelning få betydelse för nyhetssändningarna.

I de fyra motioner som delvis behandlats ovan framställs också yrkanden som med vissa inbördes variationer syftar till att det skall startas regionala TV-sändningar av allmän programkaraktär (motionerna 1984/85:1300 yrkande 2, 1984/85:2223 yrkande 4, 1985/86:Kr217 yrkande 4 och 1985/86:Kr301 yrkande 2).

Vad tidigare sagts om Sveriges Radios bestämmanderätt måste gälla även sådana TV-sändningar som här åsyftas. Motionsyrkandena avstyrks således. Det kan dock tilläggas att i den mån regionala sändningar kan göras på andra tider än dem som upptas av TV 2-sändningar det inte torde finnas annat än resursmässiga hinder för sändningar över TV 2:s frekvenser.

Samarbetet mellan riks- och lokalradion

Moderbolaget bör enligt propositionen verka för ett utökat samarbete mellan riksradiation och lokalradion såväl vad gäller programverksamheten som i tekniska och administrativa frågor, där detta är motiverat från ekonomisk synpunkt och där bolagens skilda uppdrag inte lägger hinder i vägen. Om det framstår som motiverat att fördjupa samverkan och eventuellt slå samman båda programbolagen, bör moderbolaget under avtalsperioden vara oförhindrat att lägga fram förslag härom till regeringen, anføres det vidare i propositionen.

Utskottet kan helt ansluta sig till den i propositionen gjorda bedömningen. Den redovisning som lämnas i propositionen och den information som lämnats utskottet av bl. a. cheferna för Sveriges Riksradiation och Sveriges Lokalradio ger enligt utskottets mening stöd för antagandet att det är möjligt att ytterligare fördjupa samverkan mellan Riksradiation och Lokalradion. Som också klart kommer till uttryck i propositionen är det viktigt att de sändningar som de båda programföretagen svarar för behåller sin särart. I ett läge där moderbolaget anser det motiverat att en sammanslagning av bolagen kommer till stånd, får det ankomma på regeringen och riksdagen att göra den slutliga bedömningen om vinsterna vid en sammanslagning skulle bli så stora att den bör komma till stånd även om de båda programbolagen inte fullt ut kan behålla sin nuvarande karaktär.

Verksamhet på invandrar- och minoritetsspråk

Förslagen i propositionen rörande Sveriges Radio-koncernens verksamhet på invandrar- och minoritetsspråk grundas på bl. a. invandrapolitiska kommitténs betänkande (SOU 1984:58) Invandrar- och minoritetspolitiken och remissyttranden över detta. Utskottet ser det som en fördel att ställning till betänkandets förslag i här aktuell del kan tas samtidigt som riksdagen behandlar övergripande frågor om invandrapolitiken (prop. 1985/86:98 om invandrapolitiken, SfU 1985/86:20). Enligt proposition 1985/86:99 bör Sveriges Radio-koncernens åtaganden när det gäller programverksamhet på invandrar- och minoritetsspråk preciseras. Moderbolaget förutsätts göra avvägningar mellan olika medier och programbolag med utgångspunkt i en för koncernen gemensam målsättning. Detta bör framgå av de avtal staten

sluter med programbolagen angående programutbudet. Nuvarande resursnivå för program på invandrar- och minoritetsspråk förutsätts i stort vara oförändrad. Möjlighet till omprövning av språkval bör finnas, anför det i propositionen.

I proposition 1985/86:98 om invandrapolitiken föreslås att de invandrapolitiska målen, som sedan år 1975 sammanfattas med begreppen jämlikhet, valfrihet och samverkan, skall ligga fast. Förslagen har i dagarna tillstyrkts av vederbörande riksdagsutskott (SfU 1985/86:20).

Motion 1984/85:2308 (c) syftar till att de nya avtalen med bolagen i Sveriges Radio-koncernen skall precisera koncernens ansvar för att programverksamheten på invandrar- och minoritetsspråk uppfyller de angivna målen. Motionärerna vill också att det i avtalen skall komma till uttryck en skyldighet för Sveriges Radio att i den ordinarie programverksamheten spegla invandrarnas bakgrund, kultur och förhållanden i vårt land samt motverka tendenser till fördomar, diskriminering och invandrarfientlighet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Detta står i god överensstämmelse med önskemålet i motionen om preciseringar av Sveriges Radios ansvar för program på invandrar- och minoritetsspråk. Riksdagen bör däremot inte uttala sig om den närmare formuleringen av innehållet i avtalen i här aktuellt avseende. Då det gäller den allmänna programverksamheten hänvisar utskottet i första hand till avsnittet om programverksamhetens inriktning (ovan s. 16). Utskottet har där bl. a. – med hänvisning till propositionens redovisning för ett betänkande av diskrimineringsutredningen (prop. s. 29) – uttalat sig om Sveriges Radios skyldighet att verka för att rasfördomar och invandrarfientlighet bekämpas.

Utskottet anser under hänvisning till det anförda att motionen blir tillgodosedd utan någon åtgärd av riksdagen.

Som ovan angetts tillstyrker således utskottet regeringens förslag i här aktuell del. Utskottet ansluter sig också till de synpunkter föredragande statsrådet anför i propositionen (s. 43–44), till vilka hänvisas. Utskottet anser att det är av värde att moderbolaget gör avvägningar mellan olika medier och programbolag med utgångspunkt i en för koncernen gemensam målsättning. Detta kan få betydelse bl. a. med hänsyn till den möjlighet som finns för lokalradion att ge service på invandrar- och minoritetsspråk till även ganska små grupper, som är bosatta i ett bestämt geografiskt område. Som anförts i propositionen kan emellertid nyinflyttade grupper inte automatiskt påräkna service på det egna språket med hänvisning till verksamheten för vissa andra redan etablerade invandrargrupper.

I tre motioner tas upp frågor om bl. a. en ökad textning till svenska av program på andra språk. Utskottet kommer att i viss utsträckning kommentera motionerna i det följande. Det finns dock skäl framhålla att det liksom hittills bör ankomma på Sveriges Radio att i programfrågor arbeta fritt och självständigt inom ramen för de allmänna riktlinjer som anges i radiolagen och i avtalen mellan staten och bolagen i Sveriges Radio-koncernen (se närmare härom bl. a. KrU 1983/84:17 s. 22). Den omständigheten att riksdagen i detta ärende har att ta ställning till frågor om innehållet i de nya radioavtalen innebär inte att riksdagen bör anlägga synpunkter på enskildheter i programutbudet.

I motion 1984/85:513 (c) förordas en lagstiftning som ålägger Sveriges Radio att förse program för invandrare med svensk översättning. Ett likartat men betydligt mindre långtgående yrkande framställs i motion 1985/86:Kr333 (s). Motionären vill att TV:s nyhetsprogram på invandrarspråk i möjligaste mån skall textas på svenska.

I överensstämmelse med vad motionären bakom motion Kr333 framhåller är textning på svenska av många program på invandrarspråk ägnad att förbättra förståelsen hos den svenska befolkningen för invandrarna och öka kunskapen om deras hemländer. Program för invandrare textas också av Sveriges Television i stor utsträckning. Detta gäller dock inte bl. a. vissa nyhetssammanfattningar, som tidigare sänts på svenska. Av pedagogiska skäl textas inte vissa barnprogram.

Då det gäller frågan om en utökad textning på svenska är detta i första hand en resursfråga. En lagstiftning på området kan därför inte komma i fråga. Med hänvisning till det anförda och till programföretagens självständighet avstyrks motionerna.

De flesta invandrarna till vårt land kommer från Finland. Många av dem är endast finskspråkiga, då de kommer till Sverige. I propositionen framhålls att den finskspråkiga gruppens rätt till programservice i radio och TV måste anses ha en delvis annan karaktär än övriga invandragrupper med hänsyn till såväl de historiska banden mellan Sverige och Finland som gruppens storlek. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om den nordiska språkkonventionen, det nordiska avtalet om kulturellt samarbete samt överenskomsten om gemensam nordisk arbetsmarknad.

Utskottet finner även skäl framhålla att i den mån program på finska textas till svenska, detta är ägnat att öka kännedomen hos den svenska befolkningen om Finland och finska förhållanden liksom att förbättra förståelsen mellan svenskarna och de finska invandrarna. Motsvarande gäller, som påpekats ovan, även textning till svenska av program på andra språk än finska, men särskild hänsyn måste tas till angelägenheten av att främja förståelsen mellan de nordiska länderna.

Sveriges Radio har en omfattande programverksamhet på finska språket. I motion 1984/85:2490 (fp) tas upp situationen för de många Finlandssvenskar som inte förstår finska. Motionärerna anser att det finskspråkiga nyhetsprogrammet Viikkokatsaus, som sänds i TV 1 och som innehåller värdefull information om bl. a. arbetsmarknaden i Finland, bör textas på svenska. Motionärerna framhåller vidare bl. a. att nyhetsprogrammen från Finland har särskild betydelse före allmänna val. Motionärerna framhåller att finländska invandrare som kommer från samma nordiska grannland givetvis skall ha tillgång till sitt hemlands information och hemkultur på lika villkor oberoende av modersmål. De vill dels ha en ökad textning på svenska i TV, dels sändningar även på svenska av finskspråkiga nyhetsprogram i radio.

Enligt vad utskottet inhämtat textas alla TV-program på finska till svenska med undantag av dels den i motionen nämnda veckoöversikten samt valvapor, dels – av pedagogiska skäl – vissa barnprogram.

Enligt utskottets mening får det med hänsyn till programföretagens självständighet – och med beaktande av moderbolagets samordningsskyldighet – ankomma på Sveriges Radio att avgöra om det finns resurser för en

ökad textning i TV. Enligt det ovan sagda synes veckoöversikten i första hand kunna komma i fråga, om resurser för en ökad textning kan ställas till förfogande. Då det gäller radioprogram torde det, såvitt utskottet kan bedöma, vara större svårigheter att få till stånd en ökad information till Finlandssvenskarna, eftersom det krävs särskilda sändningar. Detta ställer krav inte bara på ekonomiska resurser utan också på sändningstid. Även denna fråga får avgöras av Sveriges Radio. Motionen avstyrks således.

Handikappfrågor

I de avtal mellan staten och programbolagen inom Sveriges Radio-koncernen som löper ut vid kommande halvårsskifte föreskrivs bl. a. att bolagen skall ta särskild hänsyn till olika grupper av handikappade. Det föreslås i propositionen att programföretagen i avtalen inför nästa avtalsperiod bör få motsvarande förpliktelser. Vidare bör moderbolaget få ett samordningsansvar, som bl. a. innebär att programverksamheten om och för olika grupper av handikappade bör bedömas som en helhet med beaktande av de olika mediernas möjligheter. Detta bör framgå av de avtal staten sluter med programbolagen angående programutbudet, anføres det i propositionen.

Under innevarande avtalsperiod har insatser gjorts av Sveriges Radio för att bl. a. programverksamheten skall bli mera tillgänglig för handikappade. Den utförliga redovisning som finns i propositionen (s. 45–46) visar att det bl. a. av de handikappades egna organisationer framställts krav som innebär att programföretagen skall göra fortsatta insatser av betydande omfattning för att anpassa programutbudet till handikappades behov. I motioner och vid uppvaktning hos utskottet har krav med samma inriktning framförts. Förutom för synskadade samt döva och hörselskadade har behovet av programanpassning för begåvningshandikappade understrukits.

Två av motionerna innehåller yrkanden av övergripande natur, nämligen 1984/85:1303 (s) och 1985/86:369 (s), medan nio motioner avser konkreta förslag om främst ökad textning av TV-program och teckenspråkstolkning i TV.

I den ovan nämnda motionen 1984/85:1303 framhålls att en av utgångspunkterna för de nya avtalen måste vara att alla medborgare så långt möjligt skall kunna ta del av etermediernas utbud och att det därför är angeläget att ett antal i motionen preciserade förslag beaktas i avtalen. I fråga om det närmare innehållet i förslagen – som avser bl. a. insatser för de synskadade – hänvisar utskottet till motionen. I den andra motionen av övergripande natur, 1985/86:369, riktas kritik mot propositionen. Sammanfattningsvis menar motionären i här aktuellt avseende (yrkande 1) att de krav som enligt propositionen kommer att ställas på Sveriges Radio inte är tillräckligt höga och att det är nödvändigt att i de nya avtalen göra mera långtgående preciseringar i fråga om anpassning av programutbudet till olika handikappgruppers behov än vad som föreslagits i propositionen. Riksdagen bör slå fast att vid avtalsperiodens slut vissa grundläggande krav skall vara uppfyllda. Kraven gäller bl. a. program på teckenspråk, ökad textning, programinformation till synskadade och särskilda program för begåvningshandikappade. I övrigt hänvisar utskottet till motionen.

Programföretagen inom Sveriges Radio-koncernen bör enligt utskottets mening i enlighet med vad som föreslås av regeringen även under nästa avtalsperiod ha särskilda förpliktelser i fråga om handikappade. Utskottet kan däremot inte biträda förslaget i motion 1985/86:369 i här aktuell del, vilket förslag innebär att regleringen av dessa förpliktelser skulle ske på annat sätt än i fråga om annan programverksamhet. Även då det gäller insatser för handikappade måste nämligen den för Sveriges Radio-verksamheten centrala principen om programbolagens självständighet då det gäller programverksamheten gälla (se ovan s. 27).

Utskottet anser att den i propositionen valda formuleringen för bolagets förpliktelser väl täcker de krav som från statens sida bör ställas på Sveriges Radio, då det gäller att göra programverksamheten tillgänglig för olika handikappgrupper. För samhällets insatser på handikappområdet gäller sedan länge grundsatzerna om integration och normalisering. Enligt utskottets mening måste dessa grundsatzerna i tillämpliga delar vara vägledande även för Sveriges Radio i fråga om dess programverksamhet. Utskottet är medvetet om att även begränsade förbättringar för handikappade inom Sveriges Radios verksamhet kan vara mycket kostnadskrävande, men detta får inte hindra att Sveriges Radio fortsätter sina ansträngningar att öka tillgängligheten av programmen för olika handikappgrupper. Hitintills har insatserna främst avsett synskadade samt döva och hörselskadade. Enligt vad utskottet inhämtat utreder taltidningskommittén, delvis i kontakt med programföretagen, frågan om programservice, i första hand nyhetsservice, till begåvningshandikappade. Utskottet ansluter sig till förslaget i propositionen att moderbolaget bör få ett samordningsansvar på handikappområdet. I propositionen ges exempel på områden där samordning bör kunna prövas. Detta gäller bl. a. insatserna för programinformation. Utskottet vill i detta sammanhang starkt understryka betydelsen av att, som förordas i propositionen, moderbolaget i samband med de årliga anslagsframställningarna redovisar en plan för insatser inom handikappområdet. Utskottet utgår från att en sådan plan görs flerårig. En plan av angivet slag kan enligt utskottets mening få betydelse för inriktningen och omfattningen av insatserna även på det sättet att den kan åstadkomma en allmän debatt om dessa, bl. a. i förhållande till satsningar som Sveriges Radio gör på andra områden. Utskottet, som i anslutning till motioner i det följande något berör situationen då det gäller vissa konkreta insatser för att öka tillgängligheten av radio och TV för handikappade, avstyrker under hänvisning till det anförda motion 1984/85:1303 och 1985/86:369 yrkande 1. Vid bedömningen beaktar utskottet också den information utskottet i det följande redovisar om bl. a. ökad TV-textning.

I en rad motioner framställs mer eller mindre långtgående krav på ökad tillgänglighet till TV-program och text-TV för döva och hörselskadade. Motionerna är följande, nämligen 1984/85:1809 (m), 1985/86:Kr261 (m), 1985/86:Kr304 (s), 1985/86:Kr305 (m), 1985/86:Kr306 (m), 1985/86:Kr342 (c), 1985/86:352 (c), 1985/86:366 (fp) och 1985/86:367 (s).

Föredragande statsrådet anför att med hänsyn till att riksdagen fastslagit teckenspråkets ställning som dövas eget språk bör det enligt hans mening övervägas om inte detta motiverar särskild nyhetsservice på teckenspråk.

Utskottet, som delar denna uppfattning, anser att två yrkanden i ämnet – i motion 1985/86:Kr305 och motion 1985/86:352 (yrkande 3) – inte påkallar någon riksdagens åtgärd:

I propositionen anges att Sveriges Television avser att, så långt tillgängliga resurser tillåter, fortsätta den kraftiga utbyggnaden av programtextning och text-TV som syftar till att göra fler program tillgängliga för döva och hörselskadade. Utskottet har också inhämtat att det inom Sveriges Radio pågår en omfattande studie av text-TV:s framtida utveckling, som kommer att vara slutförd inom en nära framtid. Bl. a. söker man få fram en teknik, som skall möjliggöra en textsättning i TV med en snabbhet nära motsvarande den som finns vid simultantolkning. Genom en kombination av denna teknik och den textning som kan göras i förväg bedöms det som möjligt att, om tilldelade resurser så medger, inom en inte alltför avlägsen framtid texta exempelvis en halvtimmes nyhetsprogram av typ Rapport.

Med hänsyn till det anförda och till programföretagens självständighet avstyrker utskottet följande motioner, vilka syftar till textning av TV-program i större utsträckning än vad som nu sker, nämligen motion 1984/85:1809 i motsvarande del, motion 1985/86:366 och motion 1985/86:367.

I den ovan delvis behandlade motionen 1984/85:1809 och i motion 1985/86:Kr261 kritiserar det förhållandet att visst nyhetsprogram – TV-Aktuellt kl. 18.00 i TV 1 – inte textas i den utsträckning som tidigare utlovats och att textningen helt upphörde förra sommaren. Utskottet anser med hänsyn till programföretagens självständighet och till vad utskottet anför i det föregående om ökad textning av TV-program att motionsyrkandena inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer informationsprogrammet Anslags-tavlan att textas fr. o. m. vecka 34 i år. Med hänvisning härtill avstyrks motion 1985/86:Kr304.

Två motioner, nämligen 1985/86:Kr306 och 1985/86:Kr342, är enligt utskottets mening tillgodosedda, såvitt däri tas upp frågan om användande av text-TV i katastrofsituationer. Enligt vad utskottet inhämtat ingår nämligen text-TV redan i den organisation Sveriges Radio har för krigs- och katastroflarm. Motionerna avstyrks således i motsvarande delar.

I samma motioner tas också upp användningen av text-TV för uppgifter om vägförhållanden, trafik hinder och annan lokal och regional information, som bör kunna spridas utan dröjsmål.

Utskottet har i denna fråga inhämtat följande. Den praktiska gränsen för text-TV:s omfattning är i nuläget ca 250 sidor, vilket begränsar möjligheten att utnyttja utrymmet även för lokala och regionala uppgifter. Inom Sveriges Television övervägs olika lösningar då det gäller att tillgodose behovet av lokal text-TV-information. Därvid diskuteras bl. a. möjligheterna att presentera lokal information på ett sätt liknande det som sker i Aktuellt i fråga om distriktsvisa väderprognoser. Viss försöksverksamhet har bedrivits tillsammans med SMHI, trafiksäkerhetsverket och vägverket, då det gäller väg- och trafikinformation. Med hänvisning till den lämnade redovisningen avstyrker utskottet motionerna även i dessa delar (1985/86:Kr306 delvis och 1985/86:Kr342 yrkande 1 delvis).

I motion 1985/86:Kr342 vill motionärerna att riksdagen skall uttala sig för behovet av utbildning i TV i Mun-hand-systemet – ett system för kommunikation med en döv eller hörselskadad person.

Utskottet avstyrker yrkandet (yrkande 2) med hänvisning till programbolagens självständighet.

Samspelet med kulturlivet

I propositionen anförts att programbolagen liksom hittills i avtalen med staten bör åta sig att bevaka och granska händelser och utveckling på kulturlivets olika områden samt i samspel med det övriga kulturlivet stimulera och förmedla olika kulturaktiviteter. Även övriga förpliktelser av kulturpolitisk innebörd i nuvarande avtal bör gälla framöver. Samarbetet med filmbranschen bör fortsätta, anför det i propositionen.

En utförlig genomgång av vilka olika möjligheter etermedierna har att samarbeta med det övriga kulturlivet gjordes i 1978 års proposition (s. 197–202). Härvid togs särskilt upp samarbetet med teaterinstitutionerna, frågan om etablering av en fast teaterensemble i TV, samarbetet med filmbranschen, TV:s betydelse för bildkonsten samt olika aspekter på musikverksamheten i radio. I propositionen betonades etermediernas kulturansvar mer än vad som skett i tidigare riksdagsbeslut om rundradioverksamheten.

Inför den förestående nya avtalsperioden konstaterar kulturutskottet att utvecklingen under de sju år som nuvarande avtal gällt ytterligare accentuerat behovet av ett omfattande samspel mellan Sveriges Radio och kulturlivet. Som framhölls år 1978 är det naturligtvis i första hand genom programutbudets betydelse för publiken som radio och TV spelar sin kulturpolitiska roll. Men också det direkta samspelet mellan programföretagen och det övriga kulturlivet har stor betydelse. På många områden av kulturlivet har radio och TV en dominerande ställning och förfogar över unika personella och tekniska resurser. De sätt på vilka programföretagen väljer att utforma sin verksamhet och disponera sina resurser får därför stor betydelse för kulturlivet i övrigt.

Ett ökat samspel mellan Sveriges Radio och kulturlivet bör, som framhålls i propositionen, kunna leda till att andelen svenska program ökar. Från denna synpunkt är frilansmedverkan och produktionsutläggning viktig, lika väl som att Sveriges Television och den svenska filmbranschen fortsätter sitt samarbete.

På ett område, nämligen då det gäller samarbetet mellan Sveriges Radio och teaterinstitutionerna, har utvecklingen under den nu löpande avtalsperioden inte varit sådan som man hade anledning räkna med år 1978. Utskottet är medvetet om att detta förhållande i viss mån kan bero på svårigheter av upphovsrättslig och avtalsmässig natur. Efter förslag i årets budgetproposition har riksdagen nyligen anvisat 2,3 milj. kr. för att ge kulturrådet en möjlighet att i mer konkreta former arbeta vidare med samverkansprojekt rörande överföring av teaterföreställningar till TV (prop. 1985/86:100 bil. 10 s. 53 och 386, KrU 1985/86:18 p. 3, rskr. 1985/86:192). Vid beredningen av ärendet instämde utskottet i vad som anförts i

propositionen om att överföringen av scenföreställningar till TV-mediet kan ses som ett viktigt led i strävandena att hävda de svenska programmens ställning i det samlade TV-utbudet samtidigt som det ger möjlighet för många människor att få del av det som framförs på landets scener. Utskottet vill framhålla att den i propositionen förordade insatsen för att vidga samarbetet mellan teatrarna och televisionen är av engångskaraktär. Utskottet vill också framhålla att både regering och riksdag under senare år framhållit vikten av att teaterföreställningar televiseras (se KrU 1983/84:17 s. 24 och prop. 1984/85:100 bil. 10 s. 90).

Mot den ovan redovisade bakgrunden anser sig utskottet kunna utgå från att Sveriges Television ägnar frågan om televisering av teaterföreställningar stor uppmärksamhet under den kommande avtalsperioden. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motion 1985/86:Kr318 (m) i vad motionen syftar till att det mera uttryckligt än i löpande avtal skall framgå av det nya avtalet mellan staten och Sveriges Television vilka krav som skall gälla i fråga om sådana televiseringar (yrkande 2). Att i det nya avtalet särskilt uppmärksamma televiseringen skulle enligt utskottets mening vara en alltför långtgående detaljreglering som inte skulle ha sin motsvarighet på andra delar av kulturlivets område. Detta skulle vara till nackdel med hänsyn till den avvägning som Sveriges Television måste göra mellan olika sektorer av kulturlivet.

Ansaret för språkvård

Enligt propositionen bör det nya avtalet med moderbolaget innehålla en föreskrift av innebörd att bolaget skall ha ett ansvar för att olika åtgärder för språkvård samordnas inom koncernen.

Förslaget tillstyrks av utskottet. Inom riksradiion finns för närvarande en språkkonsult som också biträder de andra programbolagen. Det får ankomma på moderbolaget att i samråd med programbolagen ta ställning till behovet av utbyggnad av resurserna på området.

I ett tidigare avsnitt har utskottet behandlat frågan om etermediernas betydelse för språkvården (s. 18).

Nordiskt radio- och TV-samarbete

Den bedömningen görs i propositionen att Sveriges Radio-koncernen bör svara för de svenska programmen i det planerade nordiska radio- och TV-samarbetet med hjälp av Tele-X-satelliten (se ovan s. 21). Avtalen mellan staten och koncernens företag bör utformas så att detta kan ingå i företagens uppgifter.

Utskottet ansluter sig till den i propositionen gjorda bedömningen.

Organisationen

Rundradiorörelsen

Det föreslås inte någon ändring i hittillsvarande arbetsfördelning mellan televerket och Sveriges Radio-koncernen vad gäller distribution och produk-

tion av radio- och TV-program.

KrU 1985/86:21

Det finns inte heller enligt utskottets mening skäl att aktualisera någon sådan ändring.

Sveriges Radios organisation

Ägarstruktur och associationsform

Inte heller då det gäller ägarstruktur och associationsform skall det enligt propositionen ske någon ändring. Moderbolaget bör således liksom hittills vara ett aktiebolag. Bolaget bör ägas av pressen (20 %), näringslivet (20 %) och folkrörelserna (60 %). Ingen ändring förutsätts i fråga om ägarnas befogenheter.

Propositionen innehåller en utförlig redovisning för bakgrunden till bedömningen och skälet därför. Utskottet hänvisar till denna redovisning (s. 52–54).

Styrelsernas roll inom Sveriges Radio-koncernen

Hittillsvarande gränsdragning mellan å ena sidan ledning och å andra sidan löpande förvaltning inom programbolagen i Sveriges Radio-koncernen bör upprätthållas även i fortsättningen, anfördes det i propositionen. Det innebär att det ankommer på styrelsen i de olika företagen att leda verksamheten, medan de verkställande direktörerna skall svara för den löpande förvaltningen.

Beträffande bakgrunden till och skälen för bedömningen hänvisas till propositionen (s. 55).

Sveriges Radio organiseras i form av en koncern

Sveriges Radio bör enligt den bedömning som görs i propositionen även under kommande avtalsperiod utgöra en koncern i form av aktiebolag. Dotterbolagen skall vara helt ägda av moderbolaget.

Efter förslag i 1978 års radioproposition omvandlades dåvarande Sveriges Radio AB till en koncern med ett moderbolag och fyra dotterbolag. Det föreslås inte någon ändring i detta hänseende i propositionen. Fördragande statsrådet uttalar att enligt hans uppfattning skulle en ny stor omorganisation under en tid kunna verka förlamande på programverksamheten. I stället föreslår han vissa förändringar som syftar till att stärka moderbolaget gentemot dotterbolagen, huvudsakligen på det ekonomiska och administrativa området. Hans målsättning är att förslagen skall leda till att organisationen bättre kan anpassas till de förändringar som förväntas på radio- och TV-området. Han gör i sammanhanget vissa principiella uttalanden om Sveriges Radios integritet, om koncernens effektivitet och om den programmässiga självständigheten för dotterbolagen.

Under den allmänna motionstiden förra året väcktes motion 1984/85:2704 (m), vari bl. a. framställdes ett yrkande som syftade till att radio- och TV-verksamheten skulle drivas av självständiga programbolag utan moderbolag (yrkande 2).

Utskottet konstaterar att motionsförslaget, efter de ingående överväganden som sedermera gjorts i frågan om Sveriges Radios konstruktion, inte längre är aktuellt. Detta avstyrks.

KrU 1985/86:21

Moderbolagets befogenheter

Det föreslås i propositionen att moderbolaget i administrativt och ekonomiskt hänseende bör ges en starkare ställning i det nya avtalet. Grundläggande därvidlag är att moderbolaget skall se till att verksamheten i koncernen som helhet bedrivs och utvecklas på ett rationellt sätt, och att de medel som står till förfogande används med iakttagande av god hushållning.

I det föregående har i flera sammanhang berörts det förhållandet att propositionen – med bibehållande av den nuvarande koncernkonstruktionen – syftar till att stärka moderbolagets ställning. Utskottet har inte framfört några invändningar häremot. I avsnittet Moderbolagets befogenheter (prop. s. 57–59) görs en rad preciseringar, där föredragande statsrådet redovisar hur han ser på frågan om avgränsningen mellan moderbolagets och programbolagens uppgifter. Utgångspunkten härvidlag är att det övergripande ansvaret för rationell verksamhet och god hushållning bör åvila moderbolaget. Utskottet sammanfattar – utan att fullständighet åsyftas – de gjorda preciseringarna i följande fjorton huvudpunkter.

1. Moderbolaget skall följa medieutvecklingen.
2. Moderbolaget skall svara för att den långsiktiga planeringen inom koncernen samordnas och bedrivs från gemensamma utgångspunkter.
3. Moderbolaget skall svara för att större investeringar föregås av samråd mellan koncernens bolag och ha det yttersta ansvaret för att möjligheterna till gemensamt utnyttjande tas till vara.
4. Moderbolaget skall svara för analys av koncernens ekonomi, m. m. och inge anslagsframställning för koncernen med bifogande av programbolagens anslagsframställningar.
5. Moderbolaget skall besluta om en gemensam personalpolitik och om kollektivavtal beträffande löner och anställningsvillkor för koncernens personal.
6. Moderbolaget skall ha ansvar för huvudavtal med rättighetshavarorganisationer i de fall avtalen direkt eller indirekt berör verksamheten i mer än ett bolag.
7. Moderbolaget skall besluta om koncernens representation i arbetsgivarorganisation och andra externa samarbetsorganisationer – svenska och internationella – samt om ställningstaganden i principiellt eller ekonomiskt viktiga frågor inom dessa.
8. Moderbolaget skall samordna kontakterna med televerket.
9. Moderbolaget skall – efter en viss övergångsperiod – få fullt ansvar för lokalförsörjningen och därmed sammanhängande frågor (redovisas på s. 73–74 i prop.).
10. Moderbolaget skall besluta om fördelning och placering av sändningstid om programföretagen inte själva kan enas.
11. Moderbolaget skall besluta om beredskapsplaneringen.
12. Moderbolaget skall fördela av staten tilldelade medel mellan företagen i koncernen.

13. Moderbolaget skall utse ordförande och merparten av övriga ledamöter i styrelsen för vart och ett av dotterbolagen.

14. Moderbolaget skall ha ett visst, noga preciserat programpolitiskt bevaknings- och samordningsansvar (se prop. s. 59).

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag att moderbolaget skall ha ett ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning.

Som närmare redovisas i ett senare avsnitt (s. 46) är utskottet inte berett förorda att det skall träffas endast ett avtal rörande Sveriges Radio-koncernens verksamhet. Med denna utgångspunkt anser utskottet att det inte är lämpligt att ge moderbolaget ännu större befogenheter än vad regeringen föreslagit. Motion 1985/86:358 (vpk) avstyrks därför i motsvarande del (yrkande 1 delvis).

Utskottet kan ansluta sig till de preciseringar rörande moderbolagets befogenheter som sammanfattats ovan. Beträffande medieutvecklingen (p. 1 ovan) vill utskottet framhålla att, som följer av vad som anförs i propositionen, det också ankommer på dotterbolagen – i första hand Sveriges Television och Sveriges Riksradio – att skaffa information och kunskap om utvecklingen.

Lokal och regional indelning

Riksdagen föreslås i propositionen godkänna följande beträffande Sveriges Radios lokala och regionala organisation:

Programbolagen bör till skillnad från vad som nu är fallet få bestämma om regional och lokal indelning av organisationen för riks- och lokalradion, televisionen samt utbildningsradion. Om en förändring av indelningen medför ökade kostnader för bolaget eller televerket bör moderbolaget resp. moderbolaget och televerket gemensamt besluta i frågan.

Sveriges Televisions distriktsorganisation är, liksom indelningen i lokalradioområden, riksdagsbunden. Sveriges Riksradios distriktsorganisation är inte lika detaljstyrd; i 1978 års beslut sägs enbart att det skall finnas minst fyra distrikt, varav ett i Norrland. Om Sveriges Utbildningsradios regionala organisation gjordes uttalanden i samband med beslutet om utbildningsradion (prop. 1975/76:110. UbU 1976/77:8).

Sveriges Television är under företagsledningen organiserad i två programenheter (TV 1 och TV 2) samt en självständig distriktsorganisation med produktionskontor på tio orter. Som framgår av den tidigare framställningen (s. 25) sänds regionala sändningar över samtliga distrikt. Flera av sändningarna är gemensamma för två distrikt (Nordnytt, Mittnytt och Tvärsnytt). ABC-området (Stockholms län och Uppsala län), som inte ingår i något av distrikten, beräknas få regionala nyhetssändningar under år 1987. *Riksradion* består av ett antal programenheter i Stockholm samt en distriktsorganisation med produktionskontor på tio orter. *Lokalradion* består av 24 lokalradiostationer och 44 underredaktioner på andra ställen i resp. område samt en central förvaltning i Stockholm. *Utbildningsradion* har dels redaktioner i Stockholm, dels regionala ombud på ett tiotal platser ute i landet. Programbolagens regionala och lokala indelning framgår av *bilagorna 5, 6 och 7*.

I ett antal motioner framställs yrkanden som syftar till att Sveriges Radio skall genomföra en distriktsindelning som innebär att gränserna mellan TV och/eller riksradiodistriktet inte skall bryta någon länsgräns. Motionerna är följande, nämligen 1985/86:355 (s) i motsvarande del, 1985/86:357 (fp), 1985/86:361 (s, m, fp, c) och 1984/85:1296 (s).

I tre andra motioner framställs yrkanden som har samma syfte, såvitt avser vissa läns tillhörighet till TV-distrikt. För närvarande ingår Gästrikland i Gävle-Daladistriktet och Hälsingland i Nedre Norrlandsdistriktet. I motion 1985/86:362 (m) yrkande 1 yrkas att hela Gävleborgs län skall ingå i Gävle-Daladistriktet. Det bör nämnas att även motiveringen till motion 1985/86:357 helt hänför sig till distriktsindelningen för Gävleborgs län. I motionerna 1984/85:1017 (fp) och 1984/85:1831 (s, m, c, fp) tas upp frågan om den nuvarande uppdelningen av Södermanlands län på två distrikt, vilket medför att en del av länet får nyhetssändningar över Tvärnsnytt och resten av länet över Östnytt. De båda motionerna syftar till att länet inte skall delas mellan TV-distrikt och att det som en följd av ändrad distriktsorganisation skall bli möjligt för samtliga länsinvånare att få nyheter från hela länet genom samma regionala nyhetssändningar. Den ovan nämnda motionen 1985/86:361 tar i sin motivering upp samma problem.

Beträffande lokalradion framställs i ett antal motioner yrkanden att Radio Sjuhärad skall bli självständig station.

Genom en rad ställningstaganden till förslag i propositionen ansluter sig utskottet till utgångspunkten att programbolagen skall ha stor frihet att fatta beslut om verksamheten. Utskottet anser att en sådan frihet i fortsättningen bör finnas för alla de fyra bolagen även då det gäller organisationen. Detta bör dock inte hindra att riksdagen inför den nya avtalsperioden – om så bedöms lämpligt – anger riktlinjer för den organisatoriska indelningen på det regionala och lokala planet.

Länet utgör den enhet som i allmänhet ligger till grund för samhälls- och näringslivsplaneringen. Med ett fåtal undantag sammanfaller de med lands- tingsområdena. Det samarbete som på det regionala planet finns mellan kommunerna sker i allmänhet mellan kommunerna i ett och samma län. Som framhålls i en av motionerna är förenings- och organisationsliv i organisatoriskt hänseende ofta knutet till distrikt som sammanfaller med länen. Även kulturlivet i övrigt har många gånger en länsförankring.

Det bör nämnas att under innevarande avtalsperiod gäller som riktlinje att gränserna mellan TV-distriktet endast undantagsvis bör bryta någon länsgräns.

Det finns enligt utskottets mening goda skäl för att denna riktlinje bör gälla även under den kommande avtalsperioden och att den bör avse samtliga programbolag.

Ett av skälen till att distriktsgränserna inom Sveriges Televisions regionala organisation i flera fall skär länsgränserna – det är främst fråga om Södermanlands län och Gävleborgs län – är att det kan krävas betydande insatser för att televerkets sändarnät skall anpassas så att regionala TV-sändningar från ett distrikt kan täcka hela länet. För Södermanlands del har omfattande utredningar gjorts. Dessa visar att – oavsett om länet förs till

Mellersta distriktet eller Östra distriktet – kostnaderna kan beräknas till omkring 10 milj. kr. för televerkets investeringar. Då det gäller Gävleborgs län föreligger den skillnaden att nyhetssändningarna över Mittnytt täcker såväl Gästrikland som Hälsingland.

Vid distriktsvisa sändningar – något som hitintills förekommit bl. a. under den senaste valrörelsen – kan däremot inte hela Gävleborgs län nås med samma sändning. Självfallet väger det allmänna intresset för länets invånare att tillhöra samma TV-distrikt lika tungt som för invånare i andra län.

Här bör också nämnas att brister i regional-TV-täckningen finns på många orter i landet, vilket beror på bristande överensstämmelse mellan regiongränser och sändarnas täckningsområden. Detta gäller bl. a. i Grännaområdet. I motion 1985/86:Kr226 (c) framställs ett yrkande om att riksdagen skall besluta om byggandet av en TV 2-sändare med placering i området, så att invånarna kan se Smålandsnytt i stället för som nu Västnytt.

I televerkets investeringsplaner för den närmaste femårsperioden har inte upptagits medel för komplettering av de brister som nu finns i regional-TV-täckningen (se bl. a. prop. s. 80 och 82).

Inom Sveriges Riksradio har en översyn av distriktsindelningen gjorts. Numera har riksradien en regional organisation, som bl. a. innebär att några s. k. tvillingdistrikt bildats. Med hänsyn till vad som framförts motionsvägen bör nämnas att Gästrikland och Hälsingland efter omorganisationen ingår i samma tvillingdistrikt.

Lokalradion har en indelning som innebär att 22 av de 24 lokalradioområdena överensstämmer med länsindelningen. Enligt den bedömning som gjordes då lokalradion tillkom fanns det vägande skäl att i fråga om två län gå ifrån en indelning som överensstämde med länen. Det synes därefter inte ha inträffat något som ger anledning till att ändra detta ställningstagande. Frågan om Radio Sjuhärad behandlas i slutet av detta avsnitt.

Vid sina överväganden rörande motionsyrkandena om Sveriges Television har utskottet gjort den bedömningen att det är motiverat att särskilda insatser görs för områden där mera betydande resurser behöver sättas in för att invånarna skall få tillgång till regional-TV enligt den princip som utskottet förordar. Utskottet anser därför att regeringen bör ge televerket i uppdrag att i samråd med Sveriges Radio kartlägga behovet av särskilt angelägna insatser för att nå detta syfte. Därvid bör också redovisas behovet av särskilda insatser för att nå en bättre regional-TV-täckning. Televerket bör vidare redovisa vilka extra investeringsmedel detta skulle kräva samt en bedömning av hur investeringar av här nämnt slag bör vägas mot andra angelägna investeringar. Regeringen bör därefter lägga fram förslag till riksdagen i dessa frågor.

Sammanfattningsvis förordar utskottet att följande bör gälla.

Programbolagen bör få bestämma om regional och lokal indelning av organisationen för riks- och lokalradion, televisionen samt utbildningsradion. Därvid bör som riktlinje gälla att gränserna för programbolagens regionala och lokala enheter endast undantagsvis bör bryta någon länsgräns.

Om en förändring av indelningen medför ökade kostnader för bolaget eller televerket bör moderbolaget resp. moderbolaget och televerket gemensamt besluta i frågan.

Som ett undantag härifrån bör gälla att riksdagen på grundval av

televerkets utredning och förslag av regeringen kan behöva besluta om vissa kompletteringar av sändarnätet för att uppnå bättre anpassning till indelningen i sändningsområden för regional-TV och beräkna särskilda investeringsmedel härför.

Vad utskottet sålunda med anledning av propositionen och motionerna i här aktuella delar anfört om regional och lokal indelning och om vissa televerksinvesteringar hör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet behandlar härefter frågan om Radio Sjuhärad. Lokalradiodistriktet sammanfaller med länen utom med avseende på Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län som är indelade i två lokalradioområden som skär över länsgränserna. Det norra lokalradioområdet med Radio Trestad har sin tyngdpunkt i trestadsregionen Vänersborg, Trollhättan och Uddevalle. Det södra området med Radio Göteborg omfattar Göteborg och Borås med kringliggande regioner. Det är huvudsakligen närings- och kulturgeografiska hänsyn som föranlett denna indelning. Sjuhäradbygden, som omfattar fem kommuner i Södra Älvsborgs län med Borås som centrum, tillhör Radio Göteborg. En lokalredaktion finns i Borås. Den har egna lokala sändningar under namnet Radio Sjuhärad. Under verksamhetsåret 1984/85 sände Radio Sjuhärad i genomsnitt 5,7 timmar i veckan.

Yrkandena i följande motioner syftar till att Radio Sjuhärad skall bli en självständig lokalradiostation, nämligen 1984/85:921 (c) yrkande 2, 1984/85:2488 (m), 1985/86:349 (m, fp, c, vpk), 1985/86:370 (s) och 1985/86:A417 (c) yrkande 15.

Frågan om att bryta ut Radio Sjuhärad till en helt självständig lokalradiostation har diskuterats av riksdagen ett stort antal gånger (KrU 1975:6, KrU 1976/77:7, KrU 1977/78:1, KrU 1979/80:13, KrU 1982/83:21 och KrU 1983/84:17). Utskottet – som hänvisar till att utskottets betänkande KrU 1983/84:17 (s. 15) innehåller en utförlig redovisning för Radio Sjuhärad – vill med anledning av motionerna framhålla att det under förra budgetåret inrättades två nya tjänster för Radio Sjuhärad, vilket enligt Sveriges Radios anslagsframställning för nästa budgetår är ett första steg mot en självständig station. Utskottet vill också erinra om att Sveriges Lokalradio anser att tillkommande resurser under den nya avtalsperioden i första hand bör utnyttjas för tre huvudområden och att ett av dessa avser förverkligandet av Radio Sjuhärad som en självständig station. Utskottet anser sig mot den redovisade bakgrunden kunna utgå från att Radio Sjuhärad blir en självständig lokalradiostation inom en nära framtid. Prövningen av frågan får i enlighet med utskottets inställning till beslutanderätten i fråga om regional och lokal indelning ankomma på Sveriges Lokalradio. Motionsyrkandena erfordrar enligt utskottets mening inte någon riksdagens åtgärd.

Utbildningsradion – ställning och verksamhet

Inledning

Då det gäller Sveriges Utbildningsradio (UR) lämnas i propositionen en redovisning för den översyn som i enlighet med riksdagens hemställan år 1983 gjorts av utbildningsverksamheten inom Sveriges Radio, som i proposi-

tionen kallas UR-utredningen. Vidare redovisas en skrivelse betitlad Den framtida utbildningsradion – uppdrag och villkor i en ny avtalsperiod, i vilken UR:s styrelse lagt synpunkter på programbolagets framtid. Utskottet återkommer i det följande i viss utsträckning till utredningen och skrivelsen.

Föredragande statsrådet ger sin syn på hur public service-begreppet bör tillämpas för UR. Därvid poängterar han vad som i tidigare avsnitt framhållits (ovan s. 22) om att ett folkbildningsansvar måste anses åvila samtliga programbolag inom public service-organisationen. Han framhåller i sammanhanget att uppdelningen mellan folkbildningsprogram och utbildningsprogram inte är skarp, men att det enligt hans mening går ganska väl att skilja sådana program som – utan att primärt syfta till systematisk inläring – är allmänbildande och kunskapsberikande, från program som ingår i olika former av utbildningsåtgärder.

Enligt propositionen bör UR:s uppdrag konkretiseras i det nya avtalet. Som styrelsen framhåller är utbildningsuppdraget i motsats till den allmänna programverksamhetens målbestämt. Därför måste, anför det, behovsstyrning och inriktning på utbildning i samarbete med utbildningsmyndigheterna och utbildningsanordnarna klart markeras i avtalet.

Utskottet ansluter sig till denna uppfattning. Utskottet vill här peka på att särskilda utbildningsinsatser kan behövas med hänsyn till sociala och tekniska förändringar i samhället. I sammanhanget erinrar utskottet om den omfattande datautbildning som bedrivs i UR:s regi. Vid planeringen av samhällets samlade utbildningsinsatser måste den särskilda resurs som UR utgör utnyttjas. Detta ställer samtidigt stora krav på Sveriges Radio. I överensstämmelse med vad som anförts i propositionen krävs ett fortlöpande samråd med utbildningssektorn.

Det sagda får utgöra svar på ett yrkande i motion 1985/86:351 (m), såvitt däri tas upp frågan om på vad sätt utbildningsprogrammen kan bidra till utvecklingen av den svenska utbildningsverksamheten (yrkande 1). Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet är enligt utskottets mening inte erforderlig.

I propositionen framhålls att UR-utredningen lämnar ett i många stycken användbart underlag för en bestämning av UR:s framtida inriktning, men att vissa frågor kräver ytterligare belysning. Vad som enligt propositionen främst krävs är en bestämning av UR:s olika roller, nämligen som utbildningsanordnare, som producent av utbildningsmaterial och som distributör av utbildningsprogram. Det bör övervägas om UR:s verksamhet kan renodlas, anför det. Ett underlag för prioritering måste vidare tas fram när det gäller de olika utbildningsområdena. Möjligheterna till ökad självfinansiering bör belysas. Så väsentliga förändringar av UR:s verksamhet kan bli aktuella att de bör underställas regering och riksdag för beslut. Detta bör enligt propositionen ske senast i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1988/89.

Enligt utskottets mening är det önskvärt att ställning tas så snart som möjligt till de frågor som väntar på en lösning så att UR kan utvecklas utan att oroas av ovissheten om inriktningen och omfattningen av den framtida verksamheten. Det finns därför inte något hinder för att UR redan i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 lämnar ett kompletterande

de utredningsförslag. Den ovan angivna motionen 1985/86:351 (m) får anses besvarad även i denna del (yrkande 2).

KrU 1985/86:21

Ett i samma motion framställt krav om att i samband med tillkomsten av FM 4 förutsättningar skall skapas för en utbyggnad av UR:s regionala organisation – inom de lokalradioområden där bemanningen i dag är otillräcklig – avstyrks (yrkande 4). Det får liksom hittills ankomma på UR att inom ramen för de resurser som ställs till bolagets förfogande ta ställning till hur dessa skall fördelas.

Utbildningsprogramverksamhetens inriktning

I propositionen föreslås följande:

Verksamheten med utbildningsprogram bör liksom hittills inriktas på de fyra utbildningsområdena förskola, ungdomsskola, högskola och vuxenutbildning. I högre grad än vad som gäller nu bör emellertid avvägningen mellan och inom dessa områden ske i kontakt med användarna. Moderbolaget bör pröva huruvida samordningsvinster kan erhållas t. ex. genom att sammanföra UR:s förskoleverksamhet med barnredaktionerna på TV 1 och TV 2. Med hänsyn till att i fortsättningen ett folkbildningsansvar bör åvila samtliga dotterbolag bör moderbolaget vidare överväga inriktningen av UR:s verksamhet med vuxenutbildning. Samtidigt bör utbildningsradion genom programövertagande och pedagogisk bearbetning göra delar av den allmänna programverksamheten tillgängliga för utbildningsändamål.

Utskottet biträder regeringens förslag om inriktningen av UR:s utbildningsprogram mot de fyra angivna utbildningsområdena. Som framhålls i propositionen bör särskilda insatser göras för handikappade och för etniska och språkliga minoriteter samt andra från utbildningssynpunkt eftersatta grupper. Då det gäller vuxenutbildningen vill utskottet inte motsätta sig att särskilda överväganden av moderbolaget kommer till stånd.

Föredragande statsrådet anser att moderbolaget skall kunna pröva om närbesläktade verksamheter i den allmänna programverksamheten kan föras samman med motsvarande inom UR om detta innebär möjligheter till besparingar. I förslaget till riksdagen pekas särskilt på att möjligheterna bör prövas huruvida samordningsvinster kan erhållas genom att sammanföra UR:s förskoleverksamhet med barnredaktionerna på TV 1 och TV 2. I detta sammanhang tar utskottet upp motion 1985/86:369 (s) till behandling, såvitt däri förordas att barnprogram skall prioriteras i Sveriges Radios utbud (yrkande 2).

Eftersom det är viktigt att Sveriges Radio-koncernen tar till vara alla rationaliseringsmöjligheter som kan finnas, har utskottet inte något att erinra mot att en sådan prövning beträffande bl. a. barnredaktionerna som anges i propositionen kommer till stånd. Utskottet förutsätter att de samordningsvinster som därvid kan erhållas kommer att användas för att öka omfattningen av och kvaliteten på barnprogrammen. Det är därvid av vikt att förskolans behov av program med pedagogisk inriktning också kan tillgodoses. Med hänsyn till det anförda och till att programföretagen inom givna ramar självständigt bör göra avvägningar om användningen av sina resurser anser utskottet att motionsyrkandet bör avstyrkas.

Utskottet tillstyrker även i övrigt regeringsförslaget i denna del.

I två motioner med i här aktuell del samma innehåll – 1984/85:806 (vpk) och 1985/86:342 (vpk) yrkande 12 b – hemställer företrädare för vänsterpartiet kommunisterna att särskilda medel skall ställas till utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och rikta sig till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund. Sändningarna bör enligt motionärerna ske på tider då kvinnorna har möjlighet att ta del av dem.

Enligt utskottets mening bör någon specialdestinering av medel som ställs till Sveriges Radio-koncernens förfogande inte ske, vare sig i fråga om de enskilda programföretagen eller särskilda programtyper. Med hänsyn till programföretagens självständighet bör riksdagen inte heller uttala sig om vilka slag av program som skall sändas. Utskottet har i det föregående ställt sig bakom den inriktning av UR:s utbildningsprogram som föreslagits i propositionen och som innebär bl. a. att särskilda insatser för etniska och språkliga minoriteter skall göras. Det finns här skäl erinra om att utbildningsradion i sin treårsplan för 1984–1987 gett högsta prioritet åt invandrarinsatser på förskole-, skol- och vuxenutbildningsområdet (se närmare om insatserna i UR:s verksamhetsberättelse 1984/85).

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionsyrkandena.

Användarinflytande

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen (s. 64) om att det i avtalet med Sveriges Utbildningsradio skall föreskrivas att UR skall tillse att användarna får möjlighet att framföra synpunkter och önskemål på utbildningsradioverksamheten. Staten bör inte reglera formerna för användarinflytandet.

Förlagsverksamheten

Enligt propositionen bör UR:s förlagsverksamhet bedrivas enligt företagsekonomiska principer; nu gällande av riksdagen föreskrivna restriktioner bör upphöra.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner förslaget.

Beställningsproduktion

Utskottet tillstyrker att gällande restriktioner för UR:s beställningsproduktion bör upphöra.

Teknikresurser

Enligt propositionen bör det ankomma på moderbolaget att bestämma huruvida UR:s tekniska resurser för TV bör avvecklas.

UR är för närvarande i praktiken självförsörjande när det gäller TV-teknik. UR-utredningen föreslår att utbildningsprogrammen i stället skall produceras med teknik köpt från Sveriges Television. Kostnadsbesparingen beräknas till ca 5 milj. kr. Mot förslaget reserverar sig UR:s representanter i utredningen.

I motion 1985/86:351 (m) anförts att när frågan om UR:s teknikresurser avgörs, bör det inte endast vara koncerngemensamma rationaliserings- och samordningsintressen som faller utslaget. Som skäl härför anförts dels att det är en verksamhetsmässigt betydelsefull fråga för UR om dess TV-produktion skall kunna genomföras med egen teknik som är avpassad och intränad för produktion av just utbildningsprogram eller om man skall vara hänvisad till ett annat bolags resurser och planeringsrutiner, dels att UR för sin till utomstående utbildningsintresser riktade beställningsproduktion är beroende av tillgången till egen teknik.

Utskottet anser med hänsyn till vad som anförts i motionen och till vad som i övrigt framkommit under beredningen av ärendet att det är viktigt att frågan om huruvida UR skall få behålla egna TV-teknikresurser inte får betraktas uteslutande som en rationaliseringsfråga för Sveriges Radio-koncernen. Moderbolaget måste noggrant pröva huruvida den vinst som kan uppstå vid en avveckling av de nuvarande resurserna kan antas bli så betydande att den uppväger de eventuella nackdelarna för UR då det gäller dess möjligheter att utföra sitt uppdrag, bl. a. i fråga om utvecklingen av beställningsproduktioner. Utskottet utgår från att så sker. Motionsyrkandet erfordrar därför inte någon riksdagens åtgärd (yrkande 5).

Etersändning och annan distribution av utbildningsprogram

Moderbolaget bör fortlöpande pröva möjligheterna att i större utsträckning än vad som nu är möjligt göra UR:s verksamhet självfinansierande, föreslås det i propositionen. Vidare föreslås att möjligheterna att ersätta eller komplettera eterdistributionen med kassettdistribution bör undersökas liksom möjligheterna att få avnämarna att bidra ekonomiskt även till den del av verksamheten som inte är beställningsproduktion.

Under hänvisning till vad utbildningsutskottet med instämmande av kulturutskottet uttalade år 1983 (KrU 1983/84:8) anför motionären bakom motion 1985/86:351 (m) att det även i fortsättningen måste ges garantier för att etersändningar av utbildningsprogram sker i viss omfattning, distribueras på goda sändningstider och får kopieras fritt. Kassettdistribution bör användas när detta är mest praktiskt. En utebliven etersändning innebär att många användare – särskilt i resurssvaga kommuner – går miste om program, anför motionären vidare.

Utskottet biträder regeringens förslag. Samtidigt vill utskottet framhålla att stor försiktighet måste iaktas då fråga uppkommer om att ersätta etersändningar med kassettdistribution. Som anförts i propositionen bör sålunda detta inte ske om det inverkar menligt på strävandena att nå ut till målgrupperna i fråga. Utskottet förutsätter att motionens syfte blir tillgodosett utan någon åtgärd av riksdagen.

Motionsyrkandet bör därför inte föranleda någon åtgärd av riksdagen (yrkande 3).

Publikkontakter

Enligt den bedömning som görs i propositionen bör programbolagen inom Sveriges Radio sträva efter att ha goda kontakter med allmänheten och med skilda publikgrupper. Någon särskild reglering av formerna för publikkontakter bör dock inte göras från statens sida.

Motionären bakom motion 1985/86:371 (fp) vill att det i avtalen mellan Sveriges Radio och staten skall framgå att användarinflytandet bör stärkas och garanteras. Motionären anser att det är viktigt att man från statsmakternas sida ger uttryck åt en klar viljeinriktning i fråga om sådant inflytande. Han delar dock uppfattningen att formerna för publikkontakter inte närmare bör regleras.

I propositionen lämnas en relativt utförlig redovisning för i vilka former publikkontakter nu sker. Där nämns publikdagar, särskilda radioprogram där programutbudet kan debatteras, inofficiella lyssnarråd och aktieägarträffar. Beträffande det närmare innehållet i övrigt i redovisningen hänvisar utskottet till propositionen (s. 66).

Det är enligt utskottets mening angeläget att programbolagen även i fortsättningen strävar efter att på olika sätt informera sig om publikens önskemål. I överensstämmelse med vad som anförs i propositionen gäller detta inte minst särskilda publikgrupper, såsom invandrar- och minoritets-språksgrupper och olika grupper av handikappade.

Utskottet anser det således viktigt med breda publikkontakter. I likhet med regeringen anser emellertid utskottet att formerna för publikkontakter inte närmare bör regleras, något som ligger i linje med vad som förordas på andra områden. Enligt utskottets mening finns det inte heller något behov av att ta in en särskild föreskrift i de nya radioavtalen om användarinflytande. Motionen bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Forskningsfrågor m. m.

Sveriges Radio har en avdelning för publik- och programforskning (PUB) som har ca 45 tjänster varav 16,5 för forskare. PUB betjänar i första hand programbolagen men har även externa anslags- och uppdragsgivare. PUB är organiserad som en koncerngemensam forskningsavdelning, organisatoriskt placerad i moderbolaget.

Beträffande forskningsfrågor inom Sveriges Radio-koncernen görs följande bedömning i propositionen (s. 67):

Moderbolaget bör redovisa om den forskningsverksamhet som bedrivs inom Sveriges Radio-koncernen kan delas upp i sådan forskning som är avsedd att tjäna som beslutsunderlag för koncernen och mera allmän forskning. Frågan bör därefter bli föremål för särskild utredning för att utröna om en av allmänna medel bekostad utrednings- och forskningsresurs behövs vid sidan av Sveriges Radio för att ta fram underlag för beslut i massmediefrågor.

I motion 1985/86:353 (c) uttalas att enligt motionärens uppfattning PUB inte bör syssla med annan verksamhet än den som har anknytning till Sveriges

Radio-koncernen. En uttunning av denna anknytning kan leda till mindre tilltro till PUB och därmed vara till förfång för den verksamhet som man skall tjäna. Mot denna bakgrund anser motionären att riksdagen bör uttala att PUB:s verksamhet skall avgränsas till att gälla uppgifter för Sveriges Radio-koncernen och att detta bör vara utgångspunkten för det fortsatta utredningsarbetet.

Enligt utskottets mening finns det inte anledning att föregripa det utredningsarbete som förutskickats i propositionen. Motionen avstyrks därför.

Arkiveringsfrågor

I propositionen anförs att Sveriges Radio-koncernen och arkivet för ljud och bild (ALB) bör sträva efter att samordna resurserna för arkivering av radio- och TV-program så att samhällsekonomiska vinster kan göras och dubbelarkivering undvikas. Även i fråga om katalogisering bör koncernen och ALB samarbeta.

Utskottet har inte något att erinra mot den redovisade bedömningen.

Försvarsfrågor

Vad som anförs i propositionen om försvarsfrågor (s. 69) föranleder inte något uttalande från utskottets sida.

Sidoaktiviteter till sändningsverksamheten

Det föreslås i propositionen att riksdagen skall godkänna att det i det nya avtalet med Sveriges Radio bör föreskrivas att sidoaktiviteter till sändningsverksamheten, t. ex. försäljning av kassetter av program från den allmänna programverksamheten, skall vara självbärande.

Utskottet tillstyrker propositionsförslaget.

Radionämnden

I propositionen uttalas att inga ändringar bör ske av radionämndens uppgifter, organisation eller verksamhetsformer. Om ett programföretag har avslagit en begäran om beriktigande av en uppgift men radionämnden funnit att beriktigandet bort ske, bör företaget redogöra för både nämndens slutsatser och skälen för dessa. Bestämmelser om att programföretagen skall sända sådana redogörelser bör tas in i avtalen mellan regeringen och företagen, anförs det i propositionen.

Utskottet, som i avsnittet om programverksamhetens inriktning i korthet berört radionämndens verksamhet (ovan s. 19), har inte något att erinra mot den i propositionen gjorda bedömningen.

Frågor som rör sändningsrätt och innehåll i sändningarna bör enligt propositionen regleras i avtal mellan regeringen och vart och ett av dotterbolagen. Frågor om organisation, administration, ekonomi o. d. bör regleras för hela koncernen i avtal mellan regeringen och moderbolaget.

I motion 1985/86:358 (vpk) framställs ett yrkande som i här aktuell del innebär att ett gemensamt avtal för hela Sveriges Radio-koncernen bör träffas mellan staten och moderbolaget (yrkande I delvis).

Utskottet anser de skäl som redovisas i propositionen vara bärande (s. 72). Genom propositionens förslag till avtalsmodell får dotterbolagen egna sändningstillstånd och garanteras en självständighet i programhänseende samtidigt som moderbolagets starkare ställning i andra avseenden markeras. Också relationen mellan staten och Sveriges Radio-koncernen klargörs och man undviker omfattande ändringar i radiolagstiftningen. Utskottet avstyrker således motionen i här aktuell del.

Kostnader och finansiering

De med Sveriges Radios verksamhet förenade kostnaderna hänför sig till *dels* koncernens egna drifts- och investeringskostnader, *dels* televerkets kostnader för investeringar, drift och underhåll av sändarnät samt kostnader för avgiftsuppbörd, *dels* kostnader för uppförande av större radio- och TV-hus, en uppgift som ligger på byggnadsstyrelsen, *dels*, slutligen, kostnaderna för radionämndens verksamhet. Med undantag för utlandsprogramverksamheten finansieras Sveriges Radio-verksamheten helt med mottagaravgifter. Storleken av dessa fastställs av riksdagen genom lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare. Mottagaravgifterna tillförs rundradiofonden (radiofonden). Riksdagen beslutar också om den årliga tilldelningen av medel till bl. a. Sveriges Radio och televerket för här aktuella kostnader. Medlen tas från radiofonden. Programverksamheten till utlandet finansieras över statsbudgeten via ett anslag uppfört under utrikesdepartementets huvudtitel.

I propositionen förutsätts att finansieringssättet inte ändras när det gäller Sveriges Radios verksamhet. I fråga om verksamheten med utlandsprogram räknar föredragande statsrådet med att ställning får tas till finansieringen i samband med beredningen av förslag från en särskild utredare.

Riksdagens årliga medelsanvisning till Sveriges Radio innehåller mycket litet av detaljreglering. Inga bindande uttalanden har hittills förekommit utöver mycket allmänna riktlinjer rörande sändningstider, produktionssammansättning, regionaliseringsmål etc. Sedan budgetåret 1981/82 anvisas anslaget utan uppdelning i investerings- och driftsmedel.

Det är enligt propositionen angeläget att upprätthålla dessa principer även under nästa avtalsperiod. På vissa punkter räknar föredragande statsrådet dessutom med att koncernen får ett vidare spelrum, då en del av hittillsvarande av riksdag och regering utfärdade riktlinjer kommer att upphävas.

Den allmänt omfattade åsikten att Sveriges Radio skall ha en publicistiskt oberoende ställning utesluter enligt propositionen inte att full insyn skall

kunna ges i koncernens förvaltning, och att bedömningar av effektivitetsfrågor m. m. skall kunna göras. Regering och riksdag bör sålunda kunna kräva en redovisning av koncernens planer och utfallet av dessa, utan att för den skull Sveriges Radios integritet skall anses hotad.

Utskottet kan ansluta sig till de bedömningar som i enlighet med det anförda gjorts i propositionen. Härvid vill utskottet särskilt betona värdet för riksdagen att kunna få information om Sveriges Radios planer, något som gör att verksamheten kan följas även under den löpande avtalsperioden. Detta underlättar riksdagens kommande bedömningar.

Utskottet ansluter sig även till vad i propositionen anføres om *finansieringssättet*. Utskottet avstyrker därmed motion 1985/86:358 (vpk) såvitt däri hemställs om en utredning avseende möjligheterna att skattefinansiera vissa delar av Sveriges Radios verksamhet (yrkande 2). Det framhålls att en skattefinansiering skulle kunna kombineras med en mottagaravgift och att möjligheten att låta denna bestämmas av moderbolagets styrelse kan övervägas. Frågan om skattefinansiering behandlades i 1978 års proposition (s. 210) och ett sådant finansieringssätt avvisades då. Utskottet har därefter flera gånger prövat motionsyrkanden med likartat innehåll (KrU 1982/83:21 s. 24–25 och 1983/84:17 s. 21–22). Enligt vad utskottet inhämtat har frågan om skattefinansiering inte från något håll tagits upp under den parlamentariska beredningens arbete.

Utskottet vill här också nämna att enligt avtalet med staten moderbolaget har att fördela tilldelade medel mellan programbolagen. I det nya avtalet kommer moderbolaget att få ytterligare befogenheter när det gäller medelsfördelning (se prop. s. 58 och s. 35 ovan).

Under hänvisning till redovisningen i propositionen (s. 73–74) tillstyrker utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen dels att under perioden fram till utgången av budgetåret 1988/89 genomföra en förändring av *handläggningsordningen för Sveriges Radios lokalförsörjning*, dels att besluta i frågor som rör *Sveriges Radio-koncernens byggnadsärenden* enligt de riktlinjer som förordats i propositionen.

Utskottet har inte något att erinra mot vad som i propositionen anføres om möjligheten för Sveriges Radio-koncernen att *lånefinansiera byggnadsinvesteringar m. m.* (prop. s. 74–75).

En redovisning för vad som hitintills gällt i fråga om *kompensation till Sveriges Radio för automatiska pris- och löneökningar* lämnas i propositionen (s. 75–76).

I propositionen görs en bedömning av utfallet för Sveriges Radios del av den tillämpade modellen på området. Därvid konstateras att modellen – även med beaktande av erinringar som Sveriges Radio framfört – på det hela taget medfört en kraftig förbättring av planeringsförutsättningarna inom koncernen. Jämfört med myndigheter har Sveriges Radio ett betydligt bättre utgångsläge. Strävan bör givetvis vara att få en index som så nära som möjligt ansluter till den speciella kostnadsstrukturen för Sveriges Radio, anføres det vidare.

Föredragande statsrådet räknar inte nu med någon ändring av nuvarande indexkonstruktion och är inte heller beredd att föreslå en ordning som innebär att koncernen själv får utjämna eventuell över- eller underkom-

pensation. Den tillämpade modellen för kostnadskompensation synes för närvarande och genomsnittligt sett stämma väl överens med den verkliga utvecklingen. Sveriges Radio bör dock fortlöpande följa och i den årliga anslagsframställningen redovisa hur kompensationssystemet slår för att därmed ge ett underlag för regeringens bedömningar av om det bör justeras.

Även i detta avseende ansluter sig utskottet till regeringens bedömning.

De *planeringsförutsättningar* som nu gäller för Sveriges Radio slogs fast våren 1981 (prop. 1980/81:100 bil. 12 s. 83 f., KrU 1980/81:22, rskr. 1980/81:175). Med hänvisning bl. a. till en redovisning för dessa och till att ett rationaliseringskrav även under kommande år bör åvila Sveriges Radio föreslås att följande planeringsförutsättningar skall gälla för Sveriges Radio-koncernen under avtalsperioden 1986/87–1991/92.

I enlighet med 1981 års beslut skall koncernen t. o. m. budgetåret 1988/89 kunna räkna med ett årligt reformpåslag i storleksordningen 2,3 %. Under denna treårsperiod bör vidare tillämpas ett sammanlagt rationaliseringskrav om 5 %, fördelat med vardera 2 % över de två första budgetåren och med 1 % under budgetåret 1988/89.

Under de tre år som sedan återstår av avtalsperioden beräknas inte något reformpåslag. Utgångspunkten är i stället att de medel, som frigörs genom besparingar i det fortsatta rationaliseringsarbetet och genom de strukturella förändringar som koncernen kan initiera, kan tillföras koncernen.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner de angivna planeringsförutsättningarna.

Utskottet vill tillägga följande. Som angetts i propositionen har Sveriges Radio själv anfört att ändringar av programsättningsprinciperna i TV kan ge samordningsfördelar varigenom resurser för programproduktion kan frigöras. Utskottets ställningstagande innebär att de reformsatser som stakades ut i 1978 års beslut bör kunna fullföljas och vara genomförda vid utgången av budgetåret 1988/89. Detta innebär bl. a. att fristående producenter och medverkande på frilansbasis kommer att engageras i ökad utsträckning. Utskottet vill här också hänvisa till att utskottets ställningstagande i det föregående beträffande lokal och regional indelning innebär att eventuella anspråk på till Sveriges Radio anvisade medel för att bekosta televerkets investeringar blir något lägre än vad som annars varit fallet. Även härigenom kan ett visst utrymme för bl. a. förbättrad programkvalitet komma att ges.

Medelsberäkningar för budgetåret 1986/87, m. m.

Inledning

I propositionen lämnas en redovisning för kostnader för budgetåret 1984/85 för den avgiftsfinansierade verksamheten (s. 79). Av denna framgår bl. a. att behållningen i rundradiofonden per den 30 juni 1985 var 22,4 milj. kr. Det finns anledning anta att underskottet i rundradiofonden vid utgången av budgetåret 1986/87 kommer att uppgå till ett belopp som avsevärt överstiger 100 milj. kr.

Vidare lämnas viss relativt utförlig redovisning för i första hand televerkets, Sveriges Radios, byggnadsstyrelsens och radionämndens anslagsfram-

ställningar för nästa budgetår, såvitt avser den avgiftsfinansierade verksamheten. Därvid lämnar Sveriges Radio bl. a. en översikt av reformåtgärder under den avtalsperiod som går ut vid halvårsskiftet (prop. s. 85–86).

Följande sammanställning visar regeringens förslag.

KrU 1985/86:21

	Beräknat för 1985/86	Förslag för 1986/87	
		Sveriges Radio, televerket, byggnadsstyrelsen, radionämnden	Före- dragande
<i>Televerket</i>			
Investeringskostnader	95,3	117,3	98,6
Driftskostnader	304,0	314,6	313,7
<i>Byggnadsstyrelsen</i>	100,0	84,0	–
<i>Sveriges Radio</i>			
Drifts- och investeringskostnader	1 952,3	2 163,1	2 125,3
<i>Radionämnden</i>	1,752	1,777 + löneomräkning	1,805

Medelstilleddning till televerket m. m.

Televerkets investeringsplan är numera femårig och rullande. Fördelningen på olika typer av investeringar för de närmaste fyra åren kan utläsas av en tabell i propositionen (s. 80). Utskottet tillstyrker att planen förlängs med ett år t. o. m. budgetåret 1990/91. Som föreslås i propositionen bör det inte nu göras någon uppskrivning av investeringsnivån för planens femte år med hänsyn till att televerket angivit att behov av reinvesteringar kommer att börja öka under 1990.

Tidigare har redovisats (s. 22) att FM 4-nätet bör kunna börja byggas ut budgetåret 1987/88. Som regeringen föreslår bör investeringsplanen jämkas i enlighet härmed. Kostnaden bör tas upp i investeringsplanen med 18,7 milj. kr. under ett vart av budgetåren 1987/88, 1988/89 och 1989/90. *Investeringsnivån* för nästa budgetår blir $(117,3 - 18,7) = 98,6$ milj. kr. Under ett vart av de följande budgetåren blir nivån $(98,6 + 18,7) = 117,3$ milj. kr. Under det sista året i planen blir nivån densamma som för nästa budgetår eller således 98,6 milj. kr.

Frågan om kostnadskonsekvenserna för televerket av en ändrad lokal och regional indelning har behandlats i ett tidigare avsnitt (s. 36). Utskottet återkommer till frågan i samband med utskottets behandling av medelsanvisningen för Sveriges Radios verksamhet. Här finns dock skäl påpeka att det framgår av televerkets anslagsframställning att det finns brister i regional-TV-täckningen på många orter i landet, vilket beror på bristande överensstämmelse mellan regiongränser och sändarnas täckningsområden. Medel för att avhjälpa sådana brister har inte beräknats i investeringsplanerna. Frågan om investeringar för att avhjälpa brister av angivet slag har behandlats i det föregående (s. 38).

Vid regeringens beräkningar av medel för nästa budgetår för *televerkets driftskostnader* har räknats med en kompensation för kostnadsökningar. För programdistribution inkl. programinsamling har i enlighet med televerkets förslag räknats med en rationalisering motsvarande 3 %. I konsekvens med förslaget till investeringsplan har några driftsmedel för FM 4 inte beräknats.

I likhet med vad som gällt tidigare (jfr prop. 1981/82:100 bil. 12 s. 172) bör kostnader därutöver bestridas med överföring av medel från Sveriges Radio.

Beträffande avgiftsinkassering och avgiftskontroll har det i propositionen, förutom kompensation för kostnadsökningar, räknats med en 2-procentig rationalisering i enlighet med televerkets förslag.

Medelsanvisningen för televerkets driftskostnader bör därmed uppgå till (232,5 + 81,2 =) 313,7 milj. kr. för budgetåret 1986/87.

Utskottet tillstyrker förslaget. Vidare tillstyrker utskottet regeringens hemställan, såvitt avser vissa bemyndiganden (se utskottets hemställan mom. 64, 65 och 66).

I propositionen lämnas redovisning för televerkets anslagsframställning beträffande *sändarstationerna för AM*, dvs. landets lång- och mellanvågsstationer. Dessa är främst inriktade på att ge täckning utanför landet. Den nya stationen Sölvesborg MV täcker en stor del av Europa, särskilt under dygnets mörka del. Av de äldre lång- och mellanvågsstationerna återstår endast Motala LV, som modifierats för att täcka närområdet kring Sverige. För täckning av områden på större avstånd finns kortvågsstationerna i Hörby och Karlsborg.

I motion 1984/85:1814 (c) tas upp frågan om det framtida utnyttjandet av de AM-frekvenser som enligt internationell överenskommelse tilldelats Sverige. Bakgrunden är följande.

I den år 1975 i Genève fastställda frekvensplanen för lång- och mellanvågsbanden finns förutom Gotland LV (som används för Motala LV) och Sölvesborg MV (tidigare benämnd Skåne MV) ytterligare sex tilldelningar (en på långvåg och fem på mellanvåg) som inte används. Då denna plan upphör att gälla år 1989 måste man, enligt televerket, räkna med risken att de sistnämnda sex tilldelningarna därefter inte kan bibehållas om de inte används för svenska sändare. Starka krav kan nämligen uppkomma från andra länder att ta dem i anspråk.

Motionärerna pekar på en rad områden, där det enligt deras mening skulle vara möjligt att utnyttja de ovan angivna sex AM-frekvenserna. De nämner trafikinformation, program på minoritetsspråk, vidgad spridning av vissa lokalradiostationers program och båtradio för Östersjön. Motionärerna framhåller att också andra användningsmöjligheter kan tänkas. Exempelvis kan frekvenserna användas till att låta folkrörelser och kyrkliga samfund ge information.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att frågan om användningen av de AM-frekvenser som tilldelats Sverige blir föremål för en allsidig prövning. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att ställningstagandet till förslag av utredningen om Sveriges Radios utlandsprogram (UTP) kan få betydelse för hur frekvenserna skall utnyttjas. Utskottet har vidare inhämtat att inför ett internationellt beslut om en ny frekvensplan förslag kommer att lämnas av televerket – efter samråd med Sveriges Radio – om

användningen av AM-frekvenser. Utskottet anser med hänvisning till det anförda att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen.

I motion 1985/86:365 (m) yrkas att regeringen skall låta pröva *televerkets framtida roll i förhållande till Sveriges Radio-koncernen* samt gränserna och villkoren för verkets konkurrensutsatta verksamhet i relation till monopolområdet.

I motionen erinras om att televerket förvaltar det allmänna telenätet. Den uppgiften – säger motionärerna – har monopolkaraktär och ger verket ett försprång även på konkurrensutsatta områden, såsom anläggande av kabel-TV-nät. Verkets kunnande och befintliga anläggningar, emanerande från monopolverksamheten och därför bl. a. finansierade av den allmänna mottagaravgiften, kan tas i anspråk även på sektorer där fri etableringsrätt råder. I motionen framhålls vidare bl. a. att televerkets engagemang och prissättning på kabel-TV-området har stor betydelse för Sveriges Radio-koncernen och andra medieintressenter.

Trafikutskottet har yttrat sig över motionen. I sitt yttrande (TU 1985/86:1 y), som fogats vid betänkandet som *bilaga 4*, redovisar trafikutskottet i sin tur ett yttrande som inhämtats från televerket. Televerket erinrar i yttrandet bl. a. om den etableringsfrihet som råder i fråga om anläggningar av kabelnät för distribution av TV-program. Verket är bara *en* av parterna på marknaden, varför betydelsen av verkets engagemang och prissättning inte får överdrivas. Verkets roll på kabel-TV-området – framhålls det vidare i yttrandet – bör inte påverkas av statens avtal med Sveriges Radio-koncernen. Skäl saknas därför att tillmötesgå motionärernas önskemål om en prövning av verkets framtida roll i förhållande till koncernen. Skulle en sådan prövning ändå komma till stånd, bör den – betonar verket – omfatta *alla* parter på kabel-TV-marknaden, däri inbegripet de stora bostadsföretagen.

Trafikutskottet avstyrker bifall till motionen. Utskottet anser att vad televerket sålunda anfört inte har givit utskottet anledning till erinran. Utskottet finner ej heller skäl att i detta sammanhang begära något initiativ från regeringens sida att låta pröva gränserna och villkoren för verkets konkurrensutsatta verksamhet i förhållande till monopolområdet.

Kulturutskottet ansluter sig till bedömningen att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Därvid förutsätter utskottet att trafikutskottet, som bereder riksdagsärenden rörande televerkets verksamhet, uppmärksammar de frågor som motionärerna aktualiserat.

Medelstillelning till Sveriges Radio m. m.

Regeringens förslag till medelstillelning m. m. för Sveriges Radio-koncernen för nästa budgetår baseras i huvudsak på de förutsättningar, som i det föregående slagits fast för den kommande avtalsperioden (s. 47–48).

Kompensation för kostnadsutvecklingen bör enligt propositionen ges på samma grunder som nu, dvs. den del av kostnaderna som gäller löner (60 %) skall räknas upp med genomsnittspåslaget enligt slutet avtal för hela SAF/PTK-området medan den del som gäller priser (40 %) beräknas enligt konsumentprisindex med effekterna av livsmedels- och boendekostnader frånräknade.

Vid medelsberäkningen har förutsatts ett *reformtillskott* om 2,3 % och en *rationalisering* motsvarande 2 %.

Sveriges Radio skall i fortsättningen själv kunna besluta om *lokal och regional indelning* (se ovan s. 36). Denna delegering av beslutanderätten får inte innebära en ökad belastning på radiofonden. Det sagda innebär också att televerket inte till följd av beslut inom Sveriges Radio får drabbas av kostnadsökningar för en anpassning av sändarnätet. I de fall sådana kostnadsökningar inte kan klaras av televerket genom omfördelningar i samma syfte bör Sveriges Radio bestrida dem inom ramen för av sig tilldelade medel.

Beslut om kostnadsökningar för televerket som skall betalas av Sveriges Radio bör fattas av dem gemensamt. Det förutsätts att eventuella medelsöverföringar som gjorts redovisas i Sveriges Radios och televerkets anslagsframställningar.

I propositionen erinras även i detta sammanhang om att kostnader utöver det huvudförslag som gäller för *televerkets programdistribution* enligt tidigare beslut skall bestridas med överföring av medel från Sveriges Radio.

Beträffande *Sveriges Radios byggnadsinvesteringar* föreslås att moderbolaget fr. o. m. den 1 juli 1986 skall få besluta om koncernens lokalförsörjning. Riksdagens prövning bör i framtiden begränsas till investeringsnivån och regeringens till beslut om investeringsplaner m. m.

För riksdagens information redovisas den investeringsplan som ligger till grund för medelsberäkningarna för nästa budgetår (se prop. s. 91).

Föredragande statsrådet redovisar i propositionen (s. 74–75) att de aktuella *byggnadsinvesteringarna bör kunna lånefinansieras* mot säkerhet i de till Sveriges Radio överförda fastigheterna. Därför har vid beräkningen av medelsbehovet vad avser investeringar tagits upp endast medel motsvarande skäligen kapitalkostnader, dvs. 16,8 milj. kr. Detta belopp skall inte räknas upp på det sätt som i övrigt sker beträffande de medel som anvisas koncernen.

När det gäller *lånefinansiering av andra investeringar än för byggnader* bör enligt propositionen kostnaderna för sådana klaras utan särskilda medel för kapitalkostnader.

Regeringen bör vidare bemyndigas att av *konjunkturmässiga eller andra skäl besluta om byggnadsinvesteringar* motsvarande ytterligare högst 10 % av den föreslagna investeringsvolymen samt att anvisa medel motsvarande skäligen kapitalkostnader för dessa investeringar till Sveriges Radio.

Medelstilldelningen till Sveriges Radio AB bör för budgetåret 1986/87 uppgå till 2 125,3 milj. kr. i 1984/85 års prisläge. Därvid har räknats med att en rationalisering motsvarande 11,4 milj. kr. (i samma prisläge) skall vara möjlig under året genom att de nya lokalerna på Förrådsbacken då börjar tas i bruk (jfr prop. 1982/83:100 bil. 10 s. 154).

Moderbolaget bör som nu ha möjlighet att i *kostnadsutjämnande syfte från rundradiofonden rekvirera medel* med skyldighet att under nästföljande budgetår återbetala motsvarande belopp. Denna dragningsrätt skall avse kortare tidsperiod. De medel som erhålls genom utnyttjande av dragningsrätten får inte behållas som ett permanent lån till koncernen. Regeringen, eller efter beslut av regeringen moderbolaget, bör ges ett bemyndigande att i

kostnadsutjämning syfte från rundradiofonden rekvirera högst 30 milj. kr., föreslås det slutligen i här aktuell del av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning till Sveriges Radio AB. Även i övrigt biträder utskottet regeringens förslag i här aktuell del. Beträffande förslaget om finansieringen av televerkets kostnader för ändrad lokal och regional indelning vill utskottet göra den kompletteringen att samma finansieringsregel bör gälla vid en förändring av sändningsområdet för regional-TV som inte grundar sig på ändrad distriktsindelning. Utskottet vill i sammanhanget anmärka att utskottets ställningstagande till behovet av särskilda medel till televerket för komplettering av sändarnätet kan komma att leda till att riksdagen i ett senare sammanhang medger en höjning av mottagaravgiften och en närmare preciserad ökad belastning av radiofonden (se s. 38).

Medelstilldelning till radionämnden

I propositionen beräknas 1 805 000 kr. för nästa budgetår till radionämndens verksamhet.

Utskottet tillstyrker medelsberäkningen.

Mottagaravgiften

Den allmänna mottagaravgiften är 648 kr. per år sedan den 1 juli 1985 och tilläggsavgiften för färg-TV är 160 kr. per år. Antalet allmänna avgifter uppgick den 1 juli 1984 till drygt 3,2 miljoner och antalet tilläggsavgifter för färg-TV till nästan 3,0 miljoner.

För att täcka det underskott i radiofonden som beräknas föreligga vid utgången av innevarande budgetår samt kostnaderna för radio- och TV-verksamheten under nästa budgetår skulle enligt propositionen en mycket kraftig ökning av mottagaravgiften krävas. Föredragande statsrådet anser dock det mera lämpligt med en successiv uppbyggnad av fonden. För budgetåret 1986/87 bör enligt propositionen den allmänna mottagaravgiften höjas med 60 kr. till 708 kr. Färgtillägget bör vara oförändrat, 160 kr. Med den föreslagna höjningen beräknas underskottet i fonden vid budgetårets slut ha minskat med ca 50 milj. kr.

I enlighet med det sagda läggs i propositionen fram förslag till ändring av lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

I fem motioner framställs yrkanden beträffande den allmänna mottagaravgiften.

I den under den allmänna motionstiden i år väckta motionen 1985/86:Kr302 (s) yrkas med en utförlig motivering – som innebär avståndstagande från reklamfinansiering av Sveriges Radio – att riksdagen skall begära förslag till höjd mottagaravgift. I den likaledes under den allmänna motionstiden väckta motionen 1985/86:Kr303 (s) innebär yrkandet att mottagaravgiften skall höjas till en nivå som ger god kostnadstäckning för de närmaste tre åren. Motionärerna framhåller framför allt vikten av att Sveriges Radio får en ökad konkurrenskraft gentemot satellit- och kabelsändningarna genom en ökad svensk programproduktion. Särskilt framhålls att produktionen av s. k. gestaltande program är kostsam.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen.

Enligt motion 1985/86:350 (m) bör – med en dämpad inflationstakt – kostnadsökningar kunna mötas med rationaliseringar. Förslaget om höjd mottagaravgift bör därför avslås, anser motionärerna (yrkande 4).

I motion 1985/86:358 (vpk) föreslås en dubbelt så stor höjning av mottagaravgiften som regeringen föreslagit (yrkande 3). Avgiften bör således bli 768 kr. per år. Motionärerna hänvisar bl. a. till vikten av att Sveriges Radio i den nya mediesituationen får resurser att förbättra programkvaliteten och öka antalet originalprogram.

I motion 1985/86:369 (s) slutligen, yrkas – under förutsättning att riksdagen bifaller ettdera av övriga i motionen framställda yrkanden (se ovan s. 29 om insatser för handikappade och s. 41 om barnprogram) – att den allmänna mottagaravgiften skall höjas med 20 kr. om året utöver vad regeringen föreslagit (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande i det föregående till bl. a. reformpåslaget för radio- och TV-verksamheten i förening med den omständigheten att det vid ingången av nästa budgetår beräknas föreligga ett betydande underskott i radiofonden innebär enligt utskottets mening att det är nödvändigt att höja mottagaravgiften. Skäl kan finnas för att låta höjningen bli större än den av regeringen föreslagna så att underskottet i fonden avarbetades helt. Å andra sidan är det viktigt att avgiftshöjningen inte blir större än oundgängligen nödvändigt. Utskottet anser i likhet med regeringen att underskottet bör kunna avarbetas successivt. En så stor höjning av avgifterna att utrymme för ökad medelsanvisning till Sveriges Radios verksamhet under kommande budgetår redan nu skulle skapas framstår som olämpligt bl. a. med hänsyn till intresset av att dämpa alla former av kostnadsstegringar för medborgarna. Med hänvisning till det anförda och då enligt utskottets mening de tidigare ställningstagandena i fråga om Sveriges Radios uppgifter kan tillgodoses inom ramen för den av regeringen föreslagna höjningen av mottagaravgiften tillstyrker utskottet regeringsförslaget. Detta innebär att motionerna 1985/86:Kr302 och 1985/86:Kr303 i viss mån tillgodoses. I övrigt avstyrks motionerna. Utskottet vill, då det gäller den i motion 1985/86:Kr302 upptagna frågan om reklamfinansiering av Sveriges Radio, hänvisa till den pågående utvärderingen av effekterna av reklam-TV (se ovan s. 15).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2704 yrkande 3, 1985/86:Kr215, 1985/86:Kr259, 1985/86:350 yrkandena 1, 2 och 3, 1985/86:352 yrkande 4 och 1985/86:354,

2. beträffande *viss försöksverksamhet på medieområdet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr258,

3. beträffande *prissättning för reklam i TV-medierna*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr260,

4. beträffande *beta-TV*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:432 och 1984/85:1167 yrkande 1,

5. beträffande *vissa frågor om programverksamhetens inriktning*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Kr339, 1985/86:Kr340, 1985/86:352 yrkande 1 och 1985/86:405 yrkande 9,

6. beträffande *sändningstidernas längd och förläggning i radio och TV*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

7. beträffande *antalet TV-kanaler*

att riksdagen avslår motion 1985/86:360 yrkande 1 i motsvarande del,

8. beträffande *frågan om huruvida riksdagen skall ta ställning till kanalkonstruktionen*

att riksdagen avslår motion 1985/86:358 yrkande 1 i motsvarande del,

9. beträffande *programsättningsprinciper i TV*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

10. beträffande *programutbudet från Norden m. m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86:360 yrkande 1 i motsvarande del,

11. beträffande *lokaliseringen av ledningen för en rikskanal i TV*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1800, 1985/86:352 yrkande 2, 1985/86:356 yrkande 2, 1985/86:359, 1985/86:360 yrkande 2, 1985/86:363, 1985/86:364 och 1985/86:368,

12. beträffande *ett fjärde FM-nät för ljudradiosändning*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med anledning av motion 1985/86:Kr242 godkänner vad som föreslagits i propositionen,

13. beträffande *försöksverksamhet med s. k. förkörsrätt i P 3*

att riksdagen avslår motion 1985/86:A429 yrkande 5,

14. beträffande *ansvaret för folkbildningen*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

15. beträffande *svenskt programutbud i radio och TV*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

16. beträffande *frilansmedverkan i radio och TV och produktionsutläggning i TV*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

17. beträffande *regional produktion av program till rikssändningar i radio och TV*

att riksdagen – med anledning av proposition 1985/86:99 och motionerna 1984/85:1300 yrkande 3, 1984/85:2223 yrkande 2, 1985/86:Kr217 yrkande 2, 1985/86:Kr301 yrkande 1 såvitt avser s. k. tung TV-produktion, 1985/86:355 i motsvarande del, 1985/86:356 yrkande 1 och 1985/86:362 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1984/85:1300 yrkande 4, 1984/85:2223 yrkande 1, 1985/86:Kr217 yrkande 1 och 1985/86:Kr301 yrkande 1 såvitt avser kvotering av TV-produktion – godkänner vad utskottet anfört,

18. beträffande *viss fråga om lokalradions resurser*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr299,

19. beträffande *regionala nyhetssändningar i TV*

att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:1300 yrkande 1,

1984/85:2223 yrkande 3, 1985/86:Kr217 yrkande 3 och 1985/86:Kr301 yrkandena 3 och 4 godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

20. beträffande *regionala TV-sändningar av allmän programkarakter*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1300 yrkande 2, 1984/85:2223 yrkande 4, 1985/86:Kr217 yrkande 4 och 1985/86:Kr301 yrkande 2,

21. beträffande *samarbetet mellan riksradien och lokalradien*
att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört.

22. beträffande *sändningar på invandrar- och minoritetsspråk i radio och TV*

att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2308 godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

23. beträffande *allmänna krav om ökad textning på svenska av program på invandrarpråk*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:513 och 1985/86:Kr333,

24. beträffande *textning på svenska av finskspråkiga program, m. m.*

att riksdagen avslår motion 1984/85:2490,

25. beträffande *program om och för handikappade*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 samt med avslag på motionerna 1984/85:1303 och 1985/86:369 yrkande 1 godkänner vad som föreslagits i propositionen,

26. beträffande *nyhetsservice på teckenspråk*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Kr305 och 1985/86:352 yrkande 3,

27. beträffande *ökad textning av TV-program*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1809 i motsvarande del, 1985/86:366 och 1985/86:367,

28. beträffande *underlåten textning av TV-program i vissa fall*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1809 i motsvarande del och 1985/86:Kr261,

29. beträffande *textning av informationsprogram typ Anslagstavlan*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr304,

30. beträffande *användning av text-TV i katastrofsituationer*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Kr306 i motsvarande del och 1985/86:Kr342 yrkande 1 i motsvarande del,

31. beträffande *användning av text-TV för viss lokal information*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Kr306 i motsvarande del och 1985/86:Kr342 yrkande 1 i motsvarande del,

32. beträffande *utbildning i TV i Mun-hand-systemet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr342 yrkande 2,

33. beträffande *televiseringar av teaterföreställningar*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Kr318 yrkande 2,

34. beträffande *språkvård*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

35. beträffande *Sveriges Radio-koncernens roll i det nordiska radio- och TV-samarbetet med sändningar via Tele-X-satelliten*

att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört.

36. beträffande *frågan om en koncernorganisation*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2704 yrkande 2.

37. beträffande *moderbolagets ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med avslag på motion 1985/86:358 yrkande 1 i motsvarande del godkänner vad som föreslagits i propositionen.

38. beträffande *dels rätten att besluta i frågor som rör programföretagens regionala och lokala indelning, dels vissa televerksinvesteringar*
att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 i förstnämnda del samt motionerna 1984/85:1017, 1984/85:1296, 1984/85:1831, 1985/86:Kr226, 1985/86:355 i motsvarande del, 1985/86:357, 1985/86:361 och 1985/86:362 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

39. beträffande *inrättandet av en självständig Radio Sjuhärad inom lokalradion*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:921 yrkande 2, 1984/85:2488, 1985/86:349, 1985/86:370 och 1985/86:A417 yrkande 15.

40. beträffande *användningen av radio och TV i undervisningen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:351 yrkande 1.

41. beträffande *fortsatt utredningsarbete rörande utbildningsradion*
att riksdagen avslår motion 1985/86:351 yrkande 2.

42. beträffande *utbyggnad av utbildningsradions regionala organisation*

att riksdagen avslår motion 1985/86:351 yrkande 4.

43. beträffande *möjligheter till samordningsvinster beträffande vissa delar av utbildningsradions verksamhet samt om utbildningsradions uppgift att göra det allmänna programutbudet tillgängligt för utbildningsändamål*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med avslag på motion 1985/86:369 yrkande 2 godkänner vad som föreslagits i propositionen.

44. beträffande *vissa insatser inom utbildningsradion för invandrarkvinnor*

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:806 och 1985/86:342 yrkande 12 b.

45. beträffande *användarinflytande över utbildningsradions verksamhet*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99.

46. beträffande *utbildningsradions förlagsverksamhet*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99.

47. beträffande *beställningsproduktion inom utbildningsradion*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99.

48. beträffande *utbildningsradions tekniska resurser för TV*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med avslag på

motion 1985/86:351 yrkande 5 godkänner vad som föreslagits i propositionen, KrU 1985/86:21

49. beträffande *prövning av möjligheterna till ökad självfinansiering av utbildningsradions verksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med avslag på proposition 1985/86:351 yrkande 3 godkänner vad som föreslagits i propositionen,

50. beträffande *användarinflytandet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:371,

51. beträffande *publik- och programforskning*

att riksdagen avslår motion 1985/86:353,

52. beträffande *samordning av arkivresurserna hos Sveriges Radio-koncernen och arkivet för ljud och bild*

att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört,

53. beträffande *finansieringen av sidouktiviteter till sändningsverksamheten*

att riksdagen godkänner vad som föreslagits i proposition 1985/86:99,

54. beträffande *programföretagens redogörelser för radionämndens beslut i vissa fall*

att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört,

55. beträffande *avtal mellan staten och företagen inom koncernen*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99 och med avslag på motion 1985/86:358 yrkande 1 i motsvarande del godkänner vad som förordats i propositionen,

56. beträffande *frågan om skattefinansiering av viss del av Sveriges Radio*

att riksdagen avslår motion 1985/86:358 yrkande 2,

57. beträffande *handläggningsordningen för Sveriges Radios lokalförsörjning*

att riksdagen bemyndigar regeringen att under perioden fram till utgången av budgetåret 1988/89 genomföra en förändring av handläggningsordningen för Sveriges Radios lokalförsörjning.

58. beträffande *Sveriges Radio-koncernens byggnadsärenden*

att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta i frågor som rör Sveriges Radio-koncernens byggnadsärenden enligt de riktlinjer som har förordats i proposition 1985/86:99,

59. beträffande *lånfinansiering av byggnadsinvesteringar och vissa andra anskaffningar*

att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört,

60. beträffande *planeringsförutsättningarna för Sveriges Radio-koncernen*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1985/86:99,

61. beträffande *förlängning av televerkets investeringsplan*

att riksdagen godkänner förlängningen av televerkets investeringsplan med ett år.

62. beträffande *medelsberäkning för televerkets investeringar*
att riksdagen godkänner i proposition 1985/86:99 framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets investeringar.

63. beträffande *medelsberäkning för televerkets driftskostnader*
att riksdagen godkänner i proposition 1985/86:99 framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftskostnader.

64. beträffande *ytterligare investeringsmedel till televerket*
att riksdagen bemyndigar regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till televerket.

65. beträffande *överföring av medel mellan olika budgetår*
att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. av investeringsmedlen mellan budgetåren 1986/87, och 1987/88 som skuld resp. tillgodohavande.

66. beträffande *visst beställningsbemyndigande*
att riksdagen medger att regeringen lämnar televerket det beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. avseende investeringsändamål för budgetåret 1986/87 som har förordats i proposition 1985/86:99.

67. beträffande *AM-frekvenser*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1814.

68. beträffande *televerkets roll visavi Sveriges Radio-koncernen m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:365.

69. beträffande *televerkets kostnader för vissa indelningsändringar och för ändring av sändningsområden för regional-TV*
att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

70. beträffande *byggnadsinvesteringar*
att riksdagen bemyndigar regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl besluta om byggnadsinvesteringar motsvarande ytterligare högst 10 % av den investeringsvolym som förordats i proposition 1985/86:99 samt att till Sveriges Radio anvisa medel motsvarande skäliga kapitalkostnader för dessa investeringar.

71. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen*
att riksdagen godkänner i proposition 1985/86:99 framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen.

72. beträffande *visst bemyndigande i kostnadsutjämnande syfte*
att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen Sveriges Radio AB, att rekvirera högst 30 000 000 kr. från rundradio-fonden i kostnadsutjämnande syfte.

73. beträffande *medelsberäkning för radionämnden*
att riksdagen godkänner i proposition 1985/86:99 framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet.

74. beträffande *frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften*
att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:99, med anledning av motionerna 1985/86:Kr302 och 1985/86:Kr303 samt med avslag på

motionerna 1985/86:350 yrkande 4, 1985/86:358 yrkande 3 och 1985/86:369 yrkande 3 antar ett vid betänkandet som bilaga 1 fogat förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

KrU 1985/86:21

Stockholm den 22 maj 1986

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Catarina Rönning (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Gunnel Liljegren (m), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O Karlsson (s), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m).

Reservationer

1. Etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m. (mom. 1)

Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Gunnel Liljegren (m), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Konstitutionsutskottet anger" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på TV-området är så snabb att det enligt utskottets mening krävs snara riksdagsbeslut för att hålla takten med denna utveckling. Regeringen anger inga riktlinjer för detta, och därmed kommer viktiga beslut att skjutas på framtiden. Det gäller t. ex. den svenska televisionens förmåga att konkurrera med utländska satellitprogram och tillkomsten av en från Sveriges Radio fristående TV-kanal.

En sådan fristående TV-kanal - TV 3 - bör inrättas. Den bör finansieras med reklamintäkter.

Utländska satellitsändningar når redan Sverige och kommer snart att göra det i väsentligt större utsträckning. Dessa sändningar finansieras så gott som undantagslöst med reklam. Svenska företag bör inte hänvisas till utländska kanaler för att få annonsera sina produkter i TV på den svenska hemmamarknaden.

TV-reklam förekommer nu i alla europeiska stater utom Sverige. Danmark, Norge, Östtyskland och Albanien. Erfarenheterna från jämförbara länder tyder på att farhågorna för negativa effekter av TV-reklam varit överdrivna. Det tycks snarare vara direktreklamen än dagspressens annonser som påverkas.

Reklamfinansiering av en kanal inom Sveriges Radio vidgar inte yttrandefriheten utan cementerar snarare monopolet. En kombination av licens- och reklamfinansiering innebär en oemotståndlig frestelse för statsmakterna att hålla igen tilldelningen av licensmedel och leder lätt till oförändrade, men mera osäkra resurser för programverksamheten.

Ett företag som svarar för en ny TV-kanal bör ha från staten fristående ägare. Ingen delägare får ha ett dominerande inflytande.

Frekvenser för radio- och TV-sändningar är en allmän nyttighet. De bör därför användas på ett sådant sätt att de i möjligaste mån kommer hela folket till godo. Liksom Sveriges Radio bör därför ett fristående TV-bolag sluta avtal med staten om vissa villkor för verksamheten. Regler som bör gälla för TV 3 – liksom för Sveriges Radio – bör innehålla bl. a. krav på opartiskhet och saklighet, garantier för vidsträckt yttrande- och informationsfrihet samt skyldighet att tillämpa principerna om allas lika värde och den enskildes frihet och värdighet. Frågan huruvida reglerna överträtts bör provas av radionämnden. Självfallet kan däremot inte reklamböjudet gälla TV 3.

Den tid som står till buds för reklam bör begränsas. För att förhindra att reklamböjare påverkar programmets utformning bör annonstiden säljas av ett från programbolaget fristående företag som köper tillgänglig annonstid av programföretaget och sedan säljer den till hugade annonsörer. Reklamslag får sändas bara mellan program och under ett maximalt antal minuter per timme.

Det nya företaget bör ges stor självständighet. Det ligger emellertid i dess eget intresse att se till att TV 3 har ett brett programutbud som riktar sig till många olika intressegrupper.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna 1984/85:2704 yrkande 3, 1985/86:Kr259, 1985/86:350 yrkandena 1, 2 och 3, 1985/86:352 yrkande 4 och 1985/86:354 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det sagda innebär att motion 1985/86:Kr215 om förbud mot reklam i radio och TV avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2704 yrkande 3, 1985/86:Kr259, 1985/86:350 yrkandena 1, 2 och 3, 1985/86:352 yrkande 4 samt med avslag på motion 1985/86:Kr215 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m., såvitt avser reklam i radio och TV (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Konstitutionsutskottet anger" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet anger (= utskottet 5 rader) mandatperioden. Med hänsyn till vad som anförts av konstitutionsutskottet finns det inte anledning att nu ta ställning till frågan om etableringsfrihet för etermedier och om insatser för att upprätta en från Sveriges Radio fristående TV-kanal.

I motion 1985/86:Kr215 redovisas en rad skäl för att det bör finnas förbud mot reklam i radio och TV. Motionärerna vill värna om Sveriges Televisions ställning som ett public service-företag, slå vakt om dess integritet och kulturpolitiska ambitioner. De menar att det finns stora risker för att

reklamintressena steg för-steg kan komma att skaffa sig ett direkt inflytande över programverksamheten. Vidare påtalas bl. a. att effekterna av reklam i TV kan bli allvarliga för pressen. Risken för en monopolisering ökar på grund av minskade annonsintäkter från pressen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning. Det finns därför inte skäl att avvakta resultatet av TV-reklameffektutredningens arbete. Riksdagen bör med bifall till motion 1985/86:Kr215 uttala att reklam i radio och TV skall vara förbjudet. I övrigt avstyrks här aktuella motioner.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Kr215 samt med avslag på motionerna 1984/85:2704 yrkande 3, 1985/86:Kr259, 1985/86:350 yrkandena 1, 2 och 3, 1985/86:352 yrkande 4 och 1985/86:354 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förbud mot reklam i radio och TV.

3. Betal-TV (mom. 4)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar "Enligt vad" och på s. 16 slutar "(yrkande 1)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i enlighet med vad som anförts i motion 1984/85:1167 (vpk) att införandet av betal-TV i Sverige kommer att öka klassklyftorna och försvåra en jämlik mediepolitik. Utskottet tillstyrker därför motionen, såvitt däri föreslås att riksdagen skall uttala att betal-TV ej bör införas (yrkande 1). Detta ställningstagande leder också till att motion 1984/85:432, vari förordas att Sveriges Radio inte bör ha ansvaret för betal-TV, avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *betal-TV*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1167 yrkande 1 och med avslag på motion 1984/85:432 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Lokaliseringen av ledningen för en rikskanal i TV (mom. 11)

Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Gunnel Liljegren (m), Kerstin Göthberg (c), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "De argument" och på s. 22 slutar "och 1985/86:368" bort ha följande lydelse:

De argument som i det föregående redovisats för att förlägga ledningen för en rikskanal till en ort utanför Stockholm har enligt utskottets mening betydande tyngd.

Utskottet vill framhålla att lokaliseringen av ledningen för en TV-kanal är en så central fråga att det är rimligt att möjlighet ges till en öppen debatt

innan beslut fattas inom Sveriges Radio i frågan. En förutsättning härför är att det tas fram ett utredningsmaterial, som kan läggas till grund för debatt. I materialet bör ingående redovisas såväl de ekonomiska som de medie-, kultur- och regionalpolitiska konsekvenserna av föreliggande alternativ. Såväl Sveriges Radios som televerkets kostnader bör beaktas. Det finns enligt utskottets mening inte något hinder för att Sveriges Radio självt tar initiativ i angivna hänseende och drar de slutsatser som den följande diskussionen kan föranleda. Om Sveriges Radio därvid skulle finna att ledningen för en rikskanal bör förläggas till ort utanför Stockholm men detta inte kan ske utan en ökad belastning på radiofonden, får frågan hänskjutas till regering och riksdag.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna i här aktuella delar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *lokaliseringen av ledningen för en rikskanal i TV* att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:1800, 1985/86:352 yrkande 2, 1985/86:356 yrkande 2, 1985/86:359, 1985/86:360 yrkande 2, 1985/86:363, 1985/86:364 och 1985/86:368 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Moderbolagets ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning (mom. 37) samt avtal mellan staten och företagen inom koncernen (mom. 55)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar "Som närmare" och slutar "(yrkande 1 delvis)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör moderbolaget få en ännu starkare ställning än vad som föreslås i propositionen. Detta blir möjligt om ett gemensamt avtal träffas för koncernen mellan staten och Sveriges Radio AB i dess egenskap av moderbolag. Till denna fråga återkommer utskottet i ett senare avsnitt. Utskottet tillstyrker motion 1985/86:358 (vpk) i här aktuell del (yrkande 1 delvis).

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 46 börjar "Utskottet anser" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till förslaget i motion 1985/86:358 (vpk) om att ett gemensamt avtal för hela Sveriges Radio-koncernen bör träffas mellan staten och moderbolaget (yrkande 1 delvis). Detta står i överensstämmelse med vad som föreslagits i initiativskrivelsen. Genom att enbart ett avtal träffas blir det möjligt att låta moderbolaget ha långtgående befogenheter som ger optimala möjligheter att främja rationalitet och god hushållning i fråga om medel som ställs till koncernens förfogande. Inom ramen för avtalet med staten bör förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolagen regleras i särskilda avtal mellan bolagen.

Radiolagen förutsätter att staten, i frågor som rör innehållet i sändningar-

na, träffar avtal direkt med de företag som faktiskt svarar för sändningsverksamheten. En ändring på den punkten kräver ganska omfattande ändringar i lagstiftningen. Med hänsyn härtill bör de nuvarande avtalen förlängas ett år så att regeringen får möjlighet att utarbeta förslag till erforderliga lagändringar, som bör föreläggas riksdagen i sådan tid att de kan träda i kraft den 1 juli 1987, då den nya avtalskonstruktionen bör införas.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet – med ovan angivna modifikation – motionen i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *moderbolagets ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning*

att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 och med bifall till motion 1985/86:358 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

55. beträffande *avtal mellan staten och företagen inom koncernen* att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 och motion 1985/86:358 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Vissa insatser inom utbildningsradion för invandrarkvinnor (mom. 44)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar "Enligt utskottet" och slutar "anförda motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Radio och TV är viktiga kanaler för att nå isolerade kvinnor. Utbildningsradion har tagit initiativ när det gäller att ta fram studiematerial och sända utbildningsprogram speciellt för invandrarkvinnor. Det är nödvändigt att denna verksamhet får fortsätta och utvidgas. Radio- och TV-program med svenskundervisning och samhällsorientering bör produceras för kvinnor med olika språkliga och kulturella bakgrunder och sändas på tider då kvinnorna har möjligheter att ta del av dem.

Särskilda medel bör ställas till utbildningsradions förfogande för ändamålet. Förslag om erforderlig medelsanvisning bör läggas fram i tilläggsbudget.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1984/85:806 och 1985/86:342 yrkande 12 b.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *vissa insatser inom utbildningsradion för invandrarkvinnor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:806 och 1985/86:342 yrkande 12 b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

7. Frågan om skattefinansiering av viss del av Sveriges Radio (mom. 56)

KrU 1985/86:21

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar "Utskottet ansluter" och slutar "beredningens arbete" bort ha följande lydelse:

Då det gäller *finansieringssättet* för Sveriges Radio framhålls i motion 1985/86:358 (vpk) bl. a. att vi behöver en kraftig upprustning av den inhemska programproduktionen, som svarar för en alltför liten del av det totala programutbudet. Den nya mediasituationen gör det ännu viktigare att försvara och utveckla vår nationella kultur, att satsa på kvalitativt högtstående konstnärliga program, att försvara det svenska språket. Ytterligare insatser i fråga om bl. a. invandrarprogram är nödvändiga liksom för att bereda handikappade möjligheter att tillgodogöra sig radio- och TV-programmen. Allt detta kräver ökade ekonomiska resurser för Sveriges Radio-koncernen. Nuvarande former för finansiering som i allt väsentligt baseras på mottagaravgifter fastställda av riksdagen bör ses över. En utredning bör enligt motionen allsidigt pröva möjligheterna att skattefinansiera vissa delar av verksamheten. Skattefinansiering kan kombineras med en mottagaravgift och möjligheten kan övervägas att denna bestäms av moderbolagets styrelse.

Utskottet ansluter sig till de redovisade synpunkterna. Motion 1985/86:358 tillstyrks därför i här aktuell del (yrkande 2).

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

56. beträffande *frågan om skattefinansiering av viss del av Sveriges Radio*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:358 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Televerkets roll visavi Sveriges Radio-koncernen m. m. (mom. 68)

Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Gunnel Liljegren (m), Kerstin Göthberg (c), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar "Trafikutskottet avstyrker" och slutar "motionärerna aktualiserat" bort ha följande lydelse:

I en avvikande mening, som fogats till trafikutskottets yttrande har anförts följande:

Det är enligt utskottets mening angeläget att särskilja televerkets myndighetsfunktion från konkurrensutsatt verksamhet.

Motionärerna framhåller att televerkets framtida roll skall prövas i anslutning till de nya avtalen mellan staten och Sveriges Radio-koncernen, främst med tonvikt på villkoren för den konkurrensutsatta sektorn i förhållande till monopolområdet.

Det är rimligt att en sådan gränsdragning kommer till stånd, innefattande alla parter på marknaden.

Med det sagda tillstyrker trafikutskottet för sin del bifall till motionen.

Kulturutskottet ansluter sig till den gjorda bedömningen och tillstyrker motion 1985/86:365. Regeringen bör således låta pröva televerkets framtida roll i förhållande till Sveriges Radio-koncernen samt gränserna och villkoren för verkets konkurrensutsatta verksamhet i relation till monopolområdet.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *televerkets roll visavi Sveriges Radio-koncernen m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:365 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen (mom. 71) och frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften (mom. 74)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "radiofonden (se s. 38)" bort ha följande lydelse:

Då det gäller regeringens förslag till medelstildelning till Sveriges Radio AB för nästa budgetår gör utskottet följande bedömning. Genom tillkomsten av den i reservation 1 föreslagna fristående reklamfinansierade TV 3-kanalen kommer svenska folket att garanteras ett ökat utbud av svenskproducerade program, vilket minskar kraven på Sveriges Radio. De ändringar av programsättningsprinciperna i Sveriges Radio som angetts i propositionen kommer vidare enligt utskottets bedömning att ge sådana samordningsfördelar att avsevärda resurser för programproduktion kan frigöras. Genom ett närmare samarbete mellan riksradiation och lokalradiation kommer ytterligare medel att kunna stå till förfogande för programproduktion. Utskottet anser också att rationaliseringsverksamheten vid Sveriges Radio bör kunna drivas vidare.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet en medelstildelning till Sveriges Radio AB för nästa budgetår om 2 000 milj. kr. i 1984/85 års prisläge. I övrigt biträder utskottet regeringens förslag i här aktuell del. Beträffande förslaget (= utskottet 9 rader) radiofonden (se s. 38).

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar "Utskottets ställningstagande" och slutar "ovan s. 15)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör höjning av den allmänna mottagaravgiften ske med största restriktivitet. Med hänsyn härtill och till att den medelstildelning till Sveriges Radio och televerket som utskottet förordat i det föregående ryms inom ramen för de resurser som tillförs radiofonden med nuvarande mottagaravgift bör denna inte höjas. Regeringens förslag till ändring av lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare bör således avslås. Förslaget att mottagaravgiften inte skall höjas innebär att

motion 1985/86:350 yrkande 4 tillstyrks och att övriga motionsyrkanden avstyrks.

KrU 1985/86:21

dels att utskottets hemställan under 71 bort ha följande lydelse:

71. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen*
att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört om medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. beträffande *frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:350 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1985/86:Kr302, 1985/86:Kr303, 1985/86:358 yrkande 3 och 1985/86:369 yrkande 3 avslår det i proposition 1985/86:99 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

10. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen (mom. 71) och frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften (mom. 74)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "radiofonden (se s. 38)" bort ha följande lydelse:

Som utförligt redovisas i motion 1985/86:358 och som delvis angetts i reservation 7 behöver Sveriges Radio stora resurser för att koncernen skall kunna hävda sig i den nya mediasituationen. Utskottet anser att det särskilt är viktigt att ytterligare resurser som kan tillföras koncernen används av programbolagen för att förbättra programkvaliteten och öka antalet egenproducerade originalprogram. Utskottet anser att koncernen för nästa verksamhetsår bör tillföras ett särskilt reformtillskott om – i prisläge 1984/85 – ca 180 milj. kr. Medelstilledelningen till Sveriges Radio AB bör i nämnda prisläge vara 2 305 milj. kr.

I övrigt biträder utskottet regeringens förslag i här aktuell del. Beträffande förslaget (=utskottet 9 rader) radiofonden (se s. 38).

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar "Utskottets ställningstagande" och slutar "ovan s. 15)" bort ha följande lydelse:

Utskottets ställningstagande (=utskottet 5 rader) höja mottagaravgiften. Vad utskottet anfört i det föregående om medelsanvisning till Sveriges Radios verksamhet innebär – om man räknar med i huvudsak samma minskning av underskottet i radiofonden som regeringen – att mottagaravgiften bör höjas i enlighet med förslaget i motion 1985/86:358 (vpk), dvs. med 120 kr. per år. Detta ställningstagande innebär att motion 1985/86:350 yrkande 4 avstyrks och att motionerna 1985/86:Kr302, 1985/86:Kr303 och 1985/86:369 yrkande 3 tillgodoses i större eller mindre utsträckning.

dels att utskottets hemställan under 71 bort ha följande lydelse:

KrU 1985/86:21

71. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen* att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:99 godkänner vad utskottet anfört om medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radiokoncernen,

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. beträffande *frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:358 yrkande 3, med anledning av proposition 1985/86:99 och motionerna 1985/86:Kr302, 1985/86:Kr303 och 1985/86:369 yrkande 3 samt med avslag på motion 1985/86:350 yrkande 4 antar det vid betänkandet som bilaga 2 fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

Särskilda yttranden

1. Betal-TV (mom. 4)

Ingrid Sundberg (m), Jan-Erik Wikström (fp), Gunnel Liljegren (m), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m) anför:

I motion 1984/85:432 (m) förordas att Sveriges Radio AB inte skall ges ansvaret för betal-TV. Sannolikt erbjuder Sverige en alltför liten marknad för flera konkurrerande betal-TV-företag, och avvägningarna mellan public service-åliggande och en eventuell betal-TV inom Sveriges Radio skulle bli svåra att göra. Den efterfrågan som kan finnas bör tillgodoses genom gentemot Sveriges Radio fristående företag, som bör ha frihet att finansiera sin verksamhet efter egna bedömningar, med reklam eller på annat sätt. Det finns anledning återkomma till dessa frågor, när den beredning som sker inom regeringskansliet redovisas.

2. Frågan om huruvida riksdagen skall ta ställning till kanalkonstruktionen (mom. 8)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anför:

Med det synsätt som präglar propositionen – att Sveriges Radio skall ha mycket stor självständighet – borde riksdagen inte ha underställts frågan om kanalkonstruktionen. Med hänsyn till att det slutliga ställningstagandet i frågan ankommer på Sveriges Radio har vänsterpartiet kommunisterna inte velat motsätta sig att riksdagen gör överväganden i frågan.

3. Televiseringar av teaterföreställningar (mom. 33)

Ingrid Sundberg, Gunnel Liljegren och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Utskottet utgår från att frågan om televisering av teaterföreställningar kommer att ägnas stor uppmärksamhet under den kommande avtalsperioden. Sveriges Radio har att göra avvägningar mellan alla sektorer av kulturlivet, och det skulle föra för långt att precisera alla krav. Med tanke på

att televiserad teater under den gångna avtalsperioden har varit ett försummat område hade det funnits skäl för utskottet att betona värdet därav starkare i enlighet med de synpunkter som kommer till uttryck i motion 1985/86:Kr318 (m).

KrU 1985/86:21

I propositionen framlagt förslag till lagändring som tillstyrkts av utskottet

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 162 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.

Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 177 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

¹ Senaste lydelse 1985: 259

I reservation 10 framlagt förslag till lagändring

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 162 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.

Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med 192 kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

¹ Senaste lydelse 1985: 259

Konstitutionsutskottets yttrande

1985/86:14 y

över proposition 1985/86:99 om Sveriges Radios verksamhet

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:99 om Sveriges Radios verksamhet jämte motioner, allt såvitt avser konstitutionsutskottets beredningsområde.

I propositionen hemställs bl. a. om riksdagens godkännande av att de allmänna riktlinjerna för Sveriges Radio-koncernens organisation och verksamhet ändras och kompletteras i vissa avseenden. Den enda lagändring som föreslås hänför sig till lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare.

Bakgrunden till förslagen är att avtalet mellan staten och Sveriges Radio-koncernen löper ut den 30 juni 1986 och att nytt avtal således skall träffas dessförinnan. Den nya avtalsperioden föreslås omfatta sex år.

Förslaget innebär inte några mera genomgripande ändringar i förhållande till nuläget. Bland ändringsförslagen kan nämnas att koncernen föreslås få rätt att själv bestämma om vissa frågor som tidigare avgjorts av riksdagen såsom om sändningstidens längd och om regional och lokal indelning. Som främsta skäl härtill anges behovet för koncernen av vidgade befogenheter för att smidigare kunna anpassa sin verksamhet till en förändrad mediasituation.

Den centrala målsättningen för verksamheten – att stå i allmänhetens tjänst, dvs. vara ett public service-företag – förutsätts gälla även i framtiden.

Utskottet begränsar sitt yttrande till att avse frågor med mera direkt anknytning till yttrande- och informationsfriheten. Följaktligen tar utskottet bland motionerna endast upp sådana som rör dessa ämnen. Sådana frågor behandlas i motion 1984/85:2704, yrkande 3, av Anders Björck m. fl. (m) om införande av reklam som en finansieringskälla för en nyinrättad TV-kanal 3, motionerna 1985/86:Kr259 och 1985/86:352, båda av Alf Svensson (c) om fri etableringsrätt av TV-sändningar, finansierade bl. a. genom reklam, motion 1985/86:350 av Ulf Adelson m. fl. (m) om fri etableringsrätt på medieområdet, om inrättandet av en fristående reklamfinansierad TV-kanal 3 samt om förslag till lagändringar, som möjliggör reklam och sponsring som finansieringskälla för satellit- och egensändningar och för närradioprogram, motion 1985/86:354 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) om inrättandet av en från Sveriges Radio fristående reklamfinansierad TV-kanal, motion 1985/86:Kr258 av Anders Björck (m) om införandet av en särskild frizon i Jönköpings län för försök med nya medier och reklam samt motion

Beträffande reklamfrågan uppges i propositionen att TV-reklameffektutredningen inom kort kommer att presentera sina bedömningar och att utredningsförslaget därefter kommer att genomgå en omfattande remissbehandling.

Beträffande frågan om etableringsfrihet framhålls i propositionen den fria och oberoende ställning i förhållande till staten som Sveriges Radio alltsedan sin tillkomst haft. Vidare pekas på kravet på programföretaget att tillhandahålla ett kvalificerat och mångsidigt utbud. Enligt propositionen innebär inte den nya mediesituationen att public service-idén och det allmänna ansvar som följer med denna har spelat ut sin roll. Tvärtom är de grundläggande principerna för public service-verksamheten fortfarande giltiga. Det uttalas vidare att det råder en bred enighet om att det även i framtiden skall finnas en stark public service-organisation och att det i den nya mediesituationen behövs en garant för en programverksamhet som står i allmänhetens tjänst. Det framhålls emellertid att förutsättningarna för verksamheten vid Sveriges Radio förändrats och inte längre är densamma som i en faktisk monopolsituation. Detta leder till att Sveriges Radios uppdrag på vissa punkter kan behöva preciseras liksom vissa organisatoriska förändringar behöver vidtas. Som utgångspunkt härför anges liksom inför 1978 års radioavtal följande nyckelord för verksamheten: kvalitet, integritet, mångfald och decentralisering.

Yttrandefrihetsutredningen har i sitt slutbetänkande Värna Yttrandefriheten behandlat etableringsfrihetsfrågan ingående (SOU 1983:70 s. 196 ff.). Beträffande etableringsfrihet för etersändningar pekar utredningen på sitt uttalande i ett tidigare diskussionsbetänkande (SOU 1979:49) att en oinskränkt etableringsfrihet är en omöjlighet på grund av att utrymmet i etern är begränsat. Utredningen fann därför inte anledning att på detta område gå ifrån det rådande koncessionssystemet. Det understryks i slutbetänkandet att denna uppfattning i allmänhet delats av remissinstanserna. I en reservation till betänkandet tar moderata samlingspartiets representant i utredningen avstånd från ett bibehållande av radio- och TV-monopolet. Beträffande trådsändningar föreslår utredningen en grundlagsregel om sändningsfrihet med möjlighet till vissa begränsningar i vanlig lag (se SOU 1983:70 s. 113).

Från de synpunkter konstitutionsutskottet har att bevaka innehåller radiopropositionen inga viktiga ändringsförslag i förhållande till vad som nu gäller. Propositionen föranleder därför endast utskottet att konstatera att sådana frågor som etableringsfrihet för etermedier och reklam i TV kommer riksdagen att ta ställning till i annat sammanhang. Den förstnämnda frågan ingår i det beredningsarbete som för närvarande pågår inom justitiedepartementet rörande yttrandefrihetsfrågorna. Förslag till riksdagen väntas inom den nuvarande mandatperioden. Reklamfrågan utreds, som nämnts i det föregående, av TV-reklameffektutredningen, som väntas presentera sitt förslag inom kort.

Med det anförda avstyrker utskottet de motionsyrkanden som främst tar sikte på etableringsfrihet för etermedier och på införande av en reklamfinansierad TV-kanal (motionerna 1984/85:2704, yrkande 3, 1985/86:Kr259,

1985/86:350, yrkandena 1–3, 1985/86:352, yrkande 4, samt 1985/86:354). Utskottet avstyrker av samma skäl motion 1985/86:Kr215, vari yrkas ett tillkännagivande till regeringen om förbud mot reklam i radio och TV. Inte heller finner utskottet skäl att föregripa det pågående berednings- och utredningsarbetet genom att som föreslås i motion 1985/86:Kr258 förorda en särskild försöksverksamhet i Jönköpings län.

Det bör avslutningsvis nämnas att utskottet har under beredning en proposition (1985/86:109), vari begärs vissa ändringar i radiolagen (1966:755) och radioansvarighetslagen (1966:756) m. fl. lagar. De föreslagna lagändringarna påverkar inte ställningstagandet till proposition 1985/86:99.

Stockholm den 6 maj 1986

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Anita Modin (s), Sören Lekberg (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Bengt Kindbom (c), Ove Karlsson (s), Gunnar Hökmark (m) och Bo Hammar (vpk).

Avvikande meningar

1. av Hans Nyhage, Gunnar Biörck i Värmdö och Gunnar Hökmark (alla m) vilka anser att utskottet fr. o. m. det stycke på s. 73 som börjar "Från de synpunkter" t. o. m. det stycke på s. 74 som slutar "Jönköpings län" bort anföra följande:

Från de synpunkter utskottet har att bevaka föranleder propositionen utskottet till följande överväganden.

Utvecklingen på radio- och TV-området är så snabb att det enligt utskottets mening krävs omedelbara riksdagsbeslut för att hålla takten med denna utveckling. Om man följer regeringens riktlinjer, kommer viktiga beslut att skjutas på framtiden. Det gäller exempelvis den svenska televisionens förmåga att konkurrera med utländska satellitprogram, tillkomsten av ett fristående TV 3 och reklamens ställning i radio och TV.

För att svenska program fortsättningsvis skall ha en chans att konkurrera med det utländska utbudet bör etableringsreglerna ändras så att endast tekniska skäl kan läggas till grund för inskränkningar i etableringsfriheten. Från yttrandefrihetssynpunkt är enbart denna begränsning acceptabel.

En förutsättning för att en etableringsfrihet praktiskt skall kunna utnyttjas är enligt utskottets mening att förbudet mot reklamfinansiering släpps. Detta är samtidigt en förutsättning för att skapa resurser för ett utökat centralt TV-utbud, förverkligat genom ett fristående reklamfinansierat TV 3. Utskottet vill beträffande en sådan fristående TV-kanal särskilt framhålla dess betydelse för att ge Sveriges Radio nödvändig konkurrens. Härmed

skulle också antalet kulturprogram kunna öka, de svenska kulturskaparnas tjänster kunna efterfrågas i ökad utsträckning och möjligheter kunna öppnas för en breddad kulturdebatt.

Ett hävande av reklamförbudet skulle vidare ha en utomordentlig gynnsam inverkan även på andra etermedier. Utskottet syftar här särskilt på egensändningar i kabel-TV-nät. Men också för närradion skulle ett hävande av reklamförbudet ha betydelse.

Än större vikt vid bedömningen av denna fråga fäster utskottet vid att ett förbud mot en viss typ av budskap – reklam – står i strid med de förpliktelser som yttrandefriheten ställer.

Det anförda föranleder utskottet att förorda att riksdagen skyndsamt föreläggs förslag till lagändringar som syftar till införande av etableringsfrihet på medieområdet och av ett reklamfinansierat TV 3 samt till att reklam och sponsring blir tillåten inom medieområdet i den utsträckning som nyss sagts.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1984/85:2704, yrkande 3, 1985/86:Kr259, 1985/86:350, yrkandena 1–3, 1985/86:352 och 1985/86:354.

2. av Bo Hammar (vpk) som anser att utskottet fr. o. m. det stycke på s. 73 som börjar "Från de synpunkter" t. o. m. det stycke på s. 74 som slutar "Jönköpings län" bort anföra följande:

Utskottet begränsar sitt yttrande till frågor som har direkt anknytning till yttrande- och informationsfriheten. Från dessa utgångspunkter är det viktigt att Sveriges Radios fria och oberoende ställning garanteras och att företaget fungerar som en public service-organisation. Reklam i radio och TV är oförenligt med dessa principer. Förslaget i motion 1985/86:Kr215 om ett tillkännagivande till regeringen om ett fortsatt reklamförbud bör således enligt utskottets mening bifallas.

Trafikutskottets yttrande

1985/86:1 y

över motion 1985/86:365 om Sveriges Radios verksamhet m. m.

Till kulturutskottet

Genom beslut den 15 april 1986 har kulturutskottet beslutat inhämta trafikutskottets yttrande över den med anledning av proposition 1985/86:99 om Sveriges Radios verksamhet m. m. väckta motionen 1985/86:365 av Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (båda m).

Trafikutskottet får med anledning härav anföra följande.

I motionen erinras om att televerket förvaltar det allmänna telenätet. Den uppgiften – säger motionärerna – har monopolkaraktär och ger verket ett försprång även på konkurrensutsatta områden, såsom anläggande av kabel-TV-nät. Verkets kunnande och befintliga anläggningar, emanerande från monopolverksamheten och därför bl. a. finansierade av den allmänna mottagaravgiften, kan tas i anspråk även på sektorer där fri etableringsrätt råder. I motionen framhålls vidare bl. a. att televerkets engagemang och prissättning på kabel-TV-området har stor betydelse för Sveriges Radio-koncernen och andra mediaintressenter.

Mot bakgrund bl. a. av vad de sålunda anför begär motionärerna att regeringen låter pröva televerkets framtida roll i förhållande till Sveriges Radio-koncernen samt gränserna och villkoren för verkets konkurrensutsatta verksamhet i relation till monopolområdet.

Utskottet har inhämtat televerkets yttrande över motionen.

I yttrandet erinrar verket bl. a. om den etableringsfrihet som råder i fråga om anläggningar av kabelnät för distribution av TV-program. Verket är bara *en* av parterna på marknaden, varför betydelsen av verkets engagemang och prissättning inte får överdrivas. Verkets roll på kabel-TV-området – framhålls det vidare i yttrandet – bör inte påverkas av statens avtal med Sveriges Radio-koncernen. Skäl saknas därför att tillmötesgå motionärernas önskemål om en prövning av verkets framtida roll i förhållande till koncernen. Skulle en sådan prövning ändå komma till stånd, bör den – betonar verket – omfatta *alla* parter på kabel-TV-marknaden, däri inbegripet de stora bostadsföretagen.

Vad televerket sålunda anfört har inte givit utskottet anledning till erinran. Utskottet finner ej heller skäl att i detta sammanhang begära något initiativ från regeringens sida att låta pröva gränserna och villkoren för verkets konkurrensutsatta verksamhet i förhållande till monopolområdet.

Med det sagda avstyrker trafikutskottet för sin del bifall till motionen.
Stockholm den 29 april 1986

På trafikutskottets vägnar

Kurt Hugosson

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m), Agne Hansson (c), Sven Henricsson (vpk), Jarl Lander (s) och Yngve Wernersson (s).

Avvikande mening

Rolf Clarkson (m), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Per Stenmarck (m), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m) och Agne Hansson (c) anser att den del av yttrandet som börjar med "Vad televerket" och slutar med "till motionen" bort ersättas med text av följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening angeläget att särskilja televerkets myndighetsfunktion från konkurrensutsatt verksamhet.

Motionärerna framhåller att televerkets framtida roll skall prövas i anslutning till de nya avtalen mellan staten och Sveriges Radio-koncernen, främst med tonvikt på villkoren för den konkurrensutsatta sektorn i förhållande till monopolområdet.

Det är rimligt att en sådan gränsdragning kommer till stånd, innefattande alla parter på marknaden.

Med det sagda tillstyrker trafikutskottet för sin del bifall till motionen.

Särskilt yttrande

Sven Henricsson (vpk) anför:

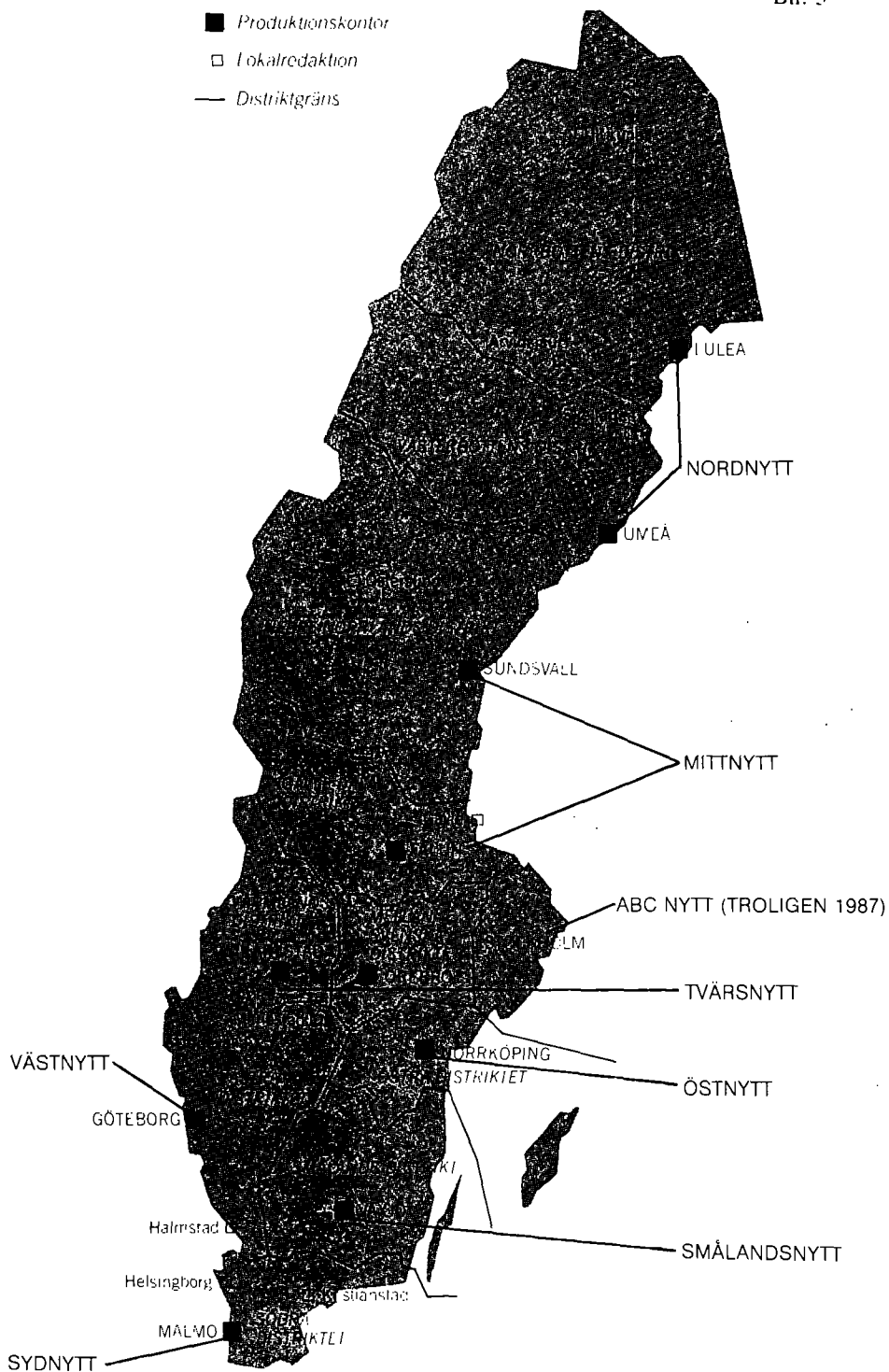
Vid behov av utbyggnad av ett kabel-TV-nät anser vänsterpartiet kommunisterna det naturligt att televerket svarar för den utbyggnaden. Vi kan emellertid inte se att något sådant behov föreligger och uttrycker vår förvåning över televerkets aggressiva marknadsföring och mångmiljonsatsning i fråga om annonser för att driva på utbyggnaden av kabel-TV-nätet.

Televisionens distriktsorganisation

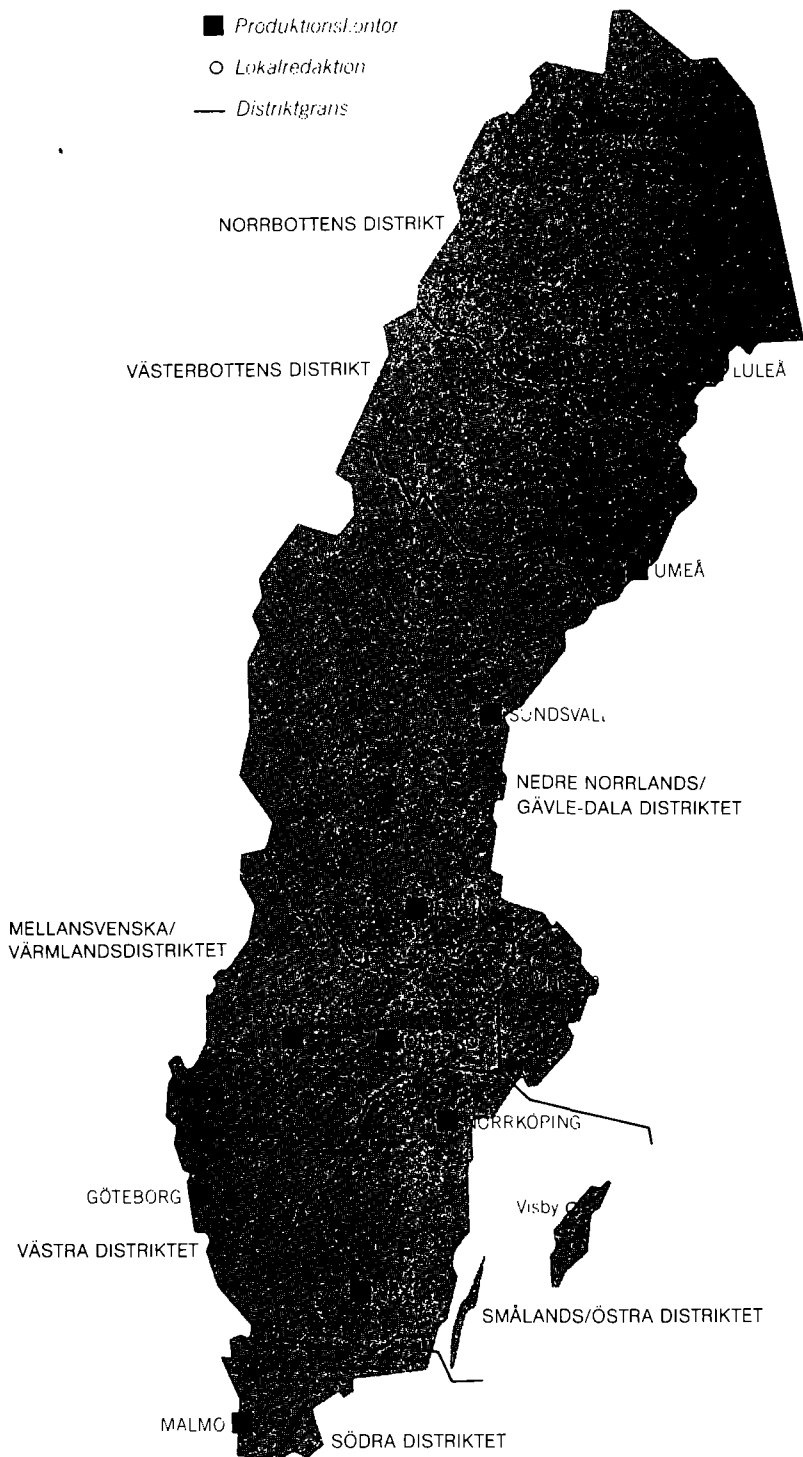
KrU 1985/86:21

Bil. 5

- Produktionskontor
- Lokalredaktion
- Distriktgräns

Regionala TV-nyheter sänds över sju områden täckande tio distrikt, 15 min/dag måndag–fredag

De tre tvillingdistrikten har vardera två huvudorter

- Lokalradions huvudredaktion
- Lokalredaktion
- Personal från Utbildningsradion

- Radio Norrbotten
Luleå (UR), Gällivare, Arvidsjaur, Papala, Haparanda, Piteå (UR)
- Radio Västerbotten
Umeå, Skellefteå (UR), Strömsund, Lycksele
- Radio Västernorrland
Härnösand, Sundsvall (UR), Örnsköldsvik
- Radio Jämtland
Östersund (UR), Sveg
- Radio Gävleborg
Gävle, Ljusdal, Bollnäs (UR)
- Radio Dalarna
Falun (UR), Mora
- Radio Värmland
Karlstad (UR), Torsby, Arvika
- Radio Uppland
Uppsala (UR), Tierp, Östhammar, Enköping
- Radio Stockholm
Stockholm (UR), Norrtälje, Nynäshamn, Radio Södertälje (Lokalredaktion med eget sändningsområde)
- Radio Örebro
Örebro (UR), Karlköga
- Radio Västmanland
Västerås (UR), Fagersta
- Radio Sörmland
Eskilstuna, Nyköping, Katrineholm
- Radio Östergötland
Norrköping, Linköping (UR), Motåla
- Radio Gotland
Visby (UR), Burgsvik
- Radio Blekinge
Karlskrona (UR), Karlshamn
- Radio Kristianstad
Kristianstad (UR), Sunnshamn, Ängelholm
- Radio Malmöhus
Malmö (UR), Helsingborg
- Radio Kalmar
Kalmar (UR), Västervik
- Radio Kronoberg
Vaxjö (UR), Ljungby
- Radio Jönköping
Jönköping (UR), Värnamo, Tranås
- Radio Göteborg
Göteborg (UR), Radio Spjåstad, Borås, Lokalredaktion med eget sändningsområde
Stenungsund
- Radio Trestad
Uddevalla (UR), Vanersborg, Amal, Strömstad
- Radio Skaraborg
Skövde, Mariestad, Lidköping, Vara (UR)
- Radio Halland
Halmstad (UR), Varberg
- Reportagebyrån
Stockholm

Översikt över motionernas behandling

KrU 1985/86:21

Bil. 8

Motion nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan (s. 54-60) moment	reservation nr	särskilt yttrande nr
1984/85:				
432	16	4	3	1
513	28	23		
806	42	44	6	
921 yrk. 2	39	39		
1017	37-39	38		
1167 yrk. 1	16	4	3	
1296	37-39	38		
1300 yrk. 1	25	19		
yrk. 2	26	20		
yrk. 3	24	17		
yrk. 4	24	17		
1303	29-30	25		
1800	21-22	11	4	
1809	30-31	27, 28		
1814	50-51	67		
1831	37-39	38		
2223 yrk. 1	24	17		
yrk. 2	24	17		
yrk. 3	25	19		
yrk. 4	26	20		
2308	27	22		
2488	39	39		
2490	28-29	24		
2704 yrk. 2	34-35	36		
yrk. 3	15	1	1,2	
1985/86:				
Kr215	15	1	1,2	
Kr217 yrk. 1	24	17		
yrk. 2	24	17		
yrk. 3	25	19		
yrk. 4	26	20		
Kr226	38-39	38		
Kr242	22	12		
Kr258	16	2		
Kr259	15	1	1,2	
Kr260	15	3		
Kr261	30-31	28		
Kr299	25	18		
Kr301 yrk. 1	24	17		
yrk. 2	26	20		
yrk. 3	25	19		
yrk. 4	25	19		
Kr302	53-54	74	9,10	
Kr303	53-54	74	9,10	
Kr304	30-31	29		
Kr305	30-31	26		
Kr306	30-31	30,31		
Kr318 yrk. 2	33	33		3
Kr333	28	23		
Kr339	16-18	5		
Kr340	16-18	5		
Kr342 yrk. 1	30-31	30,31		
yrk. 2	32	32		
A417 yrk. 15	39	39		
A429 yrk. 5	22	13		
342 yrk. 12 b	42	44	6	
349	39	39		

Motion nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan (s. 54-60) moment	reservåtion nr	särskilt yttrande nr
350	yrk. 1	15	1	1,2
	yrk. 2	15	1	1,2
	yrk. 3	15	1	1,2
	yrk. 4	53	74	9,10
351	yrk. 1	40	40	
	yrk. 2	41	41	
	yrk. 3	43	49	
	yrk. 4	41	42	
	yrk. 5	43	48	
352	yrk. 1	16-18	5	
	yrk. 2	21-22	11	4
	yrk. 3	30-31	26	
	yrk. 4	15	1	1,2
353		44-45	51	
354		15	1	1,2
355		24, 37-39	17, 38	
356	yrk. 1	24	17	
	yrk. 2	21-22	11	4
357		37-39	38	
358	yrk. 1	20, 36, 46	8, 37, 55	5
	yrk. 2	47	56	7
	yrk. 3	54	74	9,10
359		21-22	11	4
360	yrk. 1	20, 21	7, 10	
	yrk. 2	21-22	11	4
361		37-39	38	
362	yrk. 1	37-39	38	
	yrk. 2	24	17	
363		21-22	11	4
364		21-22	11	4
365		51	68	8
366		30-31	27	
367		30-31	27	
368		21-22	11	4
369	yrk. 1	29-30	25	
	yrk. 2	41	43	
	yrk. 3	54	74	9,10
370		39	39	
371		44	50	
405	yrk. 9	16-18	5	

Sammanfattning	1
Propositionens hemställan	
Hemställan beträffande övergripande frågor	4
Hemställan beträffande medelsberäkningar för budgetåret 1986/87, m. m.	5
Motioner	6
Vissa bakgrundsuppgifter	13
Utskottet	
<i>Inledning</i>	14
<i>Utgångspunkter</i>	14
Programverksamheten	
Programverksamhetens inriktning	16
Sändningstider	19
Programsättningsprinciper	19
Programsättningsprinciper i TV	19
Programsättningsprinciper i radio	22
Folkbildningsansvaret	22
Svenska och utländska program	23
Utomstående medverkan, produktionsutläggning, m. m.	23
Regionalt producerade program i televisionens och radions rikssändningar	23
Regionala TV-sändningar	25
Samarbetet mellan riks- och lokalradion	26
Verksamhet på invandrar- och minoritetsspråk	26
Handikappfrågor	29
Samspelet med kulturlivet	32
Ansvaret för språkvård	33
Nordiskt radio- och TV-samarbete	33
Organisationen	
Rundradiorörelsen	33
Sveriges Radios organisation	34
Ägarstruktur och associationsform	34
Styrelsernas roll inom Sveriges Radio-koncernen	34
Sveriges Radio organiseras i form av en koncern	34
Moderbolagets befogenheter	35
Lokal och regional indelning	35
Utbildningsradion – ställning och verksamhet	
<i>Inledning</i>	39
Utbildningsprogramverksamhetens inriktning	41
Användarinflytande	42

Förlagsverksamheten	42
Beställningsproduktion	42
Teknikresurser	42
Etersändning och annan distribution av utbildningsprogram	43
Särskilda frågor	
Publikkontakter	44
Forskningsfrågor m. m.	44
Arkiveringsfrågor	45
Försvarsfrågor	45
Sidoaktiviteter till sändningsverksamheten	45
Radionämnden	45
Avtalen mellan staten och företagen inom Sveriges Radio-koncernen	46
Kostnader och finansiering	46
Medelsberäkningar för budgetåret 1986/87, m. m.	
Inledning	48
Medelstilldelning till televerket m. m.	49
Medelstilldelning till Sveriges Radio m. m.	51
Medelstilldelning till radionämnden	53
Mottagaravgiften	53
Hemställen	54
Reservationer	
1. Etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m. (m, fp)	60
2. Etableringsfrihet för etermedier och införandet av en reklamfinansierad TV-kanal m. m., såvitt avser reklam i radio och TV (vpk)	61
3. Betal-TV (vpk)	62
4. Lokaliseringen av ledningen för en rikskanal i TV (m, fp, c)	62
5. Moderbolagets ansvar för att verksamheten i hela Sveriges Radio-koncernen bedrivs rationellt och med beaktande av god hushållning samt avtal mellan staten och företagen inom koncernen (vpk)	63
6. Vissa insatser inom utbildningsradion för invandrarkvinnor (vpk)	64
7. Frågan om skattefinansiering av viss del av Sveriges Radio (vpk)	65
8. Televerkets roll visavi Sveriges Radio-koncernen m. m. (m, fp, c)	65
9. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften (m)	66
10. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och frågan om höjning av den allmänna mottagaravgiften (vpk)	67

Särskilda yttranden

1. Betal-TV (m, fp)	68
2. Frågan om huruvida riksdagen skall ta ställning till kanalkonstruktionen (vpk)	68
3. Televiseringar av teaterföreställningar (m)	68

Bilagor

1. I propositionen framlagt, av utskottet tillstyrkt, förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare	70
2. I reservation 10 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare	71
3. Konstitutionsutskottets yttrande 1985/86:14 y	72
4. Trafikutskottets yttrande 1985/86:1 y	76
5. Televisionens distriktsorganisation (karta)	78
6. Riksradians distriktsorganisation (karta)	79
7. Lokalradion och utbildningsradion (karta)	80
8. Översikt över motionernas behandling	81

